

RAPPORT

Plan-MER voor de Omgevingsvisie Meierijstad

Foto van de Leefomgeving

Klant: Gemeente Meierijstad

Referentie: BG5216-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0001

Status: Concept/P01.01

Datum: 20 januari 2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB EINDHOVEN
Transport & Planning
Trade register number: 56515154

+31 88 348 42 50 T
info@rhdhv.com E
royalhaskoningdhv.com W

Titel document: Plan-MER voor de Omgevingsvisie Meerijstad

Ondertitel: Foto
Referentie: BG5216-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0001
Status: P01.01/Concept
Datum: 20 januari 2020
Projectnaam: Plan-MER Omgevingsvisie
Projectnummer: BG5216-101-100
Auteur(s): Jeroen Kool

Opgesteld door: Projectteam

Gecontroleerd door: Veronique Maronier

Datum/Initialen: 20 januari 2020

Goedgekeurd door:

Datum/Initialen:

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Deze notitie	1
1.2	Het Beoordelingskader en de Foto	2
2	“Mens”	8
2.1	Foto van de leefomgeving voor het thema “Mens”	8
2.2	Factsheet Erfgoed en cultuurhistorie	9
2.3	Factsheet Woonaanbod en kwaliteit	11
2.4	Factsheet gezonde leefomgeving	13
2.5	Factsheet veilige leefomgeving	17
2.6	Factsheet Voorzieningen	20
2.7	Factsheet Mobiliteit en bereikbaarheid	23
3	“Economie”	26
3.1	Foto van de leefomgeving voor het thema “Economie”	26
3.2	Factsheet Welvaart en welbevinden	27
3.3	Factsheet Vestigingsklimaat	31
3.4	Factsheet Bedrijvigheid	34
3.5	Factsheet Landbouw	38
3.6	Factsheet Toerisme en recreatie	42
4	“Milieu”	45
4.1	Foto van de leefomgeving voor het thema “Milieu”	45
4.2	Factsheet Emissies en energie	46
4.3	Factsheet Bodem en water	53
4.4	Factsheet Natuur en biodiversiteit	57
4.5	Factsheet Klimaatadaptatie	61
4.6	Factsheet Omgevingskwaliteit	66
5	Conclusies	70

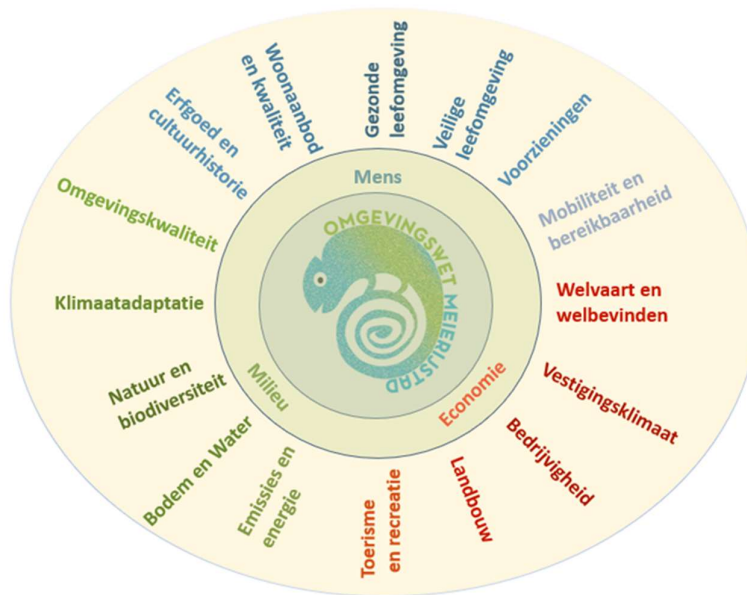
Bijlagen

A1	Literatuur en websites
A2	Begrippenlijst
A3	De schaallat
A4	Vigerend gemeentelijk beleid
A5	Algemene trends en ontwikkelingen

1 Inleiding

1.1 Deze notitie

Deze notitie betreft de “Foto van Leefomgeving”, een onderdeel van de planMER voor de omgevingsvisie voor Meerijstad. Hiermee wordt bedoeld een omschrijving te geven van de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen (op basis van reeds vastgesteld beleid) tot 2030 binnen Meerijstad indien geen sprake zou zijn van een omgevingsvisie. Dit laat zien hoe de leefomgeving er nu en bij ongewijzigd beleid in 2030 voor staat. De toekomstige situatie bij ongewijzigd beleid (de ‘autonome ontwikkeling’) wordt de referentiesituatie voor het planMER. Per indicator geven we een kwaliteitsniveau aan; we projecteren dat vervolgens in het ‘Rad van de leefomgeving. Deze ‘foto’ is gemaakt aan de hand van het beoordelingskader voor de planMER, zoals gepresenteerd in de startnotitie Reikwijdte en doelmatigheid (de NRD) voor de planMER en hieronder is geschematiseerd. Voor elke indicator binnen de hoofdgroepen “Mens”, “Milieu” en “Economie” wordt de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen omschreven en samengevat.

Figuur 1 – Het Rad van Meerijstad

Per thema is een factsheet gemaakt. Daarin is voor elke indicator uit het beoordelingskader een beoordeling met onderbouwing opgenomen. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030). Zie ook bijlage A3.

Tabel 1 – Schaallat voor de effectbeoordeling

Niveau	Omschrijving
	Gemeentelijk overwegend geen sprake van problemen of knelpunten
	Wisselend beeld
	Gemeentelijk overwegend sprake van problemen of knelpunten

1.2 Het Beoordelingskader en de Foto

Het voorgestelde beoordelingskader - het 'Rad van Meerijstad' - volgt de brede en integrale benadering van de omgevingsvisie voor Meerijstad. Hiermee wordt gestreefd naar een duurzame balans tussen mens, milieu en economie. Deze is mede geïnspireerd op de beoordelingskaders die eerder op nationaal en provinciaal niveau zijn gehanteerd. In de kern van dit rad staat de doelstelling van de Omgevingswet centraal (artikel 1.3), namelijk:

- a. Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, en
- b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften, waaronder een duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, in onderlinge samenhang:

De spaken van het Rad van Meerijstad (figuur 1) bevatten per thema de relevante criteria, gegroepeerd tot een overzichtelijk aantal onderwerpen. Deze dekken de leefomgevingsaspecten die zijn beschreven in de Omgevingswet en de specifieke uitdagingen binnen de gemeente. De aspecten zijn globaal, en in een beschrijving van effecten kan flexibel worden ingezoomd op relevante specifieke criteria. Hierbij is pragmatisch omgegaan met overlappen; sommige criteria kennen onderlinge relaties en kunnen onder meerdere hoofdthema's worden beschouwd. Dubbeltelling van effecten is hierbij zoveel mogelijk voorkomen.

Voor elk criterium is vervolgens een aantal indicatoren opgesteld, aan de hand waarvan de huidige en autonome situatie in beeld is gebracht. De indicatoren zijn hierbij als volgt aangewend:

1. Meetbare indicatoren (die duidelijk onderscheidend zijn bij het bepalen van de effecten van de omgevingsvisie ten opzichte van de referentiesituatie) worden kwantitatief gescoord;
2. Niet-meetbare indicatoren (die duidelijk onderscheidend zijn bij het bepalen van de effecten van de omgevingsvisie ten opzichte van de referentiesituatie) worden kwalitatief omschreven;

Indicatoren die weinig tot niet onderscheidend blijken te zijn voor het bepalen van de effecten van de omgevingsvisie ten opzichte van de referentiesituatie worden bij de effectbeoordeling van de omgevingsvisie niet verder behandeld. De set van criteria en indicatoren zijn in onderstaande tabel 1 weergegeven.

Tabel 2 – Beoordelingskader

Thema	Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Deze indicator scoort positief indien:
Mens	Erfgoed en cultuurhistorie	Archeologische waarden	Mate van bescherming van archeologische locaties en waarden, inclusief bij bouw- en infrastructurele werken(erfgoedwet 2016)	Deze waarden beter beschermd worden
		Cultuurhistorische waarden	Mate van bescherming van cultuurhistorische waarden, zoals dekzandruggen, beekdalen en dekzandvlaktes, landschapselementen en structuren, inclusief belevingswaarden	Deze waarden beter beschermd worden
		Erfgoed	Status beschermde Stad- en Dorpsgezichten, Monumenten, Cultuurhistorisch waardevolle- en beeldbepalende objecten, oude molens; en de 1944 liberation corridor	Deze waarden beter beschermd worden
	Woonaanbod en kwaliteit	Woonaanbod	Woonaanbod in aantrekkelijke, leefbare buurten (starters, 1 en 2 persoons, gezinnen, ouderen) en relatie tot de kwantitatieve woonbehoefte	Dit woonaanbod toeneemt
		Woonkwaliteit	Kwaliteit van woonaanbod (starters, 1 en 2 persoons, gezinnen, ouderen) in relatie tot kwalitatieve woonbehoefte	Deze kwaliteit toeneemt
		Betaalbare koopwoningen	Mate waarin betaalbare koopwoningen beschikbaar zijn voor verschillende inkomensgroepen, vooral instromers	Deze beschikbaarheid toeneemt
		Betaalbare huurwoningen	Mate waarin betaalbare huurwoningen beschikbaar zijn, speciaal sociale huurwoningen voor lage inkomens en senioren	Deze beschikbaarheid toeneemt
	Gezonde Leefomgeving	Geluidbelasting	kwalitatieve aanduiding van geluidshinder rond hoofdwegen, industrie of activiteiten / evenementen	Deze geluidshinder afneemt
		Luchtkwaliteit en geurhinder	Aanduiding luchtkwaliteit in relatie tot EU normen, en kwalitatieve aanduiding geurhinder met name rond zware industrie en varkens / kippen / geitenhouderijen	Deze luchtkwaliteit toeneemt
		Inrichting Openbare Ruimte	Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte, inclusief 'groen in bebouwd gebied' bijdraagt aan de gezondheid	Deze bijdrage toeneemt
		Risico's ziektekiemen	Risico's voor uitbraken zoals Q-koorts rond geitenhouders	Deze risico's afnemen

Thema	Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Deze indicator scoort positief indien:
Mens	Veilige leefomgeving	Gevaarlijke stoffen	Risico's bij het gebruik en transport van gevaarlijke industriële stoffen	Deze risico's afnemen
		Sociale veiligheid	Mate van criminaliteit, overlast, verloedering (zie ook veiligheidsmonitor; drugsafval, vermenging boven- en onder wereld)	Deze voorvallen minder frequent en op minder plekken plaatsvinden
		Verkeersveiligheid	verkeersrisico's en -ongevallen rond specifieke hotspots	Deze risico's afnemen
	Voorzieningen	Dorpsvoorzieningen	Mate waarin publieke voorzieningen, winkels en openbaar vervoer beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn in de dorpen	Deze voorzieningen verbeteren
		Sport en vrijetijd	Mate waarin sport en vrijetijds voorzieningen beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn	Deze voorzieningen verbeteren
		Ouderen en welzijn	Mate waarin ouderen toegang hebben tot gepaste woningen, zorg, winkels en vrijetijdsvoorzieningen	Deze voorzieningen verbeteren
		Jongeren, sport en onderwijs	Mate waarin jongeren toegang hebben tot gepast onderwijs, sport en vrijetijdsvoorzieningen	Deze voorzieningen verbeteren
	Mobiliteit en bereikbaarheid	Modal split / shift	De mate waarin alternatief transport beschikbaar is voor de auto	Deze alternatieven meer beschikbaar zijn
		Bereikbaarheid per auto	Op basis van de Bereikbaarheid Index BBI	de BBI toeneemt
		Bereikbaarheid per openbaar vervoer	Op basis van Bereikbaarheid Index BBI-ov	de BBI-ov toeneemt
		Aandeel elektrisch rijden	Op basis van aantal laadstations in gemeente	Dit aantal toeneemt

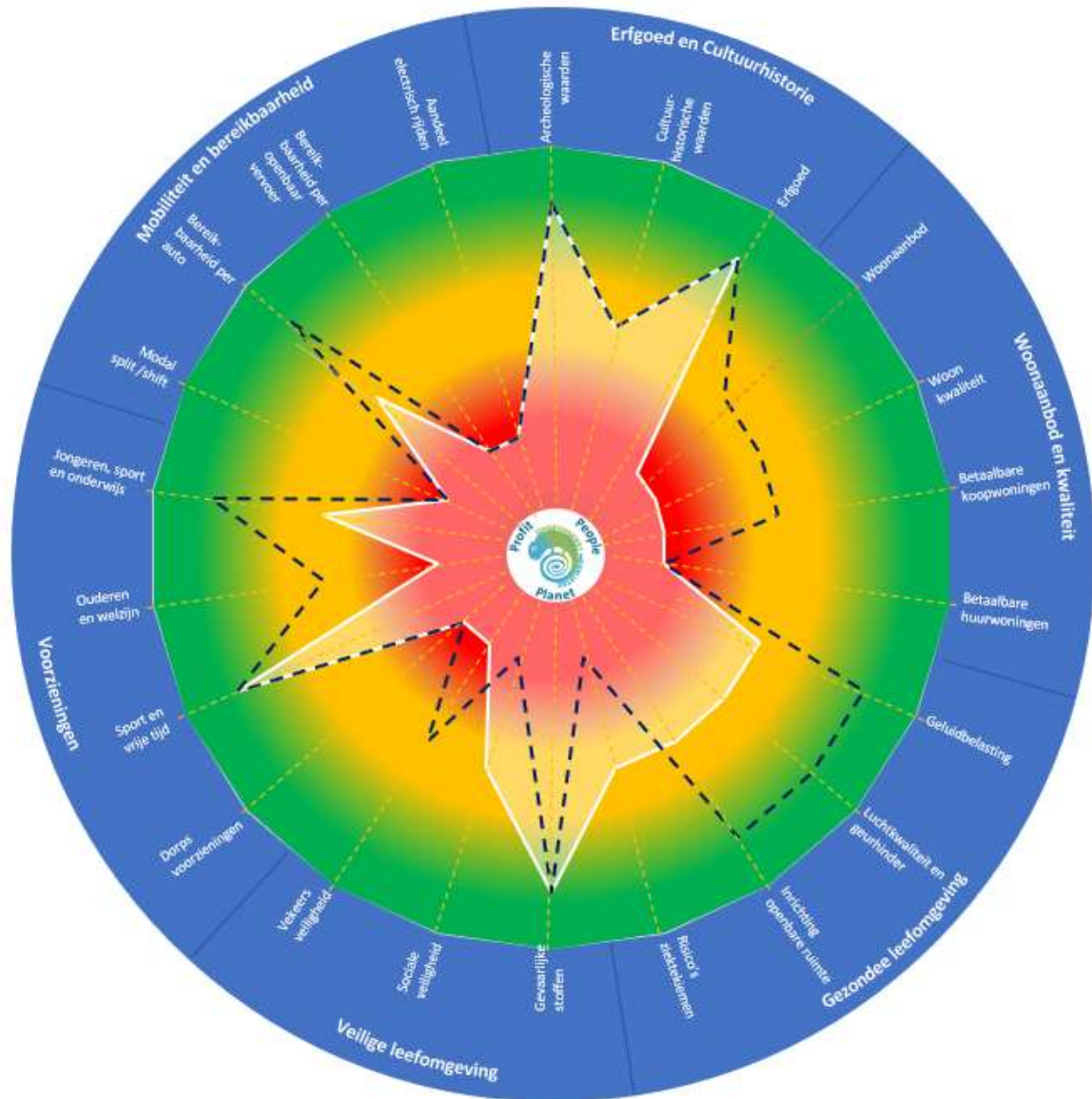
Thema	Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Deze indicator scoort positief indien:
Economie	Welvaart en welbevinden	Arbeidsmarkt en werkgelegenheid	Voor verschillende inkomensgroepen, b.v. op basis van werkloosheidscijfers binnen de gemeente	De werkloosheidscijfers afnemen
		Materiële welvaart	Inkomensniveaus binnen regionale en nationale context	Deze niveaus toenemen
		Opleidingsmogelijkheden en stageplekken	Mate van lager - midden - en hoger onderwijs binnen en buiten de gemeentegrens (Universiteiten in Tilburg en Eindhoven)	Deze mogelijkheden toenemen
		Participatie	De mate waarin burgers zich betrokken voelen bij het beleid en de keuzes van de gemeente	deze betrokkenheid toeneemt
	Vestigingsklimaat	Investerings- en vestigingen	Mate waarin (startende) ondernemers en investeerders kiezen voor Meerijstad (bv op basis van inkomende investeringen per jaar en aantal nieuwe vestigingen per jaar)	deze investeringen en nieuwe vestigingen toenemen
		Logistieke infrastructuur	Mate van beschikbaarheid van bedrijfsruimten, infrastructuur en IT voorzieningen	Deze beschikbaarheid toeneemt
		Innovatie en topsectoren NB	Mate waarin Meerijstad aansluit bij de zes innovatieve topsectoren van de Provincie	Deze aansluiting toeneemt
	Bedrijvigheid	Circulaire economie	Trend (afname) afvalstoffen en gebruik grondstoffen en (toename) hergebruik afvalstoffen	De trend (afname afvalstoffen en grondstoffen en toename hergebruik) groeit
		Bedrijfsresultaten	Omzet- en winstcijfers diverse bedrijfstakken	Deze omzet / winstcijfers groeien
		Bedrijfsinvesteringen	indicatief als M€ per jaar	Deze investeringen toenemen
		Aantal werknemers	indicatief als totaal binnen de gemeente	Dit aantal toeneemt
	Landbouw	Smart farming	Mate waarin nieuwe vormen van landbouw ingang vinden (agrifood, precisielandbouw, biobased, smart food, high tech)	Deze nieuwe vormen vaker plaatsvinden
		Social farming	mate waarin sociaal geïntegreerde vormen van landbouw ingang vinden (streekproducten, stadsboeren, recreatieboerderijen, zorgboerderijen, etc)	deze geïntegreerde vormen vaker plaatsvinden
		Vitaal landschapsbeheer	Mate waarin de landbouw bijdraagt aan een vitaal beheer van het buitengebied (goren blauwe landschapsstructuur, diversiteit, lage uitstoot nitraten, etc)	deze bijdrage toeneemt
		Vermindering gezondheidsrisico's	vermindering risico's omwonenden rond geiten, kippen en varkenshouders	Deze risico's afnemen
	Toerisme en recreatie	Verblijfs-toerisme	Verblijfsduur en aantal overnachtingen (hotels, campings, logies) per jaar op basis van Visie R&T Meerijstad	Deze verblijfsduur toeneemt
		Dagrecreatie	Op basis van aantal jaarlijkse bezoeken en horeca omzetten, op basis van Visie R&T Meerijstad	Dit aantal toeneemt
		Routestructuren	Aantal en kwaliteit van de recreatieve routes	Mate waarin dit toeneemt
		Attracties en evenementen	Het aantal attracties en jaarlijks terugkerende evenementen	Dit aantal toeneemt

Thema	Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Deze indicator scoort positief indien:
Milieu	Emissies en energie	Energieverbruik binnen gemeentelijke grenzen	Indien mogelijk als kwantitatieve aanduiding in MWh / yr, gemiddeld per inwoner	de mate waarin dit gemiddelde verbruik afneemt
		Aandeel duurzame energie	Indien mogelijk als MWh / yr en als percentage van totaal energieverbruik (i.e. Veghel Win(t)d	Dit aandeel toeneemt
		Emissie broeikas gassen	Indien mogelijk als kwantitatieve aanduiding als ton CO2 equivalent per jaar	Deze emissie afneemt
		Emissie stikstof oxides	Indien mogelijk als kwantitatieve aanduiding in ton NOX per jaar	Deze emissie afneemt
	Bodem- en water	Bodemkwaliteit en -vruchtbaarheid	Als gevolg van landbouwactiviteiten (bestrijdingsmiddelen, bemesting, kunstmest, ploegen/omwerken van grond, etc)	Deze kwaliteit toeneemt
		Grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	Mate waarin de normen van de Kader Richtlijn Water worden gehaald	Deze normen gehaald worden
		Hemelwaterafvoer	Mate waarin hemelwaterafvoer is ontkoppeld van het rioelstelsel	Deze ontkoppeling is gegroeid
	Natuur en biodiversiteit	Omvang en samenhang natuurgebieden	Conform richtlijnen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurnetwerk Brabant (NNB)	Deze omvang en samenhang toeneemt
		Natuurkwaliteit (land en water)	Kwaliteit flora, fauna en biodiversiteit (terrestriaal en aquatisch), inclusief belevingswaarde	Deze kwaliteit toeneemt
		Relatie landbouw en natuur	Mate van afstemming en integratie van landbouw- en natuurfuncties	Deze integratie toeneemt
	Klimaatadaptatie	Waterveiligheid	mate van bescherming van de leefomgeving tegen overstromingen (Dommel en Aa) en overige waterlopen	Deze veiligheid toeneemt
		Wateroverlast	mate van wateroverlast bij extreme neerslag en afvoercapaciteit van regenwater	Deze overlast afneemt
		Droogte	mate van overlast / schade aan de landbouw, tuinen en plantsoenen als gevolg van extreme droogte perioden	Deze overlast / schade afneemt
		Hitte stress	Negatieve gevolgen bij extreme hitte op kwetsbare groepen (ouderen, babies, zwakkeren)	Deze stress afneemt
	Omgevings kwaliteit	Kwaliteit centrumgebieden	Mate van vitaliteit en kwaliteit van de centra voor de inwoners en ondernemers van de gemeente (vitale kernen), inclusief de kwaliteit van de gebouwde omgeving.	Deze kwaliteit toeneemt
		Kwaliteit woonwijken	Mate van vitaliteit en kwaliteit van de verstedelijkte gebieden voor de inwoners (vitale wijken), waaronder tegengaan van 'verrommeling'.	Deze vitaliteit en kwaliteit toenemen
		Landschapskwaliteit	mate waarin het landschap, natuur, parken en speelplaatsen bijdragen aan kwaliteit van leven (beleving, bewegen en recreëren)	Deze kwaliteit toeneemt
		Kwaliteit bedrijfsterreinen	Mate waarin voorzieningen en kwaliteit van de bedrijfsterreinen voor de ondernemers.	Deze kwaliteit toeneemt

De huidige situatie en de referentiesituatie zijn geprojecteerd in dit Rad van de leefomgeving (zie figuur 2). Het transparante lichte vlak geeft de huidige situatie weer, de blauwe stippellijn de referentiesituatie. Het verschil tussen de referentiesituatie en de huidige situatie laat autonome trends zien voor de verschillende indicatoren. De positie van de lijnen in het RAD (het transparante vlak en de blauwe stippellijn) is per indicator bepaald aan de hand van de definitie en de gehanteerde schaallat (tabel 1) voor de waardering van de huidige en autonome situatie. De foto wordt in de volgende hoofdstukken nader uitgewerkt voor elk van de criteria van het beoordelingskader.

2 “Mens”

2.1 Foto van de leefomgeving voor het thema “Mens”

Figuur 2 – De foto van Meierijstad voor het thema “Mens” (witte lijn geeft de score voor nu aan; de gestippelde lijn voor 2030)

De wijze waarop de aan het thema “Mens” gelieerde omgevingscriteria scoren, is samengevat in bovenstaand figuur. De status van Meierijstad voor elk criterium afzonderlijk is uitgewerkt in de navolgende factsheets. Daarbij is steeds een onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en die van 2030 op basis van huidige inzichten en beleid (de autonome ontwikkeling).

2.2 Factsheet Erfgoed en cultuurhistorie

Het criterium “Erfgoed en cultuurhistorie” is vormgegeven aan de hand van drie indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 3 – Beoordelingskader voor de bepaling van het erfgoed en de cultuurhistorie in Meerijstad

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Erfgoed en cultuurhistorie	Archeologische waarden	Mate van bescherming van archeologische locaties en waarden, inclusief bij bouw- en infrastructurele werken(erfgoedwet 2016)		
	Cultuurhistorische waarden	Mate van bescherming van cultuurhistorische waarden, zoals dekzandruggen, beekdalen en dekzandvlaktes, landschapselementen en structuren, inclusief belevingswaarden		
	Erfgoed	Status beschermde Stad- en Dorpsgezichten, Monumenten, Cultuurhistorisch waardevolle- en beeldbepalende objecten, oude molens; en de 1944 liberation corridor		

Huidige situatie (2019)

Archeologie

De oudste sporen van bewoning in Meerijstad zijn door de gezamenlijke Heemkundekringen in kaart gebracht en omvat onder meer Neanderthaler-werktuigen van 35.000 tot 300.000 jaar geleden. Verder zijn er diverse archeologische vondsten uit de Romeinse tijd gedaan tijdens opgravingen, zoals in het oude buurtschap Havelt. Gedurende de vroege middeleeuwen omvatte het gebied van Meerijstad een groot aantal landerijen en boerderijen en onder meer een oude kapel, gewijd aan de Heilige Abt Antonius. Met het begin van Operatie Market Garden in 1944, werd Veghel een van de landingsplaatsen voor de 101e Airborne Divisie vanwege zijn strategische ligging. Het MOB-complex, gelegen bij Vlagheide bevat nog verscheidene militaire opslagplaatsen rond dit voormalige vliegveld. Tot slot zijn de historische verbindingen zoals het Duits lijntje (in 2019 door de gemeente voor het symbolische bedrag van 1 Euro gekocht van ProRail); de blauwe aders Aa en Dommel en Zuid-Willemsvaart van belang.

Het beleid van Meerijstad rond behoud van archeologische waarden ligt vast in de Erfgoedverordening Meerijstad 2018. Meerijstad werkt daarbij samen met tal van stakeholders zoals onder meer de vijf plaatselijke oudheidkundige verenigingen, de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed, en de Afdeling Erfgoed 's-Hertogenbosch (Archeologie). Daarmee wordt behalve bij bouw-, restauratie- en graafwerkzaamheden ook gericht gehandhaafd op de instandhouding van rijksmonumenten.

Meerijstad is begin 2019 begonnen met het opstellen van haar Erfgoedvisie. In deze Erfgoedvisie wordt aangegeven hoe ook de komende jaren met het erfgoed in de gemeente zal worden omgaan. In Februari organiseerde gemeente Meerijstad een startbijeenkomst voor deze Erfgoedvisie. Onder de Erfgoedwet 2016 zorgt Meerijstad in concrete projecten en de provincie als eigenaar van de bodemvondsten gezamenlijk voor het archeologisch erfgoed. Met deze maatregelen lijken er overwegend geen knelpunten

te bestaan bij de bescherming van archeologische locaties en waarden, inclusief bij bouw- en infrastructurele werken.

Cultuurhistorische waarden

Meierijstad is van oudsher een natte streek waarin de dorpen verbonden waren via de beken met akkerbouw op de flanken en natte graslanden in de beekdalen. De schrale gronden op de hoger gelegen delen hadden een beperkte landbouwkundige betekenis maar een belangrijke rol in het vasthouden van water. Beken en beekdalen zijn herkenbaar in het landschap en hebben een grote ecologische en culturele betekenis. In de afgelopen eeuw zijn veel beken gekanaliseerd, met intensieve gebruik tot aan de oevers en harde grenzen tussen cultuur en natuur. Hierbij is de Aa verdergaand genormaliseerd is dan de Dommel. Verder heeft toename aan verhard oppervlak in de steden en dorpen ervoor gezorgd voor verandering van de oude cultuurhistorische landschappen.

Deze elementen zijn vandaag de dag nog deels te beleven binnen het “groene hart” van Meierijstad en concentreert zich langs de Dommel en de Aa en binnen de aangewezen natuurgebieden. Daarbij liggen er nog veel kansen voor betere bescherming van de cultuurhistorische waarden, zoals dekzandruggen, beekdalen en dekzandvlaktes, landschapselementen en structuren, inclusief belevingswaarden.

Het beleid van Meierijstad rond behoud van cultuurhistorische waarden ligt vast in de Erfgoedverordening Meierijstad 2018. Meierijstad werkt verder binnen het programma Vitaal Buitengebied aan een natuur- en landschapsvisie waarin uitwerking gegeven wordt aan de doelen, opgaven en kansen voor natuur en landschap voor de toekomst. Daarbij wordt ook gekeken naar de richtlijnen voor landschappelijke inpassing en een regeling voor kwaliteitsverbetering van het landschap. Daarnaast werkt waterschap De Dommel aan verscheidene projecten om de historische loop van nabij Meierijstad gelegen beken, zoals de Reusel en De Mierden, te herstellen.

In hoeverre deze landschappelijke waarden voldoende geborgd zijn binnen overige beleidsterreinen, zoals de Beleidsnotitie Energieopwekking Buitengebied, is echter nog de vraag, waardoor een wisselend beeld ontstaat van de mate van bescherming van cultuurhistorische waarden.

Erfgoed – monumenten en waardevolle panden

Gemeente Meierijstad kent in totaal ongeveer 800 rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en beeldbepalende of cultuurhistorisch waardevolle panden. Het beleid van Meierijstad rond behoud van monumenten en waardevolle panden ligt vast in de Erfgoedverordening Meierijstad 2018 in lijn met de Erfgoedwet en de Monumentenwet. Dit omvat onder meer een gemeentelijk register voor aangewezen monumenten en stads- en dorpsgezichten. Met deze verordening zorgt de gemeente in concrete projecten voor behoud het erfgoed, waardoor de bescherming van monumenten en waardevolle panden, inclusief bij bouw- en infrastructurele werken, goed geregeld lijkt te zijn. De gemeente maakt hierbij actief gebruik van de mogelijkheid in de provinciale verordening om woningsplitsing toe te staan in het landelijk gebied als dat nodig is voor behoud van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen. Met deze maatregelen lijken er overwegend geen knelpunten te bestaan bij de bescherming van het waardevolle erfgoed.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

De verwachting is dat bij voortgaande implementatie van de Erfgoedwet 2016 en bij voortgaande afstemming met de belangrijkste stakeholders Meierijstad ook in de toekomst gepaste maatregelen blijft nemen ter bescherming van het archeologisch erfgoed, zodat hiermee ook in 2030 geen sprake zal zijn van bijzondere problemen of knelpunten.

Ten aanzien van het beschermen van cultuurhistorische en landschappelijke waarden lijkt zich in de richting van 2030 een wisselend beeld af te tekenen, indien deze waarden niet afdoende worden meegewogen ook binnen andere beleidsterreinen, zoals rond de energieopwekking in het buitengebied. Uit de in ontwikkeling zijnde Regionale Energie Strategie (RES) blijkt dat nog veel duurzame energieopwekking nodig zal zijn binnen de gemeente, waarbij naast de vele zonnepanelen op daken er ook nog windturbines en zonneweiden nodig zullen zijn.

De verwachting is dat met de Erfgoedwet 2016 de gemeente ook naar 2030 toe concrete bescherming zal blijven bieden van monumenten en waardevolle panden locaties en waarden. De zorg voor cultuurhistorie blijft daarbij wel kwetsbaar door geringe capaciteit (1 fte) binnen de gemeentelijke organisatie die daarbij sterk leunt op liefhebbers en vrijwilligers op leeftijd. De uitdaging hierbij is ook volgende generaties actief te betrekken bij de heemkundekringen, als lokale gidsen en bij onderhoud van monumenten zoals de molens. Hierdoor ontstaat richting 2030 een wisselend beeld

2.3 Factsheet Woonaanbod en kwaliteit

Het criterium “Woonaanbod en kwaliteit” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 4 – Beoordelingskader voor de bepaling van het woonaanbod en de kwaliteit in Meierijstad

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Woonaanbod en kwaliteit	Woonaanbod	Woonaanbod in aantrekkelijke, leefbare buurten (starters, 1 en 2 persoons, gezinnen, ouderen) en relatie tot de kwantitatieve woonbehoefte		
	Woonkwaliteit	Kwaliteit van woonaanbod (starters, 1 en 2 persoons, gezinnen, ouderen) in relatie tot kwalitatieve woonbehoefte		
	Betaalbare koopwoningen	Mate waarin betaalbare koopwoningen beschikbaar zijn voor verschillende inkomensgroepen, vooral instromers		
	Betaalbare huurwoningen	Mate waarin betaalbare huurwoningen beschikbaar zijn, speciaal sociale huurwoningen voor lage inkomens en senioren		

Huidige situatie (2019)

Het tekort aan woningen is in Meierijstad een veelbesproken onderwerp. Meierijstad bevat momenteel 34.102 woningen (2019), waarvan 70% koopsector woningen en 30% huursector woningen. Op provinciaal niveau is sprake van circa 3,6% woningtekort t.a.v het huidige aantal woningen. De verwachting is dat dit op gemeentelijk niveau vergelijkbaar is. Dit zou neerkomen op een huidige behoefte aan circa 1200 extra woningen binnen de gemeentegrenzen. Op basis van analyses van de gemeente zal de woonbehoefte tot 2030 verder groeien met 3,500 a 4,500 woningen.

Meierijstad wordt geconfronteerd met vertrekt van een deel van de jong-volwassenen naar de grote (buurt)gemeenten voor de vervulling van hun woonwensen. Het gebrek aan betaalbare, kleinere wooneenheden vooral rondom de centra van Meierijstad speelt hierbij een belangrijke rol, evenals een

beter aanbod hiervan in b.v. Eindhoven. Ook lijkt het beperkte aanbod van passend werk en (OV) voorzieningen hierbij een rol te spelen. Vergrijzing zorgt ook voor een verandering van de woonbehoefte, waarbij veel ouderen kleinere wooneenheden wensen met goede zorg en voorzieningen, liefst ook rondom de centra. Schijndel daarbij het meest vergrijsde dorp binnen de gemeente.

Als zodanig is binnen Meierijstad een betere afstemming van de vraag naar passende woningen en het huidige aanbod wenselijk, met bijzondere aandacht voor de goedkopere segmenten voor jongeren en starters, ouderen en arbeidsmigranten in de vorm van éénpersoonseenheden. Als randvoorwaarden hiervoor werd ook genoemd: uitstraling, aantrekkelijke architectuur en goede voorzieningen. Daarbij speelt een rol dat huur- en koopprijzen aan de onderkant van de markt momenteel toenemen, terwijl prijzen aan de bovenkant stagneren of dalen. Daarnaast lijken de bouwkosten te stijgen als gevolg van het krappe arbeidsaanbod en de hogere eisen rond verduurzaming, zoals isolatie en de ontkoppeling van het aardgasnet.

Binnen Veghel zijn er diverse plannen geformuleerd of in uitvoering. Vooral in Schijndel is de nood hoog en is er sprake van een achterstand in de realisatie van nieuwe woningen. Vorig jaar was er in Schijndel behoefte aan 876 woningen, waarvan er 190 zijn opgeleverd. Binnen de dorpen is daarentegen sprake van een licht overschot aan aanbod als gevolg van de toenemende urbanisatie.

Het woonbeleid van Meierijstad bepaalt de richting van de woonsector. Verder heeft de gemeente in 2018 een woonvisie opgesteld, waarin wordt bevestigd dat de woningmarkt in Meierijstad dynamisch is en voor uitdagingen staat op het vlak van demografische ontwikkelingen, verduurzaming, transformatie, leegstand en meer. De Woonvisie speelt hierop in aan de hand van vier thema's: De dynamiek: goede afstemming tussen vraag en passend woonaanbod; De demografie: aandacht voor vergrijzing en toename eenpersoonshuishoudens; De duurzaamheid: energetische aanpassingen aan woningen; De leefbaarheid: goede balans tussen kwaliteit, aanbod en de eigenheid van wijken en kleine kernen. De uitdagingen waar de gemeente op dit moment voor staat ten aanzien van het woonbeleid kunnen als volgt omschreven worden:

- Woningmarkt: er dienen 3.940 nieuwbouwwoningen bij te komen tot 2028 (waarvan 1.000 sociale woningen), met als motto: de juiste woning op de juiste plaats. Belangrijke doelgroepen daarbij zijn de ouderen, starters en lagere inkomens (sociale woningbouw). Meierijstad zetten daar op in voor 70% harde en zachte plannen en 30% in reserve houden voor toekomstige plannen. Inbreiding gaat daarbij voor uitbreiding. Daarnaast ligt er nog een opgave rond implementatie van bestaande plannen, waaronder het transformeren van bestaand vastgoed, zoals voormalig commercieel en religieus vastgoed, in wooneenheden.
- Wonen, welzijn & zorg: de gemeente wenst de bewustzijn te vergroten van eigenaren om zelf woningaanpassingen door te voeren. Aandacht is daarbij nodig voor bijzondere doelgroepen, zoals de zorg, statushouders en arbeidsmigranten. Ook is aandacht nodig voor de realisatie van nieuwe woonvormen voor ouderen, onder meer ten behoeve van de doorstroming
- Duurzaamheid: de woonvisie heeft een relatie met de duurzaamheidsvisie van de gemeente in termen van bewustwording, en de opgave van het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Daarover dienen ook met woningcorporaties afspraken gemaakt te worden.
- Leefbare en vitale wijken en kernen: kleinschalige woningbouw en sociale huur dient te worden bevorderd en behoefte van de gewenste diversiteit in wijken en de doorstroming. Per kern worden daarvoor concrete voorstellen uitgewerkt

Hiermee ontstaan een beeld dat er momenteel sprake is van een aantal concrete problemen en knelpunten met betrekking tot het woonaanbod en de kwalitatieve woonbehoefte, vooral voor starters en ouderen, inclusief goede beschikbaarheid van betaalbare koopwoningen en huurwoningen voor de verschillende sectoren.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Richting 2030 blijft er sprake van een groeiende druk op het woningaanbod; ondanks dat locaties worden (her)ontwikkeld, blijft de vraag waarschijnlijk groter dan het aanbod. Ook de toename van het aantal huishoudens en ouderen draagt hier aan bij. In de 'Woonvisie voor Meierijstad' van 5 juli 2018 wordt richting gegeven aan wat gedaan gaat worden om het grote tekort aan woningen het hoofd te bieden en om daarbij voldoende flexibiliteit in te kunnen spelen op de veranderingen in de woningmarkt. Door de demografische ontwikkelingen is er tot 2030 in Meierijstad nog een behoorlijke toename van de kwantitatieve woningbehoefte (jaarlijks ongeveer 1% toevoeging aan de bestaande woningvoorraad), daarna vlakt die behoefte aan extra woningen af.

Die demografische ontwikkeling heeft de volgende kenmerken:

- het aantal gezinnen en jongere huishoudens blijft nagenoeg gelijk;
- het aantal ouderen en het aantal alleenstaanden neemt behoorlijk toe. Naar verwachting is in 2040 één of de vier huishoudens 75 jaar of ouder: een verdubbeling van het aantal oudere huishoudens ten opzicht van 2018

De Woonvisie laat een opgave zien van 3040 woningen voor Meierijstad in totaal. Daarboven ligt nog een verstedelijkingsopgave voor Veghel van 900 woningen, waardoor de totale woningbehoefte voor 10 jaar uitkomt op 3940 eenheden voor heel Meierijstad in de periode 2018-2028, toe te voegen aan de bestaande woningvoorraad. Daarnaast is geconcludeerd dat regievoering vanuit de gemeente noodzakelijk is om vraag en aanbod met elkaar in de pas te laten lopen en daarbij voldoende flexibiliteit behoudt.

Hierbij is het streven de volgende verdeling aan te houden:

- 25% sociale huur;
- 15% huur vanaf € 710,-/maand);
- 10% koop < € 185.000 (goedkoop);
- 20% koop € 185.000 tot € 275.000 (middelduur);
- 20% koop > € 275.000 (duur);
- 10% variabel in te zetten

Concreet streeft de gemeente ernaar om 70% van de verwachte vraag in projecten vast te leggen en 30% flexibel te houden. Deze aantallen geven overigens geen recht op realisatie, maar geven eerder de ruimte aan binnen het woningbouwprogramma voor mogelijke bouwplannen voor de komende 10 jaar.

Zowel nationaal als lokaal speelt een rol dat de geplande aantallen nieuwe woningen al jaren niet afdoende worden gerealiseerd. De huidige rem om de woningmarkt als gevolg van de stikstofemissies speelt daarbij ook een belangrijke rol. Daarmee ontstaat er een wisselend beeld richting 2030 rond de problemen en knelpunten met betrekking tot het woonaanbod en de kwalitatieve woonbehoefte, vooral voor starters en ouderen. Vooral rond het realiseren van voldoende betaalbare huurwoningen lijken er ook richting 2030 knelpunten te bestaan.

2.4 Factsheet gezonde leefomgeving

Het criterium "Gezonde leefomgeving" is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 5 – Beoordelingskader voor de bepaling van de gezonde leefomgeving

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Gezonde Leefomgeving	Geluidbelasting	kwalitatieve aanduiding van geluidshinder rond hoofdwegen, industrie of activiteiten / evenementen		
	Luchtkwaliteit en geurhinder	Aanduiding luchtkwaliteit in relatie tot EU normen, en kwalitatieve aanduiding geurhinder met name rond wegen, zware industrie en varkens / kippen / geitenhouderijen		
	Inrichting Openbare Ruimte	Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte, inclusief 'groen in bebouwd gebied' bijdraagt aan de gezondheid		
	Risico's ziektekiemen	Risico's voor uitbraken zoals Q-koorts rond geitenhouders		

Huidige situatie (2019)

Geluidsbelasting

Wegen, industrie of activiteiten zorgen voor geluid dat door de omgeving als hinderlijk ervaren kan worden. Bij de aanleg van wegen of de realisatie van een industrieterrein wordt daarom ook altijd onderzoek naar de geluidbelasting uitgevoerd, om te voorkomen dat de woonkwaliteit te veel aangetast wordt. Met name langs provinciale wegen wordt relatief veel hinder ondervonden van het verkeerslawaaï. Uit onderzoek uit 2017 blijkt dat er meer dan 6.000 Brabanders dagelijks hinder ervaren van het wegverkeer en bijna de helft hiervan ernstige slaaphinder ondervindt. Hoewel er geen specifieke cijfers voor Meierijstad beschikbaar zijn, mag worden aangenomen dat in Meierijstad de geluidshinder vooral gelieerd aan de provinciale weg N279 die langs Veghel loopt en de A50 die dicht langs het centrum van Sint-Oedenrode en de Veghelse wijken De Bunders en 't Ven komt, waar veel mensen wonen. De snelheidsbeperkingen die hier momenteel van kracht zijn hebben echter een positieve invloed op de huidige geluidsbelasting

Ten aanzien van het bedrijventerrein gelden in Meierijstad speciale verordeningen, waardoor van geluidsoverlast niet noemenswaardig sprake is. Voor industrieterrein De Dubbelen in Veghel is de Handreiking Industrielawaai en vergunningverlening van kracht. De 'Nota Industrielawaai gemeente Veghel' geeft het beleidskader voor het beoordelen van vergunningaanvragen in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De nota geeft uitsluitend over het stellen van voorschriften en de richt- of grenswaarden voor het Industrielawaai per deelgebied van de gemeente Veghel.

Verder in het in de gemeente niet toegestaan om buiten inrichtingen onnodig geluid te maken. Dit mag met de juiste vergunning of melding alleen bij evenementen, incidentele festiviteiten en bouwactiviteiten. Als zodanig lijkt geluidsoverlast bij de vele evenementen in de centra goed gereguleerd te zijn. Door de geluidshinder rond het centrum van Sint-Oedenrode en de Veghelse wijken De Bunders en 't Ven blijft echter een wisselend beeld bestaan.

Luchtkwaliteit en geurhinder

Verontreinigende stoffen komen in de lucht door wegverkeer, industrie en vooral agrarische functies. Over het algemeen voldoet de luchtkwaliteit in Meierijstad aan de gestelde normen, maar met name in de directe omgeving van de provinciale wegen en rond de agrarische bedrijven zijn er overschrijdingen. Op laatst genoemde locaties speelt geurhinder ook soms een rol.

Klachten over geurhinder kunnen binnen de gemeente worden gemeld bij de MilieuKlachtenCentrale (MKC). Verder bepaalt de gemeentelijke beleidsregel "geur rond stallen en veehouderijen" dat de afstand tot een plattelandswoning 25 m of meer bedraagt; dat de voorgrondgeurbelasting van het bedrijf niet meer bedraagt dan 35 ou mag zijn en de achtergrondbelasting geur niet meer dan 35 ou mag zijn. Ten aanzien van fijn stof geldt dat jaarlijkse concentratie fijn stof (PM10) niet mag bedragen dan 31,2 µg/m3. Hiermee wordt aangesloten bij de nationale wetgeving.

De uitstoot van stikstof door de veehouderij is een knelpunt dat niet alleen in Meierijstad, maar in grote delen van Noord-Brabant een rol speelt. Hiertoe is op provinciaal niveau in 2017 beleid ingezet, waarbij voor 1 april 2020 veehouders vergunningen dienen te hebben ingediend om vervolgens voor 1 januari 2022 aan de strenge eisen te voldoen. Stikstof wordt ook uitgestoten door verbrandingsmotoren of – installaties van bijvoorbeeld auto's of cv-ketels door wegverkeer en industrie. De atlasleefomgeving geeft aan dat de lijn Den Bosch – Eindhoven op een aantal luchtkwaliteitsaspecten relatief slecht scoort ten opzichte van de rest van Nederland, zoals fijn stof (tot 15 microgram pm2 / m3). Hierdoor ontstaat een wisselend beeld van de luchtkwaliteit.

Inrichting openbare ruimte

De openbare ruimte in Meierijstad is voor iedereen. In de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) is verwoord wat de ambities voor de komende tien jaar zijn (2019-2029). Ook het openbaar groen (inclusief speelvoorzieningen en het straatmeubilair) en de gemeentelijke recreatiegebieden vallen onder de algemene zorgplicht.

Er bevinden zich momenteel een aantal knelpunten in de huidige inrichting van de openbare ruimte, inclusief 'groen in bebouwd gebied' die van invloed zijn op de mogelijkheid van bewegen, waaronder een beperkte inrichting van speelplaatsen en stedelijk groen. Ook de relatief slechte modale split van Noordoost-Brabant heeft zijn weerslag op de openbare ruimte: weinig fietsparkeervoorzieningen, veel autoparkeren op centrale plekken (Markt Sint-Oedenrode, Stadhuisplein en Meijerijplein in Veghel). Ook zijn de bedrijventerreinen nog relatief fiets- en voetgangeronvriendelijk: veel straten hebben geen vrijliggend fietspad, of in het geheel geen fietsstrook en veel straten zijn zonder voetpad ingericht.

De IVOR geeft aan dat inwoners de ruimte krijgen om zelf actief een rol (meedenken of meedoen) te hebben in hun openbare ruimte zodat deze beter aansluit op hun behoeften. De gemeente ondersteunt hen door het verstrekken van de (financiële) middelen en kennis. Het reguleren van soms tegengestelde belangen blijft daarbij echter belangrijk, zoals in geval van enerzijds overlastgevende bomen en anderzijds de wens tot toename van de groenindex als maatregel tegen hittestress en verdroging en verbetering van de omgevingskwaliteit.

Daarnaast streeft de gemeente naar een reducering van het aantal speelplekken van 218 naar 180 speelplekken als gevolg van het te verwachte afname van het aantal kinderen in Meierijstad. Daarbij worden 60 speelplekken omgevormd naar grotere speeltuinen in wijken en dorpen, wat tot een betere uitnodiging voor bewegen leidt. Verder zal het gebied De Blauwe Kei aan rivier de Aa in Veghel, tussen Rembrandtlaan en Julianastraat worden veranderd in een stadspark, wat eveneens tot meer bewegen uitnodigt. Ook de welstandnota Meierijstad 2018 heeft de ambitie om bij te dragen aan een hoogwaardige woon- en leefomgeving voor iedereen in Meierijstad.

Risico's ziektekiemen

De gemeente herbergt verscheidene veehouderijen, waaronder verscheidene geitenhouderijen. Uitbraken van Q-koorts hebben in Brabant en in Meierijstad de verspreiding van ziektekiemen (zoönose) onder de aandacht gebracht. Door de nabijheid van mensen vormt de verspreiding van ziektekiemen een serieus gevaar. De uitbraken van Q-koorts en vogelgriep van enige jaren geleden dragen bij aan onrust en bezorgdheid onder omwonenden van veehouderijen.

Schaalvergroting van de veehouderij en toenemende resistentie zijn ontwikkelingen die er voor zorgen dat de verspreiding van ziektekiemen in de toekomst (nog steeds) een gevaar blijft. De gemeente wenst dit risico verder te beperken door verdere zonering rond veehouderijen, met name geitenhouders, waarbij woonfuncties binnen een straal van 5 km worden ontmoedigd. De voorziene sanering van een deel van de veehouderijen zal naar verwachting dit risico verder verkleinen.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

De provincie Noord-Brabant heeft in het Actieplan Geluid 2018-2023 haar aanpak van overlast voor de komende jaren vastgelegd. Op basis van dit Actieplan Geluid is de prognose dat het aantal mensen dat wordt gehinderd door het geluid van provinciale wegen, de komende vijf jaar naar verwachting met 31 tot 46 procent zal afnemen. De verwachting is dat dit eveneens voor de provinciale weg N279 geldt die langs Veghel loopt.

Luchtkwaliteit en geurhinder hangen vooral samen met wegverkeer, industrie en agrarische functies. Vanwege een verwachte toename van elektrisch rijden en een verdere reductie van de veeteeltsector is de verwachting dat deze waarden in 2030 autonoom substantieel zullen verbeteren.

Implementatie van de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR, 2019-2029) zal verder leiden tot een verbetering van de mate waarin de inrichting van de openbare ruimte zal uitnodigen tot meer bewegen en aan de gezondheid.

De risico van ziektekiemen en uitbraken zoals Q-koorts rond geitenhouders zullen in de toekomst wellicht nog verder afnemen indien verdergaande handhaving van zonering rond deze bedrijven wordt voorzien, met een toenemende krimp van de veestapel.

2.5 Factsheet veilige leefomgeving

Het criterium “Veilige leefomgeving” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 6 – Beoordelingskader voor de bepaling van de veilige leefomgeving

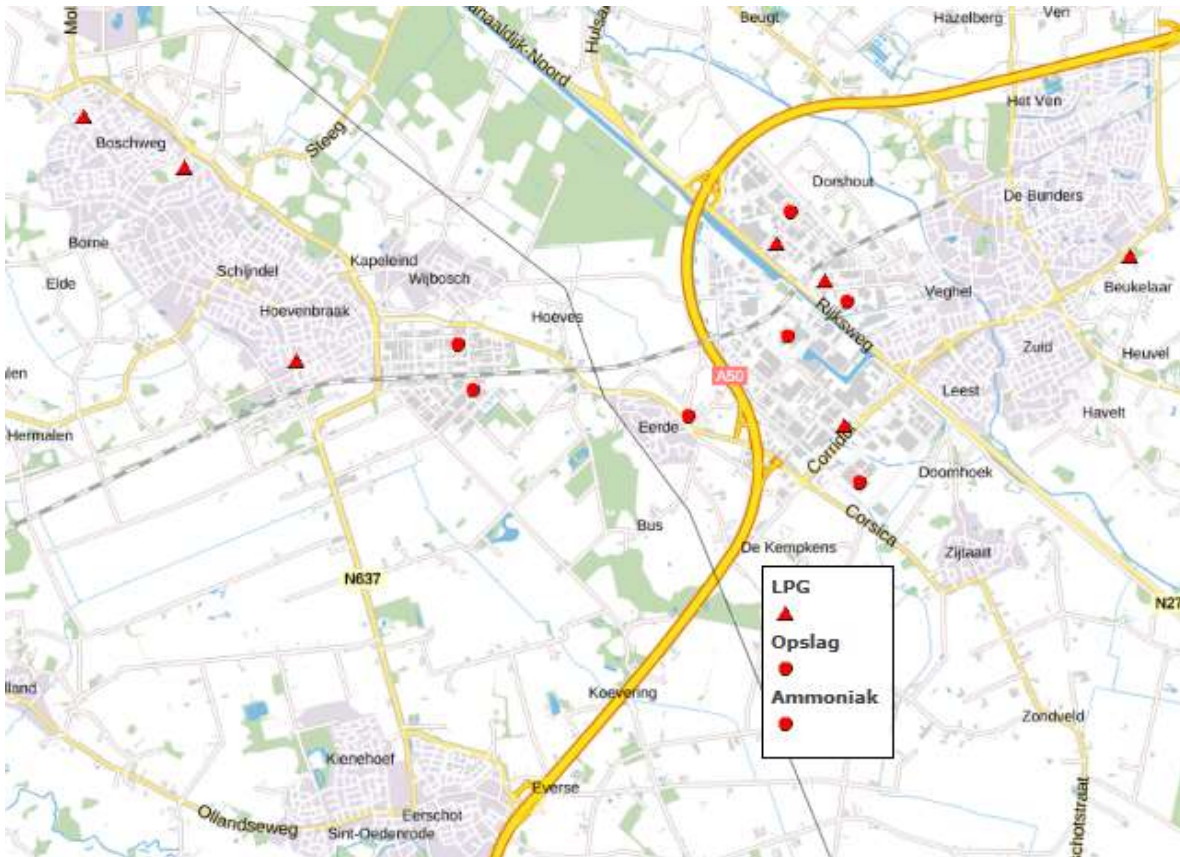
Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Veilige leefomgeving	Gevaarlijke stoffen	Risico's bij het gebruik en transport van gevaarlijke industriële stoffen		
	Sociale veiligheid	Mate van criminaliteit, overlast, verloedering (zie ook veiligheidsmonitor; drugsafval, vermenging boven- en onder wereld)		
	Verkeersveiligheid	verkeersrisico's en -ongevallen rond specifieke hotspots		

Huidige situatie (2019)

Gevaarlijke stoffen

De risico's die samenhangen met de productie, de opslag, het gebruik en het vervoer van gevaarlijke stoffen of industrieën worden door de Veiligheidsregio Brabant-Noord in kaart gebracht, met bijzondere aandacht vooral aandacht voor crisisbeheer. Daarin wordt samengewerkt met ondermeer de Brabantse omgevingsdiensten. Ook hanteert men een overzicht van de risico-relevante bedrijven in de regio. Voor Meierijstad betreft dit de volgende bedrijven:

- Hovu vleeshandel - Van Leeuwenhoekweg 38, Schijndel
- Profclean Nederland b.v. - Duinweg 4a, Schijndel
- Van Swaay duurzaam hout - Vlagheide 2, Schijndel
- Coldservice Group - De Amert 401, Veghel
- FrieslandCampina DMV b.v. - N.C.B.-laan 80, Veghel
- Inlandterminal Veghel - Marconiweg 3 -5, Veghel
- Intracare - Voltaweg 4, Veghel
- Mars Nederland b.v. - Taylorweg 5, Veghel
- Sligro Food Group Nederland b.v. - Doornhoek 4050, Veghel
- Van der Broek Olie b.v. - Doornhoek 4115, Veghel

De Veligheidsregio Brabant-Noord hanteert tevens een risicokaart voor de regio voor ongevallen met gevaarlijke stoffen, waarin een onderscheid gemaakt wordt voor ongevallen op inrichtingen, transport en omgevallen in het verkeer en vervoer. Daaruit blijkt dat de gerapporteerde ongevallen voor Meierijstad zich concentreren rond de inrichtingen, zoals hierboven is weergegeven. Hierbij zijn zeven omgevallen in Veghel, één in Eerde en vijf ongevallen in Schijndel gerapporteerde, vooral rond opslag van LPG en ammoniak. Ongevallen met gevaarlijke stoffen als gevolg van vervoer zijn niet gerapporteerde.

In hun beoordeling van risico-relevante bedrijven in Brabant-Noord, inclusief Meierijstad, van 2017 wordt geconcludeerd dat er geen acuut onveilige situaties of onacceptabele risico's zijn aangetroffen. Wel is bij een aantal bedrijven sprake van praktijken die niet voldoen aan regelgeving en waar minder veilig wordt gehandeld dan wenselijk is. Hier worden aanvullende interventies voor voorgesteld. Binnen de gemeente geldt verder het beleid dat het verwijderen van gevaarlijke stoffen door een gespecificeerd bedrijf uitgevoerd dient te worden.

Uit bovenstaande mag worden geconcludeerd dat er gemeentelijk overwegend geen sprake is van problemen of knelpunten rond risico's met gevaarlijke stoffen.

Sociale veiligheid

Onder sociale veiligheid wordt verstaan de mate van criminaliteit, overlast, verloedering. De veiligheidsmonitor geeft inzicht waar diverse gemeenten, inclusief Meierijstad, staan op deze punten. Ten aanzien van criminaliteit en geweldsdelicten wordt aangegeven dat circa 2 procent van de Nederlanders in 2017 hiervan slachtoffer is geweest. In dit jaar heeft Meierijstad ook zelf een onderzoek uitgevoerd met

meerdere partners, zoals het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Oost-Brabant. Het onderzoek richtte zich vooral op criminele ondermijning. Daarin wordt melding gemaakt van ondermeer drugsbanden en drugsafval dat in b.v. natuurgebieden wordt aangetroffen, diefstal (3 misdrijven per 1000 inwoners per jaar), vernielingen (3 misdrijven per 1000 inwoners per jaar), en geweld en seksmisdrijven (2 misdrijven per 1000 inwoners per jaar). Daarmee liggen deze cijfers onder het landelijk gemiddelde. Vondsten van drugsafval blijven echter in Oost-Brabant een probleem, die deels onder de radar verdwijnen doordat de labs steeds vaker rechtstreeks op de riolering lozen.

De veiligheidsmonitor heeft uitkomsten gepresenteerd van onderzoek in 2017 voor vijf belangrijke kernindicatoren: overlast; onveiligheid; slachtofferschap; politiefuncties en preventieve voorzieningen aan woningen. Vergelijking van Meierijstad met het landelijk gemiddelde toont het volgende:

	Overlast totaal in buurt		Onveiligheidsgevoelens in buurt		Slachtofferschap totaal		Functioneren politie in buurt		Preventieve voorzieningen woning	
	% ervaart veel overlast ²⁾	Marge ³⁾	% wel eens	Marge ³⁾	%	Marge ³⁾	% (zeer) tevreden	Marge ³⁾	Som-score ¹⁾	Marge ³⁾
70 000+ gemeenten totaal	48,6	0,6	20,4	0,5	18,8	0,5	28,5	0,5	1,6	0,0
Meierijstad	35,2	5,7 -	10,4	3,8 -	15,5	4,4	29,6	5,6	2,0	0,1 +

Hieruit blijkt dat voor alle indicatoren Meierijstad beter scoort dan het landelijk gemiddelde en zelfs tot één van de best presenterende (grotere) gemeenten in Nederland behoort.

Ten aanzien van problemen rond verloedering, wordt onder meer melding gemaakt van de verloedering van vakantieparken. Daarbij kan worden aangetekend dat de minister dit jaar middelen ter beschikking heeft gesteld om een aantal Brabantse pilotgemeenten, waaronder Meierijstad, tegemoet te komen. Met deze bijdrage zal de integrale handhaving worden versterkt, waarbij expliciet aandacht is voor een oplossing voor de bewoners van deze parken. Ten aanzien van verloedering van de bebouwde omgeving beoogt de Welstandnota van de gemeente een goede omgevingskwaliteit na te streven om deze verloedering te voorkomen en bij te dragen aan het behoud van economische waarde van afzonderlijke gebouwen binnen de gemeente.

Hieruit mag worden geconcludeerd dat er gemeentelijk overwegend een licht wisselend beeld geeft ten aanzien van problemen en knelpunten rond sociale veiligheid.

Verkeersveiligheid

In 2019 zijn in Meierijstad 112 verkeersongelukken geregistreerd via oozo.nl. In een breder verband kan worden aangetekend in 2018 de meeste dodelijke slachtoffers van verkeersongevallen in Noord-Brabant vielen (150) in vergelijking met 98 dodelijke verkeersslachtoffers in 2017, vooral op de secundaire wegen. Dat zijn bijna 6 dodelijke slachtoffers per 100 duizend inwoners. In het kader van de gemeentelijke mobiliteitsvisie, die eind 2020 klaar zal zijn, voert de gemeente momenteel een enquête uit onder de inwoners welke thema's er binnen verkeer en vervoer belangrijk zijn en welke knelpunten worden ervaren, inclusief verkeersveiligheid. Veiligverkeer Nederland concludeert verder dat er binnen Meierijstad nog uitdagingen liggen rond zaken als verkeersexamens op basisscholen; opfriscursussen voor oudere automobilisten en scootmobieltrainingen.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Op basis van de projecties van de Veiligheidsregio Brabant-Noord Hieruit mag worden geconcludeerd dat ook in de toekomst geen knelpunten rond risico's met gevaarlijke stoffen te verwachten zijn. Rond de

Sociale veiligheid wordt momenteel op lokaal en regionaal niveau beleid ontwikkeld, waaruit mag worden verwacht dat in 2030 dat dit verder zal toenemen. Daarbij speelt ook dat er minder jongeren en de daarmee samenhangende overlast verwacht mag worden. Rond verkeersveiligheid mag worden geconcludeerd dat een afname van het aantal inwoners en een toename van veiligheidsvoorzieningen binnen de autotechnologie zal leiden tot een verdere toename van de verkeersveiligheid binnen de gemeente in 2030. Aan de andere kant blijken de resultaten van de Brabantbrede campagne 'nul doden' nog niet zo positief. De modal split en verspreide verstedelijking blijft tot veel autobewegingen op de provinciale wegen leiden. Ook zullen er meer ouderen die gebruik maken van de elektrische fiets vatbaarder zijn voor ongevallen, zowel in frequentie als in omvang.

2.6 Factsheet Voorzieningen

Het criterium "Voorzieningen" is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 7 – Beoordelingskader voor de bepaling van de voorzieningen

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Voorzieningen	Dorpsvoorzieningen	Mate waarin publieke voorzieningen, winkels en openbaar vervoer beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn in de dorpen		
	Sport en vrijetijd	Mate waarin sport en vrijetijds voorzieningen beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn		
	Ouderen en welzijn	Mate waarin ouderen toegang hebben tot gepaste woningen, zorg, winkels en vrijetijdsvoorzieningen		
	Jongeren, sport en onderwijs	Mate waarin jongeren toegang hebben tot gepast onderwijs, sport en vrijetijdsvoorzieningen		

Huidige situatie (2019)

Dorpsvoorzieningen

Buiten de grote kern Veghel bevat de gemeente Meierijstad de volgende dorpen: Boerdonk, Boskant, Eerde, Erp, Keldonk, Mariaheide, Nijnsel, Olland, Schijndel, Sint-Oedenrode, Wijbosch en Zijtaart. Daarnaast omvat de gemeente een totaal van 54 buurtschappen.

Er zijn verschillende ontwikkelingen die het landelijk gebied en de (kleinere) dorpen onder druk zetten, zoals schaalvergroting en toenemende centralisatie van voorzieningen, voortgaande trek naar de grotere kernen en stad, krimp van de dorpen en leegstand, vergrijzing van de dorpsinwoners. Meer algemeen gelden voor de dorpen ook de opgaven rond de energietransitie, verrommeling en klimaatadaptatie.

Uitdagingen die bij het behouden van de vitaliteit en leefbaarheid van de kleinere dorpen een rol spelen hebben betrekking op het behoud van de basis voorzieningen die hiervoor van belang zijn, zoals winkels of geldautomaten, ouderenzorg, openbaar vervoer, horeca, buurthuizen en overige openbare

voorzieningen. Dit wordt echter ook deels door autonome ontwikkelingen veroorzaakt, waarbij dorpsinwoners zelf minder gebruik maken van nog bestaande dorpswinkels en de nog aanwezige geldautomaten nog maar sporadisch gebruikt worden.

Om het buitengebied in de toekomst vitaal te houden, werkt de gemeente Meierijstad aan een Agenda Vitaal Buitengebied. Onderdeel hiervan is een verkenning naar trends en ontwikkelingen die afkomen op het buitengebied en de impact hiervan op dat gebied, ook met als doel de vitaliteit van de dorpen en de leefbaarheid hiervan in stand te houden.

De mate waarin publieke voorzieningen, winkels en openbaar vervoer beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn in de dorpen is dan ook voor Meierijstad, evenals veel andere dorpsgemeenten in Nederland, een stevige uitdaging.

Sport en vrije tijd

Meierijstad telt in totaal zo'n 25 sportaccommodaties, waaronder sportparken en -velden, zwembaden, tennisparken, gymzalen en fitness centra. Hiervan zijn zo'n 15 accommodaties gevestigd in de grote kernen van Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode. De gemeente werkt nauw samen met de Sportraad Meierijstad op het terrein van sport en ook de aanpalende domeinen, zoals leefbaarheid, gezondheid en welzijn. Dit is vastgelegd in een Convenant op 18 april 2018. Accommodaties worden over het algemeen door de Gemeente in gebruik gegeven aan de verenigingen. Daarnaast zijn er geprivatiseerde accommodaties.

In de Sportnota van de gemeente worden de ambities met betrekking tot sport en bewegen voor 2030 vastgelegd, in afstemming met de Sportraad. Hierin wordt gesproken over stimulering van de breedtesport als bijdrage tot een gezonde leefstijl. Tevens wordt ingezet op multifunctioneel gebruik van sportvoorzieningen.

Daarnaast wil de gemeente met de verenigingen een zo breed mogelijk sport- en beweegaanbod aanbieden aan de eigen leden en de buurtbewoners, ook voor inwoners met een fysieke of verstandelijke beperking, of ouderen voor wie het geen vanzelfsprekendheid is om nog te sporten of bewegen. Verder is er de wens om ook in de buitenruimte tot sport en bewegen uit te nodigen. Ook zet de gemeente in op het bevorderen van kleinschalige en grootschalige sportevenementen via incidentele sportsubsidies.

Naast sport bestaat er een groot scala aan vrije tijdsbestedingsopties in de gemeente, inclusief verenigingen, festivals, levensbeschouwelijke instellingen, natuur- en wandelgebieden, culturele activiteiten, een negental musea en diverse kunstvormen. Bijvoorbeeld de Stichting Industrieel Erfgoed Meierij is het vernoemen waard vanwege haar belangrijke rol rond het industrieel erfgoed van Veghel. Het toont aan de Noordkade in haar museum uiteenlopende voorbeelden van die industriële en ambachtelijke bedrijvigheid uit de Meierij. Ook kunnen de jaarlijkse evenementen aan de Noordkade en Paaspop bij Molenheide in dit verband genoemd worden. Verder kent Meierijstad veertien jaarlijkse dorpskermissen: één per kern plus de extra voorjaarskermis in Schijndel. Om deze vooral voor de kleinere kernen te behouden wordt momenteel een overkoepelde stichting opgericht.

In het algemeen kan hiermee worden geconcludeerd dat Meierijstad een breed aanbod van sport en vrije tijdsbestedingen kent, en er geen sprake is van belangrijke problemen of knelpunten in de mate waarin sport en vrijetijds voorzieningen beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn in Meierijstad.

Ouderen en welzijn

Meierijstad kent circa 16.000 inwoners van 65 jaar of ouder op een bevolking van ruim 80.000 inwoners in 2018. De gemeenten verschaft op diverse vlakken ondersteuning aan ouderen en hun welzijn, in samenwerking met diverse externe organisaties, zoals aanbieders van zorg en welzijn. Hiermee wordt

ondersteuning geboden in zaken als zorgverlening, administratie, mobiliteit en vervoer, aanpassingen en ondersteuning in het huishouden en sociale activiteiten.

Meierijstad heeft, zoals in veel andere gemeenten, de “transitie in de zorg” ondergaan, waarbij meer taken gedelegeerd zijn naar de gemeente en een groter beroep wordt gedaan op mantelzorg en de eigen verantwoordelijkheid van de burgers, onder de noemer “Participatiemaatschappij”. Daarbij is het beleid van de overheid om de senioren zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen in hun eigen woning. Het delegeren van taken ging veelal gepaard gegaan met bezuinigingen op de (thuis)zorg waardoor de ouderen minder snel dan voorheen in aanmerking komt voor hulp of een voorziening.

In dit verband werkt de gemeente ook samen met de Seniorenraad Meierijstad. Deze komt op voor de belangen van alle oudere inwoners van Meierijstad. Het formuleert aanbevelingen en adviezen aan Meierijstad en andere convenantpartners op het gebied van wonen, veiligheid, zorg, welzijn en dienstverlening, zoals rond seniorenwoonprojecten, mantelzorgwoningen of seniorenleningen om woning aan te passen. Het in algemeen is het gevoel dat er op deze vlakken nog veel werk aan de winkel is.

De vraag naar passende woningen voor senioren in Meierijstad, veelal kleinere behuizing in centra van de grotere plaatsen, blijft relatief groot. Ouderen in de dorpen zijn langer bereid in hun huidige woning te blijven. In sommige gevallen leidt dit tot de wens om bestaande huizen op te (mogen) splitsen in kleinere wooneenheden, of anderszins een meer duurzame woonsituatie te creëren (blijversregelingen). Ook raakt de vermindering van openbare en vrijetijdsvoorzieningen in de dorpen vooral de ouderen.

In het algemeen kan hiermee geconcludeerd worden dat er gemeentelijk sprake is van een aantal problemen of knelpunten in de mate waarin ouderen toegang hebben tot gepaste woningen, zorg, winkels en vrijetijdsvoorzieningen.

Jongeren, sport en onderwijs

De Nota Preventief Jeugdbeleid van Meierijstad schetst een beeld van de uitdagingen waar de jeugd in Meierijstad voor staat. Het wijst op de een informatiemaatschappij waar internet en sociale media van grote invloed zijn, wat voor veel prikkels voor kinderen zorgt. Tegelijkertijd concludeert de nota dat met het overgrote deel van de kinderen in Meierijstad goed gaat. In de benchmark scoort de jeugd van Meierijstad gemiddeld tot goed ten opzichte van referentiegemeenten. Er zijn ook enkele aandachtspunten, zoals binge drinken en laaggeletterdheid. Daarnaast heeft Meierijstad heeft een breed aanbod van voorzieningen, sport en onderwijs, voor alle jeugdigen (en ouders), voor risicogroepen en voor individuen met problemen. De gemeente heeft enkele jongerencentra en kent een goede ambulante inzet voor welzijn en zorg. Ook zijn er diverse vrijwilligersorganisaties actief zoals voor de kindervakantieweken, activiteiten vanuit buurthuizen, scoutinggroepen en meer.

Daarnaast speelt de trek van jongeren naar grotere steden door gebrek aan passende woonruimte binnen de gemeente, en de relatief lage werkgelegenheid voor hoogopgeleiden een rol bij de positie van jongeren binnen Meierijstad. De gemeente zet hierbij in op het vergroten van gezonde, zelfredzame jongeren door te investeren in jongeren met wie het nu (nog) goed gaat; aandacht te schenken aan jeugdpreventie binnen aanverwante beleidsterreinen; het huidige aanbod van vroegsignalering, voorlichting, advies en bewustwording voort te zetten en te versterken en te investeren in samenwerking, onderwijs, afstemming en kennis. Ook streeft de gemeente naar een afname van overgewicht onder kinderen en jongeren in Meierijstad, onder andere in het kader van het initiatief “Jongeren Op Gezond Gewicht” (JOGG). Het streven is dat zij een gezonde leefstijl hebben, waarbij gezonde voeding, water drinken en bewegen centraal staan.

In het algemeen kan hiermee worden geconcludeerd dat de mate waarin jongeren toegang hebben tot gepast onderwijs, sport en vrijetijdsvoorzieningen goed geregeld is, maar in bredere zin een nog wisselend beeld geeft.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Door de toenemende vergrijzing mag worden verwacht dat de mate waarin publieke voorzieningen, winkels en openbaar vervoer beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar blijven in de dorpen in 2030 een uitdaging blijven, en dat passend beleid hiervoor gewenst is.

Er zijn weinig redenen om te veronderstellen dat bij voortzetting van het huidige beleid het brede aanbod van sport en vrije tijdsbestedingen in de toekomst zal leiden tot belangrijke problemen of knelpunten in de mate waarin sport en vrijetijdsvoorzieningen beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn in Meerijstad. Wel speelt het dalend aantal beschikbare vrijwilligers een rol waardoor veel verenigingen kwetsbaar dreigen te worden.

Door de toenemende vergrijzing mag bij ongewijzigd beleid verwacht worden dat er ook in de toekomst sprake zal blijven van een aantal problemen of knelpunten in de mate waarin ouderen toegang hebben tot gepaste woningen, zorg, winkels en vrijetijdsvoorzieningen.

Bij verdere implementatie van het jeugdbeleid van de gemeente mag verondersteld worden dat de mate waarin jongeren toegang houden tot gepast onderwijs, sport en vrijetijdsvoorzieningen goed geregeld blijft.

2.7 Factsheet Mobiliteit en bereikbaarheid

Het criterium “Mobiliteit en bereikbaarheid” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 8 – Beoordelingskader voor de bepaling van de mobiliteit en bereikbaarheid

Criterion	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Mobiliteit en bereikbaarheid	Modal split / shift	De mate waarin alternatief transport beschikbaar is voor de auto		
	Bereikbaarheid per auto	Op basis van de Bereikbaarheid Index BBI		
	Bereikbaarheid per openbaar vervoer	Op basis van Bereikbaarheid Index BBI-ov		
	Aandeel elektrisch rijden	Op basis van aantal laadstations in gemeente		

Huidige situatie (2019)

Modal split / shift

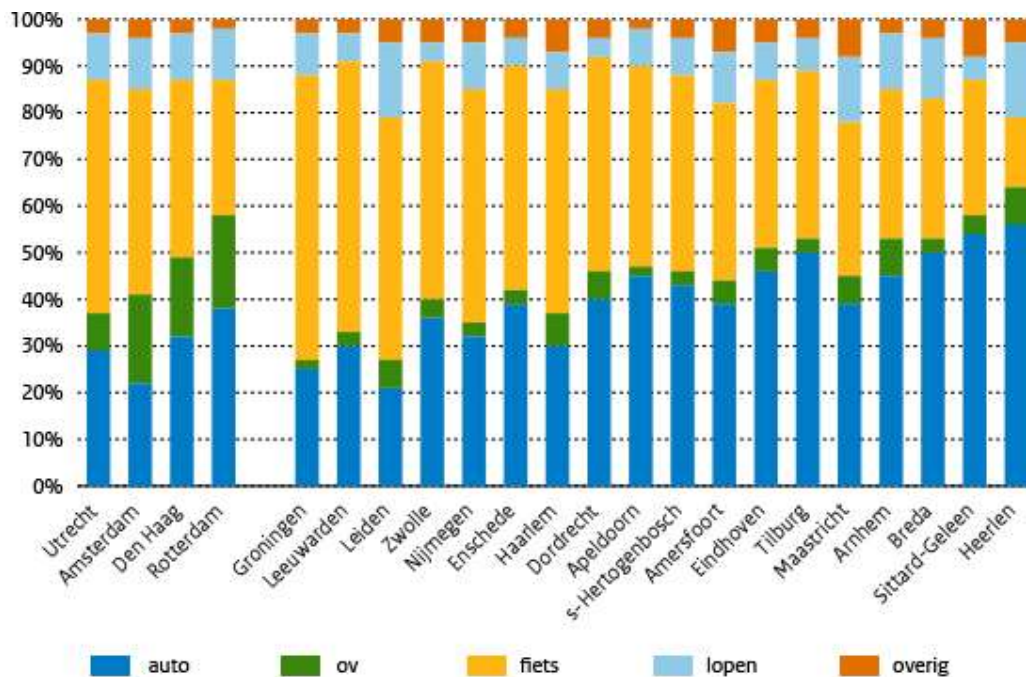
De bereikbaarheid van Meerijstad is van een belangrijk deel afhankelijk van het vervoer via de A50, de N279, de N617 van Den Bosch naar Schijndel, de snelfietsroutes en de Zuid-Willemsvaart, zoals omschreven in de notitie Bereikbaarheid van de gemeente van maart 2019. Met 80.000 inwoners en

7.000 bedrijven en ondernemers zijn er circa 45.000 banen arbeidsplaatsen in de gemeente en een toename van ruim 10% (arbeidsvolume) de komende 5 jaar blijkt het wegennet momenteel onvoldoende.

De gemeente Meierijstad gaat aan de slag met een nieuwe duurzame mobiliteitsvisie Meierijstad. De visie komt tot stand in samenspraak met belangrijke stakeholders (zoals Provincie, Arriva, dorps- en wijkraden, POM). Ook burgers van Meierijstad krijgen de mogelijkheid hun mening te geven. Naar verwachting is het concept duurzame mobiliteitsvisie in het najaar van 2020 klaar. Daarmee wordt met name gezocht naar betere doorstroming van de A50 en de N279 en betere OV bereikbaarheid van de dorpen. Ook worden verbeteringen van het openbaar vervoer nagestreefd naar de grote kernen gezocht, in het bijzonder via een vluchtstrookgebruik voor OV op de A50; een betere OV-bereikbaarheid van de Noordkade in Veghel; een betere openbaar vervoerverbinding tussen Veghel-Erp-Gemert-Helmond; een sprong naar HOV+ op de trajecten Eindhoven-Veghel-Uden-Oss, Den Bosch-Veghel-Uden, Veghel-Uden-Nijmegen. Ook speelt hierbij het aanpakken van her en der geparkeerde fietsen op de looproutes naar diverse bushaltes en het verbeteren van de trappen naar de bushaltes langs de A50.

Daarnaast zal er met de opwaardering van de N279 een verbindingsweg komen vanaf de afslag van de N279 bij Keldonk naar de bedrijventerreinen in het gebied Veghel-West (Dubbelen, Doornhoek) en het nieuwe Foodpark. De provincie zorgt hierbij voor de opwaardering het Provinciaal Impassingsplan ((PIP), dat eind 2019 bij de bestuursrechter ligt. De gemeente zorgt voor de verbindingsweg over het kanaal naar Doornhoek en het Foodpark. Om de bereikbaarheid van de regio Uden & Meierijstad te vergroten, wordt er ook een snelfietsroute aangelegd tussen centrum Uden en De Dubbelen in Veghel.

Over de verdeling van vervoerswijzen binnen Meierijstad zelf (modal split) in weinig bekend. Van de grotere gemeenten is wel onderstaande overzicht beschikbaar:

Vanwege het ontbreken van directe treinverbindingen is de verwachting dat Meierijstad een relatief laag percentage OV vervoer kent, hoewel van de busverbinding met b.v. Den Bosch veel gebruikt wordt gemaakt. Binnen de Brabantse regio kan hierover nog worden opgemerkt dat:

- Men minder vaak voor woon-werk verkeer met de auto in de spits dan in 2015

- Reizen voor privé is zowel binnen als buiten de spits toegenomen
- Eén op de drie werkenden heeft een werkgever die thuiswerken mogelijk maakt. Dit geldt echter minder voor de maakindustrie binnen de gemeente.
- Een derde (35 procent) heeft de mogelijkheid hun werktijden flexibel in te delen
- Eén op de zeven werkenden (14 procent) werkt minimaal één dag per week thuis.
- Ruim twee derde van de werkenden (71 procent) gaat minimaal één dag per week met de auto naar het werk.
- De fiets (genoemd door 39 procent van de autogebruikers) en trein (23 procent) hebben de meeste potentie om de auto te vervangen als voornaamste vervoermiddel voor woon-werkverkeer. Deze treinverbinding is echter niet van toepassing op Meierijstad
- Ruim vier vijfde (83 procent) van de respondenten wil buiten de spits reizen voor privé activiteiten.

Op basis van bovenstaande kan worden geconcludeerd dat Meierijstad een inderdaad aantal problemen en knelpunten kent in de mate waarin alternatief transport beschikbaar is voor de auto. Daarnaast wordt in samenwerking met MCA Brabant en provincie, afspraken gemaakt met Rijkswaterstaat om met zwaardere schepen over de Zuid-Willemsvaart te laten varen en daarmee de modal shift (van weg naar water) te verbeteren. Daarbij is echter personenvervoer over de weg als voor- en natransport wel benodigd.

Bereikbaarheid per auto en openbaar vervoer

In lijn met bovenstaande informatie kan worden geconstateerd dat de bereikbaarheid per auto relatief goed is via de hoofdwegen van de A50 en de N279, hoewel een slechte doorstroming gedurende piekuren en hieraan gerelateerde congestieproblemen om oplossingen vragen. De bereikbaarheid per openbaar vervoer is beperkt, mede gezien het ontbreken van directe treinverbindingen en knelpunten door doorstroming van H(OV) over de A50, beperkte bereikbaarheid van de Noordkade en tussen de dorpen. De bedrijventerreinen van Veghel liggen allemaal tegen het kanaal en zijn bereikbaar via slechts twee autobridges, wat tot verkeerscongestie leidt.

Aandeel elektrisch rijden

Het aandeel elektrisch rijden in Nederland en Meierijstad neemt gestaag toe, met circa 60 laadpalen die momenteel beschikbaar zijn binnen de gemeente. Daarbij verschaft Meierijstad via de gemeentelijke website informatie op kaart waar de laadpalen gevonden kunnen worden. Ruim 90% van de laadpalen zijn echter geconcentreerd in de drie grote plaatsen Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode, waardoor er nog een opgave ligt voor het buitengebied en de dorpen binnen de gemeente. Op de benchmark Openbaar Laden – 2019 scoort Meierijstad bijzonder laag, met positie 293 van de landelijke ranglijst van 355 gemeenten.

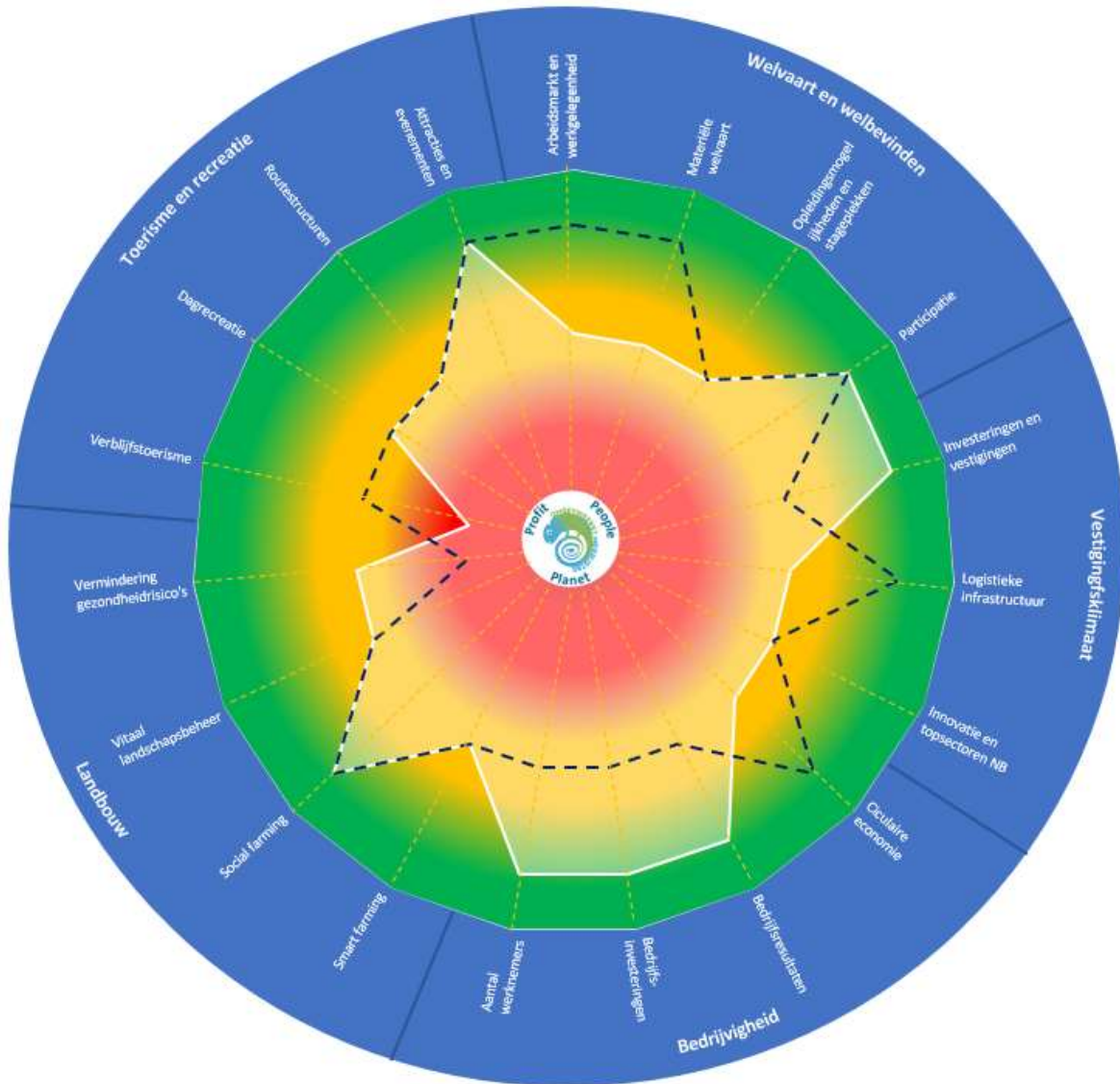
Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Op basis van het doortrekken van de trends rond toenemende mobiliteitsbehoeften mag verondersteld worden dat er ook in de toekomst knelpunten zullen blijven rond de mate waarin alternatief transport beschikbaar is voor de auto, tenzij grootschalig op openbaar vervoersvoorzieningen wordt ingezet. Dit zal mede afhankelijk zijn van de uitwerking van de duurzame mobiliteitsvisie van Meierijstad. De te maken afspraken gemaakt met Rijkswaterstaat om met zwaardere schepen over de Zuid-Willemsvaart te laten varen zal naar verwachting de modal shift (van weg naar water) wel wat verbeteren.

De verwachting is dat het aandeel elektrisch rijden gestaag zal toenemen, zoals in Nederland als in Meierijstad. Daarvoor is het wel essentieel dat grootschalig wordt ingezet op het verhogen van de dichtheid van laadpalen binnen de gemeente, ook in het buitengebied, en dat daarvoor passend beleid wordt ontwikkeld. Dit zou wellicht de positie van Meierijstad op de benchmark Openbaar Laden kunnen verbeteren.

3 “Economie”

3.1 Foto van de leefomgeving voor het thema “Economie”

Figuur 3 – De foto van Meerijstad voor het thema “Economie” (witte lijn geeft de score voor nu aan; de gestippelde lijn voor 2030)

De wijze waarop de aan het thema “Economie” gelieerde omgevingscriteria scoren, is samengevat in bovenstaand figuur. De status van Meerijstad voor elk criterium afzonderlijk is uitgewerkt in de navolgende factsheets. Daarbij is steeds een onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en die van 2030 op basis van huidige inzichten en beleid (de autonome ontwikkeling).

3.2 Factsheet Welvaart en welbevinden

Het criterium “Welvaart en welbevinden” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 9 – Beoordelingskader voor de bepaling van de welvaart en het welbevinden

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Welvaart en welbevinden	<i>Arbeidsmarkt en werkgelegenheid</i>	Voor verschillende inkomensgroepen, b.v. op basis van werkloosheidscijfers binnen de gemeente		
	<i>Materiële welvaart</i>	Inkomensniveaus binnen regionale en nationale context		
	<i>Opleidingsmogelijkheden en stageplekken</i>	Mate van lager - midden - en hoger onderwijs binnen en buiten de gemeentegrens (Universiteiten in Tilburg en Eindhoven)		
	<i>Participatie</i>	De mate waarin burgers zich betrokken voelen bij het beleid en de keuzes van de gemeente		

Huidige situatie (2019)

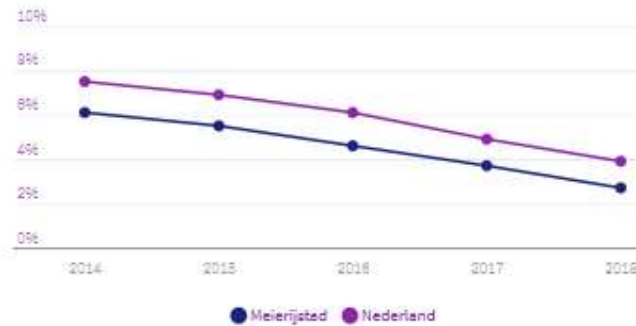
Arbeidsmarkt en werkgelegenheid

Met 80.000 inwoners en 7.000 bedrijven en ondernemers zijn er circa 45.000 arbeidsplaatsen in de gemeente. Er wordt een toename van ruim 10% (arbeidsvolume) voorzien voor de komende 5 jaar. Met deze arbeidsplaatsen en toonaangevende (inter)nationale bedrijven in food, feed en logistiek en in het midden- en kleinbedrijf, is Meierijstad een regionaal economisch centrum. Meierijstad behoort tot de top van de zakensteden in Nederland. Samen met andere middelgrote steden in het netwerk ‘Midsize Brabant’ en de regio Eindhoven (Brainport) behoort Meierijstad tot de trekpaarden van de Brabantse economie. Meierijstad verschaftte in 2018 circa 781 banen per 1000 inwoners in de leeftijd tussen 15 en 74 jaar en ligt daarmee boven het gemiddelde Nederlandse niveau (663 banen met 1000 inwoners). Het aandeel banen op HBO en WO niveau ligt echter wat achter het nationale gemiddelde.

Met de Kadernota van 2019 wil de gemeente ruimte blijven bieden aan economische ontwikkelingen van bestaande bedrijven, nieuwe bedrijven aantrekken en innovatie faciliteren en de sterke positie daarin verder verbeteren. Een sterk netwerk tussen ondernemers, onderwijs en overheid wordt daarbij essentieel geacht. Meierijstad maakt deel uit van AgriFood Capital; een economisch samenwerkingsverband van gemeenten en waterschappen, het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen in Noordoost-Brabant. Verder wordt gewerkt aan de economische structuurversterking via innovatieve oplossingen voor vraagstukken rondom duurzaamheid, arbeidsmarkt, voeding en gezondheid.

Ook op het niveau van snelgroeiende bedrijven scoort Meierijstad goed, met een factor 22.8 versus 19.0 voor het Nederlandse gemiddelde. Met een groeiende economie zijn de werkloosheidscijfers in Meierijstad de afgelopen jaren gestaag gezakt in lijn met de nationale trend en liggen daarbij consequent onder het gemiddelde nationale niveau. Zie onderstaande grafiek van CBS (2018).

Werkloosheidspercentage

Voor de verschillende inkomensgroepen ontstaat hiermee een overwegend positief beeld ten aanzien van de werkloosheidscijfers, hoewel een wisselend beeld te zien is ten aanzien van de arbeidsmarkt voor jongeren en hoger opgeleiden.

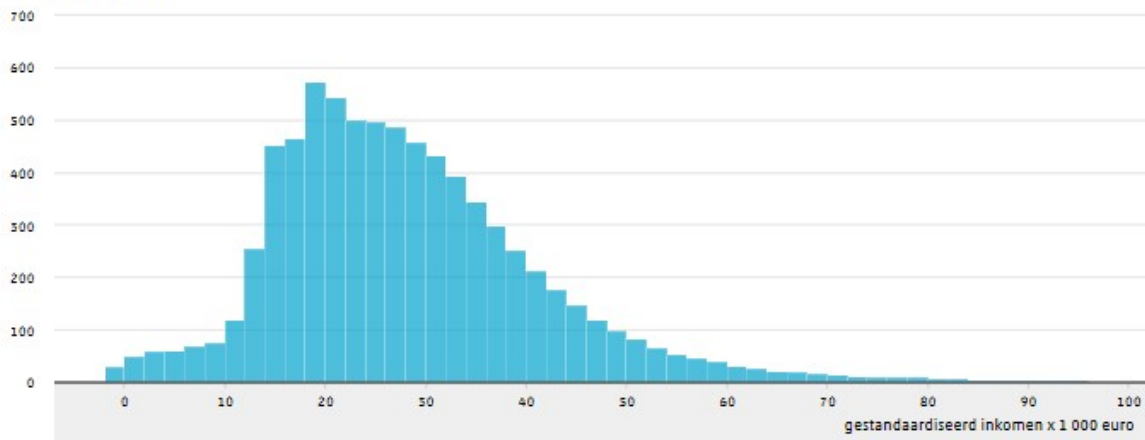
Materiele welvaart

De inkomensverdeling van Nederlandse huishoudens in 2018 is weergegeven in onderstaand schema (ref CBS).

Verdeling van inkomens, 2018

alle huishoudens

1 000 huishoudens

In onderstaand overzicht zijn de gemiddelde inkomens en percentages met laagste en hoogste inkomensgroepen voor Nederland vergeleken met de situatie in Meierijstad.

Tabel 10 - inkomensverdeling

Persoonlijk inkomen	Gemiddeld inkomen per jaar (Euro)	huishoudens met laagste inkomen	huishoudens met hoogste inkomen
Nederland	24.700	40.0%	20.0%
Meierijstad	24.100	30.6%	23.5%
Erp	23.800	26.1%	28.7%
Schijndel	23.700	32.4%	21.4%

Sint-Oedenrode	24.600	29.1%	26.2%
Veghel	24.200	31.0%	22.5%

Hieruit blijkt dat het gemiddelde inkomen in Meerijstad slechts licht onder het landelijke gemiddelde ligt, terwijl de groep met laagste inkomens in Meerijstad juist iets kleiner is dan het landelijk gemiddelde en de groep het hoogste inkomens iets groter is.

Het aantal personen met een laag inkomen en risico op armoede (inkomens tot circa 1600 Euro per maand voor tweeverdieners en tot 1200 Euro voor eenverdieners) ligt in Meerijstad rond de 3700 personen. Dit is circa 4.6% van de bevolking en ligt daarmee ongeveer op het landelijk niveau.

Met het gemeentelijke "Herijking Beleid Armoedebestrijding (2018 – 2021)" wordt beoogd deze groep te ondersteunen en in aantallen te verkleinen. Dat vindt plaats door diverse financiële regelingen en door samenwerking met verschillende organisaties voor maatschappelijk werk en welzijnsorganisaties, zoals Ons Welzijn, Juvans, Lumens, Welzijn de Meerij, door de Voedselbanken, wijkteams en diverse initiatieven van particulieren en en parochies in de gemeente.

Hiermee kan geconcludeerd worden dat binnen een regionale en nationale context de materiele welvaart in Meerijstad op een gemiddeld niveau ligt en een beeld ontstaat waar vooral de lage inkomensgroepen extra aandacht vergen.

Opleidingsmogelijkheden en stageplekken

Meerijstad heeft een breed aanbod van primair, speciaal en voorgezet onderwijs. Dit omvat een totaal van 41 primair en speciaal onderwijsinstellingen en zeven voorgezet onderwijsinstellingen, waaronder het Zwijsen College, het ROC de Leygraaf (MBO) en de Modevakschool in Veghel; het Elde college (VMBO, HAVO, VWO) en de nationale Modevakschool in Schijndel. Verder bevinden de gymnasia Bernrode en Beekvliet zich op fietsafstand van Meerijstad. De belangen worden onder meer behartigd door de Stichting Voortgezet Onderwijs Regio Meerijstad, gevestigd in Schijndel. De onderwijsinspectie oordeelt in het algemeen positief over de kwaliteit van onderwijs binnen de gemeentegrenzen.

Daarnaast bieden de bedrijven in Meerijstad een breed scala aan stageplekken binnen instellingen en bedrijven, waarbij vraag en aanbod door de gemeenten wordt gefaciliteerd via de website op stageinmeerijstad.nl. Deze stageplekken hebben vooral betrekking op VMBO, MBO en HBO studenten en in beperkte mate voor WO studenten (vooral rond marketing en IT).

Meerijstad huisvest zelf geen hogescholen of universitaire instellingen, wat een zekere uitstroom van studenten tot gevolg heeft naar de nabije gelegen hogescholen en universiteiten, zoals de Universiteit Tilburg en Technische Universiteit Eindhoven. Met name in Eindhoven zijn de onderwijsvoorzieningen, in combinatie met bedrijven, uitgegroeid tot een campus van internationale allure. Meerijstad zoekt meer samenwerking met het hoger beroeps onderwijs en universiteiten, waarbij overigens niet gezocht wordt naar fysieke onderwijsgebouwen binnen de gemeentegrenzen zelf.

Hierbij ontstaat een overwegend positief beeld ten aanzien van de opleidingsmogelijkheden en stageplekken binnen de gemeente, waarbij wel een wisselend beeld te zien is ten aanzien van de gewenste samenwerking met en uitstroom naar het hoger en wetenschappelijk onderwijs en stageplaatsen voor WO-studenten.

Participatie

'Meerijstad zijn we samen', is de slogan van het coalitieakkoord Mijlpalen van Meerijstad voor de periode 2017-2022, waarbij de participatie van burgers bij het beleid en de keuzes van de gemeente hoog in het vaandel staat, zowel wat betreft het openbaar gebied als voor zaken als zorg en welzijn. Naast de

wettelijke inspraak die bij bepaalde beleidsvoornemens verplicht is (zoals rond de omgevingsvisie), is dit de aandacht voor participatie bij de gemeente Meierijstad te zien op diverse terreinen, waaronder:

1. Initiatief en invloed. Als gemeente dagen we dagen inwoners en partners vanuit wederzijds vertrouwen uit om mee te doen en treden initiatieven met openheid en enthousiasme tegemoet. Burgers mogen zelf initiatief nemen in de inrichting van hun buurt en allerlei sociale aangelegenheden. Daarbij zorgen die burgers zelf dat er draagvlak is voor wat ze willen doen, en geven we als gemeente binnen de geldende kaders ruimte en ondersteuning
2. Verwachtingenmanagement en duidelijkheid over beïnvloedingsruimte bij beleid. Bij beleidsprocessen stellen we de participatieve kaders aan de voorkant zo duidelijk mogelijk. In dat kader experimenteren we in Meierijstad ook met startgesprekken over participatie met de gemeenteraad. Aan deze startgesprekken kunnen ook inwoners meedoen.
3. Taken. Op sommige thema's nemen burgers in Meierijstad al overheidstaken over (tenzij landelijke wetgeving dat onmogelijk maakt) en leggen daar verantwoording over af aan elkaar en aan de gemeente. Denk hierbij aan grootschalig groenbeheer en -onderhoud in Boerdonk en Keldonk.

Daarnaast heeft de gemeente een "nieuwe ideeën fonds" in het leven geroepen om waardevolle ideeën op het terrein van participatie financieel te ondersteunen. Inwoners uit de gemeente Meierijstad kunnen hiervoor innovatieve ideeën indienen bij de gemeente. Dit wordt als pilot gefinancierd uit het burgerinnovatiefonds voor 2018 en 2019. Vervolgens worden de initiatieven besproken en de spelregels geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Daarnaast is er een laagdrempelig aan te vragen leefbaarheidsbudget voor inwoners die zelf iets voor hun buurt of straat willen betekenen. Door bijvoorbeeld een schoonmaakactie, een activiteit voor ouderen, een moestuin aanleggen met buurtgenoten, etc. Naast buurtadviseurs als aanspreekpunt voor inwoners, werken we in Meierijstad ook met een groenmakelaar als aanspreekpunt voor bewoners die ideeën hebben voor openbaar groen. Eind 2019 waren er in Meierijstad ruim 250 groenadopties door (groepen) inwoners. Er is een intensieve samenwerking met de verschillende wijk- en dorpsraden. Er is veel contact tussen de gemeente en de raden, in het kader van zowel overheids- als beleidsparticipatie. Met alle wijk- en dorpsraden is een samenwerkingsovereenkomst gesloten, met afspraken over en weer. Ook kunnen burgers en/of maatschappelijke instellingen onderwerpen aandragen bij de agendacommissie van de gemeenteraad.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat de gemeente Meierijstad sterk inzet op zaken rond participatie, leidend tot een grote mate van betrokkenheid die burgers voelen bij het beleid en (begrip voor) de keuzes van de gemeente.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Voor de nabije toekomst blijft het beeld positief ten aanzien van de werkloosheidscijfers, met een wisselend beeld van de arbeidsmarkt voor jongeren en hoger opgeleiden. Hiermee zal naar verwachting ook de materiele welvaart in Meierijstad meegroeien met de ontwikkelingen in Nederland, met een voortgaande aandacht voor de lage inkomensgroepen. Hoe de Nederlandse en Europese economieën zich op langere tijd zullen ontwikkelen, en daarmee de positie van Meierijstad, zal veel afhangen van externe factoren en van de innovatiekracht en het aanpassingsvermogen van het bedrijfsleven zelf. De agro-food sector zal daarin naar verwachting een grote rol blijven spelen binnen de gemeente. Hierbij speelt ook de mate waarin het beroeps-, hoger en wetenschappelijk onderwijs zich zal weten aan te passen aan veranderende omstandigheden.

De participatieve samenleving zal zich naar verwachting ook verder ontwikkelen door technologische ontwikkelingen en automatisering. Daarbij zal het wellicht een uitdaging worden voor de gemeente om een goede balans te houden tussen de gewenste en actieve betrokkenheid van inwoners bij beleid en

keuzes, en het zelf sturing geven aan urgente beleidsthema's, zoals de energietransitie, mobiliteit of klimaatadaptatie.

3.3 Factsheet Vestigingsklimaat

Het criterium "Vestigingsklimaat" is vormgegeven aan de hand van drie indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 11 – Beoordelingskader voor de bepaling van het vestigingsklimaat

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Vestigings-klimaat	<i>Investerings en vestigingen</i>	Mate waarin (startende) ondernemers en investeerders kiezen voor Meerijstad (bv op basis van inkomende investeringen per jaar en aantal nieuwe vestigingen per jaar)		
	<i>Logistieke infrastructuur</i>	Mate van beschikbaarheid van bedrijfsruimten, infrastructuur en IT voorzieningen		
	<i>Innovatie en topsectoren NB</i>	Mate waarin Meerijstad aansluit bij de zes innovatieve topsectoren van de Provincie		

Huidige situatie (2019)*Investerings en vestigingen*

Meerijstad telt 7620 bedrijven, waaronder toonaangevende (inter)nationale bedrijven in food, feed, logistiek én het midden- en kleinbedrijf. Samen met AgriFood Capital behoort Meerijstad tot de trekpaarden van de Brabantse economie. Jumbo, Mars, Friesland Campina, Vanderlande en Sligro zijn daar belangrijke voorbeelden van. In de afgelopen jaren hebben veel bedrijven zich bij de gemeente gemeld met investeringsplannen, veelal op een van de bedrijventerreinen. Op onder andere Foodpark (Veghel) en Vorstengrafdonk (Oss) zijn recent enkele grote transacties geregistreerd.

In de periode 2018 tot en met 2030 wordt er voor de gemeente Meerijstad een uitbreidingsvraag geraamd van circa 25 tot 60 hectare voor nieuwe bedrijfsactiviteiten op basis van een actuele vertaling van de recente provinciale prognose. De verwachting is dat er daarmee circa 5.000 banen bijkomen bovenop de huidige 45.000. In 2018 noteerde de gehele Zuidoost-Brabant regio een economische groei van 3,3% ten opzichte van 2017. Over geheel was in Nederland in 2018 sprake van een economische groei van 2,6%. Voor 2019 en 2020 wordt een zwakkere omzetgroei verwacht. Volgens de Investeringsradar zijn de omstandigheden voor bedrijfsinvesteringen iets minder gunstig geworden in de loop van 2019 als gevolg van een afnemende bezettingsgraad van de machines en installaties in de industrie en een afnemende groei van de export. Verwacht mag worden dat dit ook in Meerijstad een rol speelt.

Dit jaar (2019) komt de groei van de bedrijfsinvesteringen uit op op 7,5% en volgend jaar (2020) op 2,1%. Over het algemeen kan hierbij de mate waarin ondernemers en investeerders kiezen voor Meerijstad als positief worden beschouwd met een afnemende tendens op korte termijn.

Logistieke infrastructuur

De bedrijventerreinen van Meerijstad scoren over het geheel genomen bovengemiddeld in vergelijking met de regio, vooral op ruimtelijke kwaliteit en bereikbaarheid (afgezien van files tijdens de spits). De terreinen bieden plaats aan ruim 22.000 arbeidsplaatsen bij meer dan 950 bedrijven in diverse sectoren. Wel is de kwaliteit en courantheid van de bestaande voorraad een belangrijk aandachtspunt. De uitdagingen binnen Meerijstad betreffen verder het verbeteren van deze bereikbaarheid en om het vestigingsklimaat aantrekkelijk te houden. Daarvoor heeft de gemeente heeft een Bedrijventerreinvisie ontwikkeld met een langetermijnperspectief voor ondernemers en (door)ontwikkelstrategie voor de totaal 13 bedrijventerreinen binnen de gemeente met oog voor bereikbaarheid, parkeermogelijkheden en veiligheid. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar Schijndelse terreinen Rooiseheide en Nieuwe Molenheide, die relatief slecht scoren.

Door de relatief grote vraag staat de beschikbaarheid van bedrijfsruimten in Meierijstad onder druk in vergelijking met omringende gemeenten. Er wordt vooral een tekort geconstateerd aan zeer grootschalige kavels (> 8 ha). De multimodale infrastructuur wordt in het algemeen als goed omschreven. IT voorzieningen verdienen nog verdere aandacht.

Innovatie en topsectoren Noord-Brabant

De provincie heeft een aantal topsectoren geïdentificeerd, waarmee de regio zich internationaal onderscheidt en die een grote bijdrage leveren aan groei en innovatie. Mate waarin Meierijstad aansluit bij deze innovatieve topsectoren kan als volgt worden geduid:

- *Lifescience & Health*: Dit betreft systemen, procedures en instrumenten bedoeld die ontwikkeld zijn om gezondheidsproblemen op te lossen en de kwaliteit van leven te bevorderen. Dit is een sector waar Meierijstad in bescheiden mate op aansluit.
- *Biobased economy*: innovatie en investeringen om bedrijven voor energie en materialen niet meer afhankelijk te maken van fossiele grondstoffen maar van groene reststromen of biomassa. Investerings in deze sector vinden in bescheiden mate plaats binnen de gemeente, hoewel bedrijven en huishoudens wel degelijk stappen in deze richting maken. In dit kader verschaft de gemeente subsidie voor duurzame energieopwekking, zoals zonneboilers en warmtepompen aan ondernemers en particulieren.
- *Logistiek*: Vanwege de ligging is Meierijstad een belangrijke logistieke hub met betrekking tot goederen die worden opgeslagen, herverdeeld en vervoerd. Er zijn diverse grote bedrijven gevestigd die producten (inter)nationaal vervoeren
- *Maintenance*: Dit omvat het controleren, onderhouden en verbeteren van technieken. Brabant is een maintenance-hotspot en wil deze positie uitbreiden en versterken. Binnen de provincie zijn ruim 7000 gespecialiseerd in maintenance. En er zijn kennis- en onderwijsinstellingen op alle niveaus. Samen gaat het om 40.500 arbeidsplaatsen, meer dan een kwart van alle maintenancebanen in Nederland. Informatie over deze sector binnen Meierijstad is niet gevonden;
- *H.T.S.M.*: De topsector Hightech Systemen & Materialen omvat een aantal nauw met elkaar verweven maakindustrieën, waaronder de machine- en systeemindustrie, automotive, lucht- en ruimtevaart en materialen inclusief staal. Dit is een sector waar Meierijstad in mindere mate op aansluit;
- *Chemie & materialen*: productie van hoogwaardige chemische producten en materialen. Dit is een sector waar Meierijstad in mindere mate op aansluit;
- *Agrifood en T&U*: De topsector Agrifood, Tuinbouw en Uitgangsmaterialen omvat productie, verwerking, verpakking en distributie van landbouw- en tuinbouwproducten voor de voedingssector. Deze topsector is nadrukkelijk vertegenwoordigd in Meierijstad. Samen met AgriFood Capital behoort Meierijstad tot de trekpaarden van deze Brabantse topsector. Jumbo, Mars, Friesland Campina, Vanderlande en Sligro zijn daar belangrijke voorbeelden van. Ook het nationale Centrum tegen Voedselverspilling dat in Veghel verder wordt ontwikkeld is hier een exponent van.

Geconcludeerd kan worden dat Meierijstad nadrukkelijk aansluit bij twee (Logistiek en Agrifood) van de zeven topsectoren van de provincie, en daarmee een herkenbare specialisatie en profiel heeft opgebouwd.

Vooralsnog lijken er geen nadrukkelijke ambities te bestaan voor aansluiting bij de overige topsectoren. Innovatief en wetenschappelijk onderzoek rond deze topsectoren vindt veelal buiten de gemeentegrenzen plaats, zoals in Wageningen, Delft of Eindhoven. Het eerder genoemde Centrum tegen Voedselverspilling dat in Veghel is gevestigd is hier een uitzondering op.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Voor de korte termijn kan verwacht worden dat de bedrijfsinvesteringen in Meerijstad en Nederland wat zullen teruglopen als gevolg van globale ontwikkelingen, teruglopende orders en export, ondanks het actieve beleid rond b.v. de bedrijventerreinen. Hoe dit zich naar 2030 zal ontwikkelen kan echter niet goed worden aangegeven. De beschikbaarheid van bedrijfsruimten zal hierdoor op korte termijn zich wellicht iets verruimen. Voorzienne investeringen rond infrastructuur en IT zullen naar verwachting verbeteren. Ten aanzien van de positie binnen de Brabantse topsectoren Logistiek en Agrifood mag verwacht worden dat de positie van Meerijstad zich hier zal handhaven, hoewel een goede link met innovatie en wetenschappelijke ontwikkelingen hierbij essentieel blijft.

3.4 Factsheet Bedrijvigheid

Het criterium “Bedrijvigheid” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 12 – Beoordelingskader voor de bepaling van de bedrijvigheid

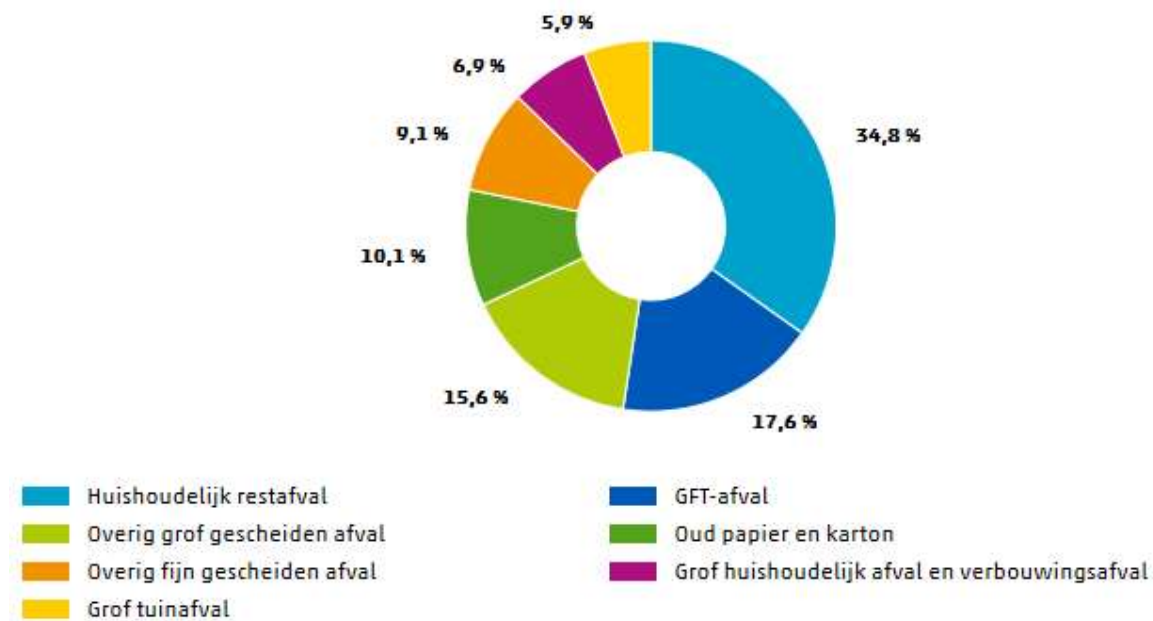
Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Bedrijvigheid	<i>Circulaire economie</i>	Trend (afname) afvalstoffen en gebruik grondstoffen en (toename) hergebruik afvalstoffen		
	<i>Bedrijfsresultaten</i>	Omzet- en winstcijfers diverse bedrijfstakken		
	<i>Bedrijfsinvesteringen</i>	indicatief als M€ per jaar		
	<i>Aantal werknemers</i>	indicatief als totaal binnen de gemeente		

Huidige situatie (2019)

Circulaire economie

De circulaire economie vormt een belangrijke uitdaging voor de burgers en bedrijven van Meierijstad. Veel wordt hierbij bepaald door Europese en nationale regelgeving en zaken rond vraag en aanbod binnen de private sectoren.

Landelijk werd in 2018 circa 554 kg afval gegenereerd per inwoner, waarvan circa 494 kg huishoudelijk afval. Hiervan werd circa 64% opgehaald en 36% zelf weggebracht (opendata.cbs.nl). Het huishoudelijk afval bestaat in Nederlands gemiddeld voor 206 kilogram uit gemengd restafval en voor 288 kilogram uit gescheiden ingezameld afval ten behoeve van hergebruik. De samenstelling van het Nederlandse huishoudelijk afval is hieronder weergegeven (ref. CBS).

Gemiddeld wordt in Meierijstad 133 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar ingezameld (circa 27%). De gemeente loopt daarin voorop ten opzichte van het gemiddelde Nederlandse niveau (34.8%). De doelstelling voor 2020 ligt op 81 kg huishoudelijk restafval.

De duurzame circulaire economie staat hoog in het vaandel binnen Meierijstad. Daarin staat het principe Van Afval Naar Grondstof (VANG) centraal. De doelstelling is om de hoeveelheid restafval, bestaande uit fijn restafval in de grijze bak en grof restafval op de milieustraat, in 2025 verder naar beneden te brengen naar 30 kg per inwoner per jaar zijn.

Het afvalbeleid van de gemeente richt zich daarmee op het stimuleren van inwoners tot meer afvalscheiding en het voorkomen en bestrijden van zwerfafval. Er wordt ingezet op een vast bedrag per grijze bak die aan de straat gezet wordt, terwijl andere afvalstromen gratis kunnen worden aangeboden.

Om de slag te maken naar 30 kg restafval per persoon in 2025 gaat de gemeente de komende jaren meer inzetten op communicatie. Die is erop gericht om het bewustzijn bij inwoners nog verder te vergroten, in het besef dat afval waardevolle grondstoffen bevat die kunnen worden hergebruikt. Ook komen er tips, voorbeelden en persoonlijke ervaringen zodat inwoners weten hoe ze in de praktijk beter kunnen scheiden.

Bedrijfsafval uit de agrifood sector binnen Meerijstad wordt voor een belangrijk deel uit organisch en dierlijk afval en verpakkingsafval. Dit organisch afval wordt reeds grotendeels hergebruikt. Verder werken individuele bedrijven, zoals Jumbo, aan concrete maatregelen voor het verminderen van afval van verpakkingen en gebruiksmateriaal.

Hiermee kan worden geconcludeerd dat de trend waarin restafvalstoffen gegenereerd worden binnen Meerijstad inderdaad afnemen en het hergebruik van afvalstoffen toeneemt. In hoeverre het gebruik van ruwe grondstoffen daarmee door de industrie binnen de gemeente ook afneemt kon hier niet worden vastgesteld.

Bedrijfsresultaten

Binnen Meerijstad zijn in totaal circa 900 bedrijven vertegenwoordigd met ruim 27.000 werknemers. In de komende 5 jaar wordt een groei van ruim 10% verwacht van dit arbeidsvolume. Cijfers over de gezamenlijke bedrijfsresultaten binnen de gemeente zijn echter niet beschikbaar.

De website [waarstaatjegemeente](#) geeft echter wel een aantal cijfers of de bedrijvigheid en economie van Meerijstad over 2018

Tabel 13 – Bedrijvigheid en economie

Economische Structuur	Meerijstad	Nederland
Vestigingen (per 1000 inwoners van 15 – 74 jaar)	116	125
Banen (per 1000 inwoners van 15 – 74 jaar)	781	663
Werkloosheid	2,7%	3,9%
Vestigingen – landbouw	660	76.220
Vestigingen - industrie	1.680	230.120
Vestigingen – Handel	1.280	265.130
Vestigingen – Zakelijke dienstverlening	2.040	662.150

Van de individuele grotere bedrijven die binnen Meerijstad zijn gevestigd kan wel het volgende worden aangegeven:

- Jumbo, met de hoofdvesting in Meerijstad liet over 2018 een groei van de netto-omzet zien van 600 miljoen tot 6.3 Miljard Euro met een bedrijfsresultaat van 181 miljoen euro;
- Mars Nederland heeft in Veghel 1200 medewerkers en heeft een omzet van circa 999 miljoen;
- Friesland Campina heeft een omzet van circa 11.4 miljard Euro wereld wijd. De bedrijfsresultaten zijn over de tweede helft van 2018 gestegen met 18,6 procent naar 210 miljoen euro, tegen 177 miljoen euro in de eerste helft. De fabriek in Meerijstad richt zich vooral op hoogwaardige producten;
- Sligro: De nettowinst over 2018 bedroeg € 276 miljoen, een absolute recordwinst voor de Groep.. De omzet nam met 9,5% toe tot € 2.346 miljoen.

Hoewel directe bedrijfsresultaten van de bedrijven binnen de gemeente niet beschikbaar zijn, toont bovenstaande aan lijkt bovenstaande lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de bedrijvigheid en economie in Meierijstad bovenmatig presteren in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

Bedrijfsinvesteringen

In Nederland groeiden de bedrijfsinvesteringen in 2018 met 4,2% (ref. CBS) tot boven de 9 miljard Euro. Met name zijn investeringen in woningen en gebouwen aanzienlijk gegroeid. Ook werd flink geïnvesteerd in personenauto's, machines en installaties. Voor 2019 wordt nationaal een groei van de bedrijfsinvesteringen van circa 3,4% verwacht ten opzichte van 2018 (Rabobank).

De groei van de industrieprovincie Noord-Brabant zal in 2019 iets terugvallen van circa 3% tot 1.8%, waarmee naar verwachting de bedrijfsinvesteringen ook iets onder het landelijk gemiddelde zullen komen te liggen, maar het aantal banen neemt in deze regio nog steeds toe. Voor 2020 worden in Noordoost-Brabant 321.000 banen verwacht.

Precieze cijfers over bedrijfsinvesteringen in Meierijstad konden niet gevonden worden. In het algemeen mag aangenomen worden dat deze iets boven de trend van Noord-Oost Brabant zullen uitkomen. Indicatoren hiervoor zijn de relatief sterk groeiende werkgelegenheid en de grote vraag naar locaties op de bedrijventerreinen binnen de gemeente, waarbij met name een tekort is aan grootschalige kavels boven de 8 ha. Verder zijn circa 70 hectare aan kavels beschikbaar voor bedrijven die uitbreidingsruimte zoeken op het nieuwe Foodpark in Veghel, wat tot toenemende bedrijfsinvesteringen zal leiden. Aan de andere kant kan worden opgemerkt dat er landelijk een daling waarneembaar is in bedrijfsinvesteringen in de transportsector. Aangezien dit ook voor Meierijstad een belangrijke bedrijfssector is, zal dit waarschijnlijk een dempende werking hebben op de overwegend stijgende bedrijfsinvesteringen binnen de gemeentegrenzen.

Aantal werknemers

Met 80.000 inwoners en 7.000 bedrijven en ondernemers zijn er circa 45.000 arbeidsplaatsen in de gemeente. Het bedrijfsleven neemt met 27.000 werknemers een belangrijk deel voor zijn rekening. In het algemeen wordt een toename van ruim 10% (arbeidsvolume) voorzien voor de komende 5 jaar.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

De duurzame circulaire economie zal naar verwachting een verdere positieve groei doormaken als gevolg van het ingezette beleid rond het principe Van Afval Naar Grondstof (VANG) en de voorziene communicatie en informatievoorziening om inwoners tot meer afvalscheiding te bewegen. Het doel ligt daarbij op 30 kg restafval per persoon in 2025.

Gemeente Meierijstad is een economische hotspot met een mix van grote multinationals, middelgrote en kleine bedrijven, die momenteel samen een forse groei doormaken. Op korte termijn wordt een voortgaande groei van bedrijfsresultaten en investeringen dan ook voorzien binnen de gemeente. Op de wat langere termijn kan een beperkte afvlakking van de groeicijfers mogelijk verwacht worden als gevolg van globale economische trends en wellicht toenemende handelsbelemmeringen. In hoeverre dit zich zal doorzetten tot 2030 is voor Meierijstad echter moeilijk te voorspellen.

3.5 Factsheet Landbouw

Het criterium “Landbouw” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 14 – Beoordelingskader voor de bepaling van het criterium Landbouw

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Landbouw	<i>Smart farming</i>	Mate waarin nieuwe vormen van landbouw ingang vinden (agrifood, precisielandbouw, biobased, smart food, high tech)		
	<i>Social farming</i>	mate waarin sociaal geïntegreerde vormen van landbouw ingang vinden (streekproducten, stadsboeren, recreatieboerderijen, zorgboerderijen, etc)		
	<i>Vitaal landschapsbeheer</i>	Mate waarin de landbouw bijdraagt aan een vitaal beheer van het buitengebied (goren blauwe landschapsstructuur, diversiviteit, lage uitstoot nitraten, etc)		
	<i>Vermindering gezondheidsrisico's</i>	vermindering risico's omwonenden rond geiten, kippen en varkenshouders		

Huidige situatie (2019)

Smart farming

De concentratie op landbouw- en voedingsmiddelenindustrie en de daaraan gekoppelde activiteiten vormen een essentiële spil binnen de economische ontwikkeling van Meierijstad. Nieuwe – smart farming - productievormen vinden daarbij geleidelijk hun ingang.

Een typisch biobased landbouw initiatief binnen de gemeente is de ontwikkeling van 20 hectare productievoedselbos in Schijndel op initiatief van de stichting Voedselbosbouw Nederland, waarmee het grootste productievoedselbos van Nederland zal ontstaan. Doel is om landbouw en natuur samen te brengen op een manier waarmee zowel de biodiversiteit wordt verrijkt en de inkomens van boeren kan worden ondersteund. Studenten van HAS Hogeschool zullen hier kennis ontwikkelen die gedeeld zal worden met ondernemers en organisaties die vergelijkbare initiatieven willen ontwikkelen

Ook het Centrum tegen Voedselverspilling in Veghel kan in dit verband genoemd worden: een samenwerkingsverband met ondermeer de universiteit van Wageningen en de HAS Hogeschool in Den Bosch, waarin reststromen van groenten en vlees verwerkt worden tot voedingsproducten en waarin hoogwaardig onderzoek wordt uitgevoerd en educatie wordt aangeboden.

De intensieve veeteeltsector binnen Meierijstad staat nog voor een aantal grote uitdagingen. De lokale rekenkamercommissie stelde begin 2018 in een rapport over duurzaamheid dat Meierijstad nog veel moet doen aan het verbeteren van de (ernstig) verontreinigde bodem en oppervlaktewater als gevolg van de forse uitstoot van stikstof en fosfaat door de intensieve veehouderij binnen de gemeente. In reactie hierop

heeft het college aangegeven hiervoor plannen te willen ontwikkelen, als onderdeel van de gemeentelijke duurzaamheidsvisie.

In deze duurzaamheidsvisie (september 2018) wordt ingezet op stimulering van natuurinclusieve landbouw voor meer biodiversiteit. Daarbij wordt gezocht naar samenwerking met het Nationaal Groenfonds, de ZLTO en lokale partijen. Daarin wordt ook verwezen naar het project 'Vitaal Buitengebied', dat in ontwikkeling is. Concrete maatregelen rond de genoemde stikstof- en fosfaat problematiek of rond de verdere stimulering van - smart farming – praktijken worden hierin echter niet benoemd.

In de nabije omgeving van Meierijstad werkt de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) wel aan nieuwe – smart farming - methoden rond zaken als indoor farming en precisielandbouw en -veeteelt. Daarbij worden slimme technieken ontwikkeld voor meer opbrengst en minder milieubelasting, zoals de ontwikkeling van innovatieve “urban farming” productiemethoden, waarmee verse groenten en kruiden van een constante kwaliteit gekweekt worden; en de ontwikkeling van een Proeftuin Precisielandbouw in het naburige Reusel, gericht op geoptimaliseerde aardappelteelt met minder gebruik van water, mineralen en gewasbeschermings-middelen en minder milieubelasting. Voor zover bekend is de BOM echter niet actief binnen Meierijstad.

Social farming

Binnen Meierijstad zijn diverse sociaal geïntegreerde vormen van landbouw ontwikkeld. Locale productie van streekproducten die op een biologische en duurzame wijze geteeld zijn, worden op diverse punten aangeboden, zoals in de restaureerde molen in Eerde, die wordt gerund door de stichting “In de Molen” en in de Gasthuishoeve in Sint-Oedenrode, waar diverse producten van streekleveranciers worden aangeboden. Ook in Veghel zijn diverse verse en streekgebonden seizoensproducten verkrijgbaar.

Het natuureducatiecentrum Natuurtuin 't Bundertje in Veghel kan beschouwd worden als een voorbeeld van een stadsboerderij, waarin bezoekers kunnen kennismaken met een dierenweide, kruiden-, vlinder-, en moestuinen, weide en fruitbomen. Hier worden ook programma's en lesmateriaal aangeboden.

Ook bestaan er diverse zorgboerderijen binnen de gemeente, zoals 'T Ham, een zorgboerderij in Veghel, waar bewoners en speciale doelgroepen kunnen meedoen aan het verzorgen van dieren, moestuinen en boomgaarden en tuinieren, Zorgboerderij Dommelhoeve te Sint-Oedenrode en Zorgboerderij De Woudse Hoeve in Schijndel, dat dienst doet als dagverblijf voor verstandelijk gehandicapten en psychiatrische patiënten. Deze initiatieven worden actief door de gemeente ondersteund via het verschaffen van informatie en subsidies.

Vitaal landschapsbeheer

De gemeente Meierijstad is in 2018 het project “Vitaal Buitengebied” gestart om het buitengebied vitaal te houden in een balans tussen agrarische bedrijvigheid, natuur en landschap, recreatie en toerisme en de wensen van de inwoners. Dit sluit ook aan bij het begrip “Natuurinclusieve landbouw”, een vorm van kringlooplandbouw die de biodiversiteit op en rondom het bedrijf benut en beschermt. Hierbij wordt ingezet op het produceren van voedsel binnen de grenzen van natuur, milieu en leefomgeving. Een succesfactor hiervoor is effectieve verdienmodellen te ontwikkelen waar de natuur onderdeel van is. Binnen Meierijstad kan het eerder genoemde productievoedselbos in Schijndel als voorbeeld genoemd worden. De mate waarin de landbouw bijdraagt aan een vitaal beheer van het buitengebied is verder echter nog gering. Daarbij speelt de relatief hoge uitstoot van uitstoot nitraten en fosfaten een negatieve rol op de bodemkwaliteit, en daarmee de vitaliteit van het buitengebied.

Aandachtspunt binnen het project “Vitaal Buitengebied” is verder de agrarische bedrijven die de afgelopen jaren gestopt zijn en de wijze waarop de vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) kan worden heringericht. Ook wordt de mogelijkheden onderzocht om in het buitengebied zonnepanelenparken te realiseren als bijdrage tot meer opwekking van duurzame energie. Binnen dit project worden tevens oplossingen gezocht voor kaderstellende verbetering van de luchtkwaliteit (fijnstof) en vermindering van geurhinder rond de intensieve veeteelt. Binnen de natuur- en landschapsvisie wordt ook gezocht naar de uitwerking van doelen, opgaven en kansen voor natuur en landschap. Daarbij wordt ook gekeken naar de richtlijnen voor landschappelijke inpassing en een regeling voor kwaliteitsverbetering van het landschap, waaronder de groen blauwe landschapsstructuur en de diversiviteit. Deze speerpunten zijn echter nog in de planfase en zijn nog niet in praktijk gebracht.

Verder kan in dit verband het initiatief binnen de gemeente op het vlak van de Landschapstriënnale 2020 genoemd worden, waarmee beoogd wordt aandacht aan Meierijstad en haar landschappen in het buitengebied te geven en hiermee een positief effect te sorteren op de vrijetijdseconomie binnen Meierijstad. Ook kan het Ervenproject genoemd worden van het Coördinatiepunt Landschapsbeheer. Dit spant zich in om samen met vrijwilligers en bewoners in het buitengebied (boeren)erven aantrekkelijker te maken voor specifieke vogelsoorten door middel van het aanbrengen van nestkasten en streekeigen beplanting.

Tot slot, voor herstel en aanleg van kleine landschapselementen bestaat sinds 2019 ook de provinciale Subsidieregeling natuur Noord-Brabant. De regeling is bedoeld voor de aanleg van beplantingen met inheemse soorten en voor poelen. In hoeverre hiervan binnen de gemeente reeds gebruik is gemaakt kan niet worden aangegeven.

Vermindering gezondheidswaarsico's

Meierijstad kent een relatief grote dichtheid aan intensieve veeteelt. Het RIVM geeft aan dat op verschillende manieren intensieve veehouderij van invloed kan zijn op de gezondheid, zoals bij omwonenden, veehouders, gezinnen van veehouders en mensen die op de veehouderijen werken. Mensen kunnen ziek worden van ziekteverwekkers die dieren bij zich dragen, zoals Q-koorts, Salmonella, fijnstof of endotoxinen. Ook kunnen mensen hinder ondervinden van stank afkomstig van mest uit veehouderijen.

RIVM stelt in een onderzoek dat in 2016 en 2017 is uitgevoerd in het oostelijk deel van Noord-Brabant dat de effecten op gezondheid echter geen eenduidig beeld geven. Aangetoond is bijvoorbeeld dat mensen die rondom veehouderijen wonen minder astma en allergieën hebben. Daar staat tegenover dat wonen nabij veehouderijen tot een kans op verlaagde longfuncties kan leiden, waarschijnlijk als gevolg van verhoogde fijnstof en ammoniak concentraties in de lucht. Ook is er een kans op meer longontstekingen binnen één kilometer afstand van pluimveehouderijen.

Binnen de transitieopgave voor de intensieve veeteelt streeft de gemeente ernaar om de intensieve veehouderij binnen de gemeentegrenzen te bewegen in een richting van een lagere milieubelasting en betere diergezondheid en dierenwelzijn. Daarbij spelen bovengenoemde zaken een rol zoals ammoniak emissie; geurhinder; gezondheidswaarsico's (Q-koorts) en fijn stof. De gemeente denkt na hoe deze transformatie door de gemeente kan worden ondersteund, inclusief de betaalbaarheid hiervan en de noodzaak de veeteeltsector aangehaakt te houden bij dit proces. Ook de aanpak van geurhinder rond pluimvee en varkensstallen dient hierbij nog verder te worden uitgediept, ook gezien het feit dat de Verordening Geurhinder, die in 2019 is verlopen, verder geharmoniseerd dient te worden.

Ook speelt zonering rond de pluimvee-, varkens en geitenstallen een rol. De huidige gemeentelijke regels stellen dat er binnen een straal van 2 kilometer van een geitenhouderij geen woningen gebouwd mogen

worden in verband met Q-koorts risico's. Kleine woningbouwprojecten worden echter nog wel eens toegestaan in de buurt van een geitenhouderij.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

De agrarische sector staat voor belangrijke uitdagingen. Eisen op het vlak van nitraatuitstoot, dierenwelzijn, volksgezondheid en waterkwaliteit, maar ook rond de energietransitie en de circulaire economie werken in op het agrarische bedrijf. In combinatie met de economische vooruitzichten in combinatie met toenemende vergrijzing leidt dit tot een groei in bedrijfsbeëindigingen. Dit alles vereist oplossingen met vaak persoonlijk complexe, en ook ruimtelijke consequenties.

Daarnaast zal de stand van de wetenschappelijke en technologie rond een duurzame landbouw zich autonoom blijven ontwikkelen in de komende decennia. Er zal echter wel een concrete uitwerking van het gemeentelijk ondersteunend beleid rond onderwerpen zoals smart farming en biobased landbouw benodigd zijn om deze versnelling ook binnen de gemeente te laten plaatsvinden. Geïntegreerde vormen van landbouw, zoals streekproducten, stadsboeren, recreatieboerderijen en zorgboerderijen zijn overwegend goed ontwikkeld binnen Meierijstad en er zijn geen tekenen dat deze trend richting 2030 zal wijzigen.

Naar verwachting zal richting 2030 met het afronden van het project "Vitaal Buitengebied" een betere balans kunnen ontstaan tussen agrarische bedrijvigheid, natuur en landschap, recreatie en toerisme en de wensen van de inwoners. Ook hier geldt dat een concrete uitwerking van het gemeentelijk beleid daarvoor wel essentieel zal zijn.

Voor een verdere vermindering van gezondheidsrisico's rond de intensieve veeteelt richting 2030 zal het noodzakelijk zijn om ondermeer de transitieopgave voor deze sector tot een succes te brengen. Ook daar is concrete uitwerking van de wijze waarop gemeente dit zal ondersteunen noodzakelijk.

3.6 Factsheet Toerisme en recreatie

Het criterium “Toerisme en recreatie” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 15 – Beoordelingskader voor de bepaling van het criterium Toerisme en Recreatie

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Toerisme en recreatie	<i>Verblijfstoerisme</i>	Verblijfsduur en aantal overnachtingen (hotels, campings, logies) per jaar op basis van Visie R&T Meierijstad		
	<i>Dagrecreatie</i>	Op basis van aantal jaarlijkse bezoeken en horeca omzetten, op basis van Visie R&T Meierijstad		
	<i>Routestructuren</i>	Aantal en kwaliteit van de recreatieve routes		
	<i>Attracties en evenementen</i>	Het aantal attracties en jaarlijks terugkerende evenementen		

Huidige situatie (2019)

Verblijfstoerisme

In de Visie recreatie en toerisme Meierijstad van november 2018 wordt een overzicht gegeven van de huidige stand van zaken van de recreatief-toeristische sector en wordt omschreven waar de potenties gezien worden voor de toekomst op basis van kansen in de markt en positie van de gemeente.

Binnen Meierijstad was recreatie en toerisme in 2016 goed voor circa € 22,3 miljoen aan bestedingen, met een belangrijk aandeel voor dagrecreatie, inclusief logies, horeca, detailhandel, entreprijzen en vervoer. De sector biedt binnen de gemeente werkgelegenheid aan circa 265 FTE. Een primaire rol spelen hierbij de drie clusters Streekpark Kienehoef, Vlagheide en Noordkade; de historische verbindingen Duits lijntje; de blauwe aders Aa en Dommel en Zuid-Willemsvaart en de verbindingen van Meierijstad met Den Bosch, Eindhoven en de nabij gelegen natuurgebieden De Maashorst en Van Gogh National Park.

Binnen het nationale perspectief zijn deze cijfers echter gering en in gemeenten met een zeer uitgesproken toeristisch profiel zijn de bestedingen aanzienlijk hoger. De totale recreatieve en toeristische bestedingen in Nederland bedroeg in 2018 circa 87,5 miljard euro, circa 4,1 procent meer dan het jaar ervoor blijkt uit cijfers van CBS. Het aantal banen in de toeristische sector bedroeg in 2018 circa 791.000. Meierijstad heeft de ambitie om de toeristische en recreatieve sector te verdubbelen met een omzet van rond M€ 44 per jaar.

De verblijfstoeristische bestedingen kwamen in 2016 neer op € 4,6 miljoen. Het verblijfstoerisme in Meierijstad omvatte in 2016 een totaal van 66.900 overnachtingen, waaronder 18.400 in de vier hotels binnen de gemeente met een totale capaciteit van 54 kamers; 4.300 overnachtingen in de vier aanbieders van groepsaccommodaties met een aanbod van 189 bedden; 8.700 overnachtingen in Bed & Breakfast faciliteiten, inclusief vakantiewoningen met een totaal van 70 kamers en woningen; en tot slot 35.600 overnachtingen in de 13 campings binnen de gemeente en de jachthaven in Veghel. De ruime meerderheid van de gasten komt uit Nederland (85%). De buitenlandse gasten komen verder uit België (3%), Duitsland (3%) en overige landen (8%).

Dagrecreatie

Een groot deel van de mensen die in Meierijstad komen recreëren, zijn inwoners uit de eigen gemeente en de directe omgeving. De dagrecreatieve bestedingen binnen de gemeente kwamen in 2016 neer op € 17,7 miljoen. Hiervan wordt het grootste deel gegeneerd door de grote evenementen zoals bij de Noordkade, Paaspop bij Molenheide, maar ook de kermissen en het carnaval (50% van het totaal) en locaties zoals het Damianenklooster en het MOB-complex bij Vlagheide (20%).

De dagrecreatieve accommodaties trokken samen circa 484.400 bezoeken. Attracties trokken de meeste bezoeken (279.600 bezoeken), gevolgd door sportieve leisure (183.600 bezoeken). Circa 95% van de gasten komt uit Nederland. De grootste dagrecreatieve trekker zijn echter de evenementen: de 13 grote evenementen trokken in totaal 340.000 bezoeken.

Routestructuren

Elk jaar worden zo'n 94 miljoen fiets- en wandeltochten ondernomen in Noord-Brabant. Deze tochten zorgen voor meer dan 196 miljoen euro aan bestedingen. Het routebureau van "VisitBrabant" verschaft hierover nadere informatie.

Meierijstad kent een aantal historische verbindingen met recreatieve functies. De belangrijkste hiervan zijn het Duits lijntje; de blauwe aders van de Aa en de Dommel en de Zuid-Willemsvaart. Daarnaast bevat de gemeente talrijke routevoorzieningen voor wandelen, fietsen, mountainbiken en paardrijden.

De Visie recreatie en toerisme Meierijstad noemt daarbij als belangrijkste uitdagingen om de kwaliteit van deze routevoorzieningen te verbeteren, waaronder bewegwijzering en verwijzingen naar bezienswaardigheden en voorzieningen; verbeteren van de aansluiting op regionale en provinciale routes, zoals de recreatieve as van Uden naar Best/Son en verbindingen met de Maashorst en het Groene Woud. Aandacht gaat hierbij ook uit naar ingerichting van de routestructuren voor rollators en kinderwagens in samenwerking met bovengenoemd routebureau van de provincie.

Attracties en evenementen

Meierijstad kent een groot aantal attracties en jaarlijks terugkerende evenementen. De Uitvoeringsnota Duurzaam Evenementenbeleid van 2019 geeft aan dat er in 2017 circa 431 evenementen plaatsvonden binnen de gemeente, waarvan 155 vergund en 276 die konden volstaan met een melding. Daarbij kan gedacht worden aan carnavalsoptochten en kermissen, festivals zoals Paaspop, 7th Sunday/Harmony of Hardcore en Fabriek Magnifique, Koningsdag en verder vele kleinschalige evenementen zoals circussen, theaterproducties, straatfeesten, jaarmarkten, wielerrondes, kindervakantieweken en andere culturele, recreatieve of sportevenementen.

Het belang van al deze evenementen is groot. Meierijstad wil een gemeente zijn waar bruisende evenementen en de talloze vrijwilligers die hierbij betrokken zijn bijdragen aan een plek waar het goed werken, wonen en leven is. Binnen het stelsel van vergunningen en meldingsplicht wil de gemeente vooral richting geven aan betrouwbare voorzieningen, goede veiligheid en volksgezondheid en minimale overlast of milieubelasting rond evenementen die in de openbare ruimte plaatsvinden.

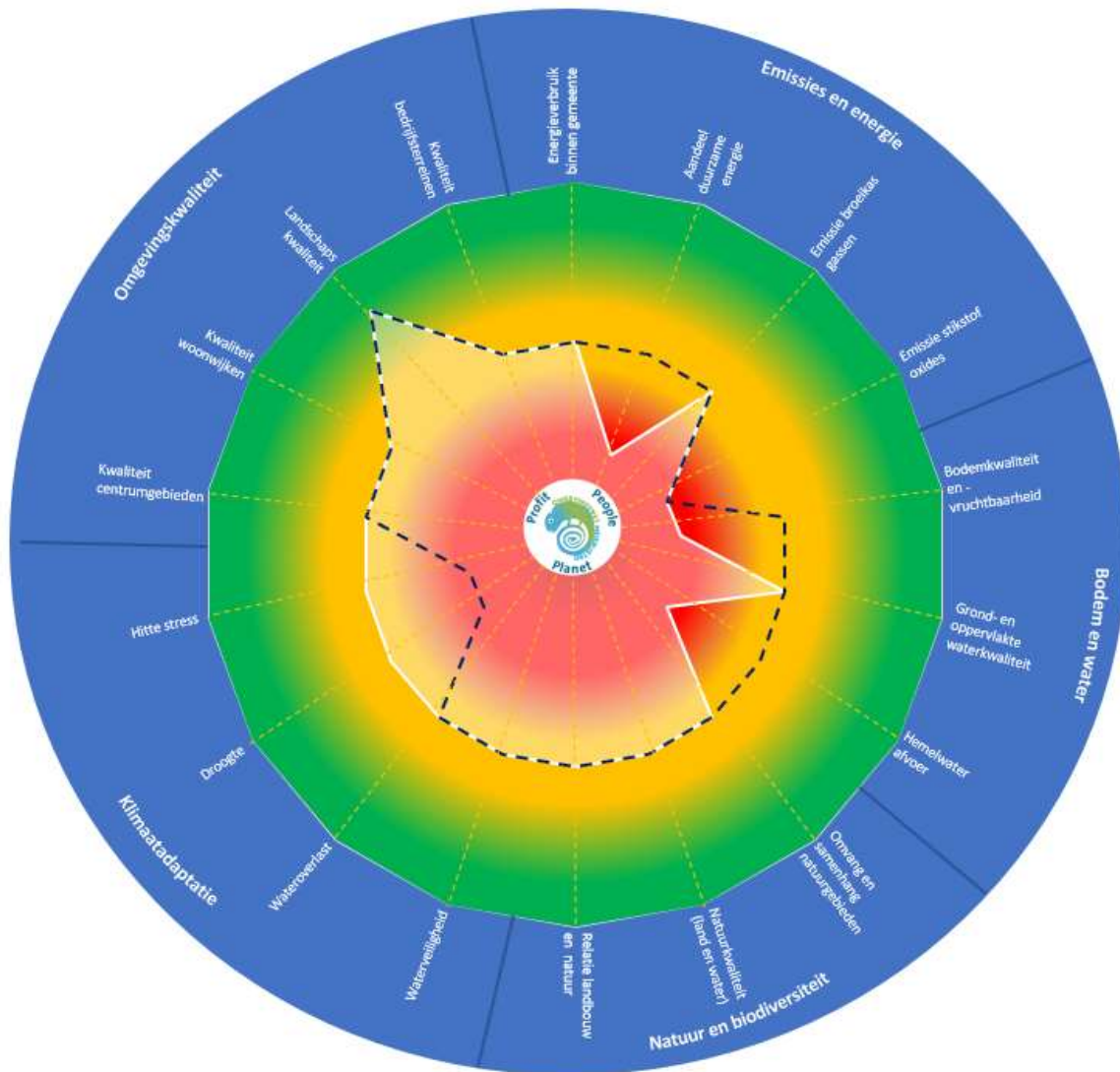
Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Met de Visie recreatie en toerisme wil Meierijstad inzetten op een verdubbeling van de omzet binnen de toeristische en recreatieve sector naar een omzet van rond M€ 44 per jaar. Er is echter wel een concrete uitwerking van het gemeentelijk ondersteunend beleid nodig om richting 2030 de verblijfsduur en aantal overnachtingen op jaarbasis te laten groeien en de daaraan gerelateerde jaarlijkse bezoeken en horeca omzetten te laten stijgen. De visie geeft wel al meer uitgewerkte plannen op het aantal en de kwaliteit van

de recreatieve routes te verbeteren. Het aantal attracties en jaarlijks terugkerende evenementen staat binnen de gemeente reeds op een hoog niveau. Er zijn geen tekenen dat dit niveau richting 2030 zal verminderen.

4 “Milieu”

4.1 Foto van de leefomgeving voor het thema “Milieu”

Figuur 4 – De foto van Meierijstad voor het thema “Milieu” (witte lijn geeft de score voor nu aan; de gestippelde lijn voor 2030)

De wijze waarop de aan het thema “Milieu” gelieerde omgevingscriteria scores, is samengevat in bovenstaand figuur. De status van Meierijstad voor elk criterium afzonderlijk is uitgewerkt in de navolgende factsheets. Daarbij is steeds een onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en die van 2030 op basis van huidige inzichten en beleid (de autonome ontwikkeling).

4.2 Factsheet Emissies en energie

Het criterium “Emissies en Energie” is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

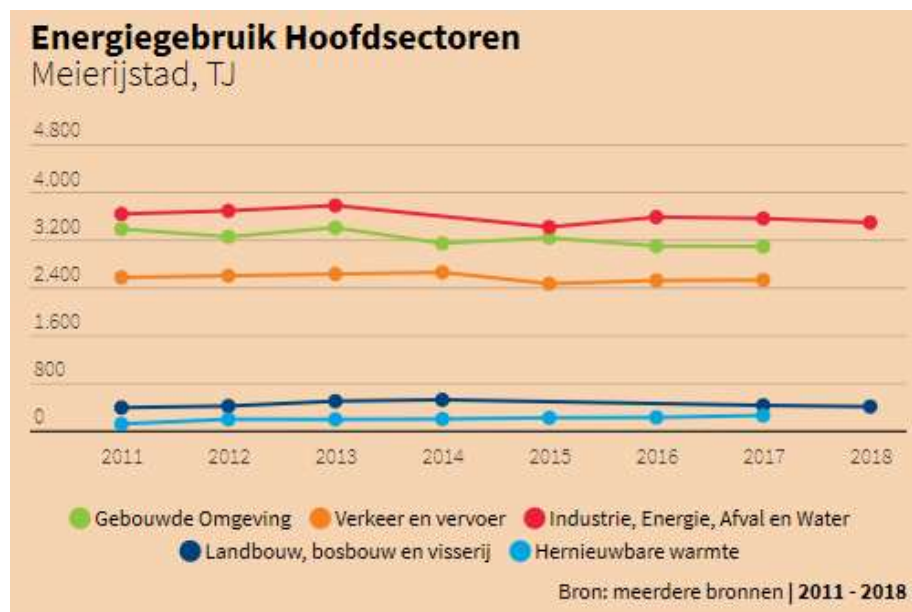
Tabel 16 – Beoordelingskader voor de bepaling van het criterium Emissies en Energie

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Emissies en energie	<i>Energieverbruik binnen gemeentelijke grenzen</i>	Indien mogelijk als kwantitatieve aanduiding in MWh / jaar, gemiddeld per inwoner		
	<i>Aandeel duurzame energie</i>	Indien mogelijk als MWh / yr en als percentage van totaal energieverbruik (i.e. Veghel Win(t)d		
	<i>Emissie broeikasgassen</i>	Indien mogelijk als kwantitatieve aanduiding als ton CO2 equivalent per jaar		
	<i>Emissie stikstof oxides</i>	Indien mogelijk als kwantitatieve aanduiding in ton N-totaal per jaar		

Huidige situatie (2019)

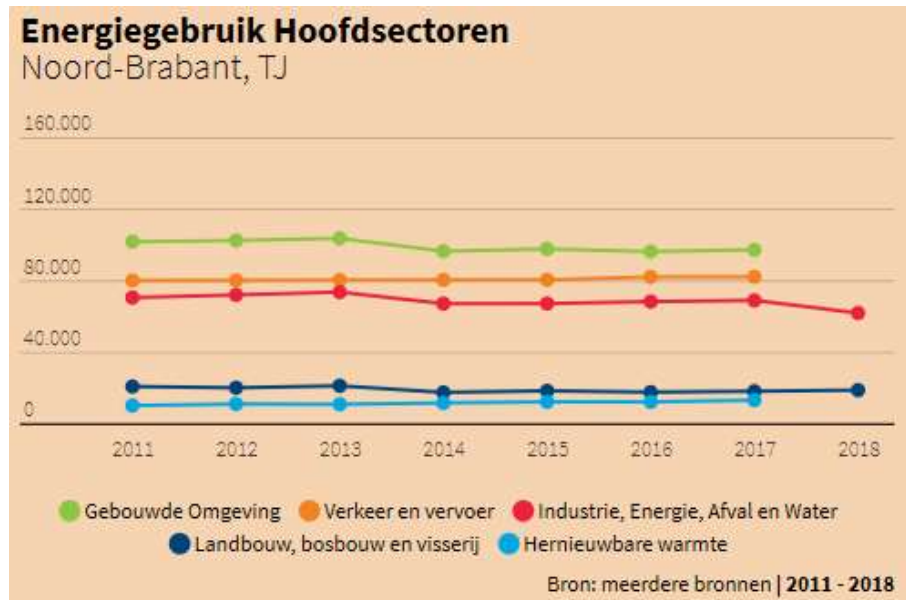
Energieverbruik binnen gemeentelijke grenzen

Het energiegebruik van de Nederlandse gemeenten is onderzocht door de [klimaatmonitor](#). Daaruit volgt voor Meerijstad het volgende beeld:

Figuur 5 – energiegebruik Meerijstad

In 2017 bedroeg het totaal bekend energiegebruik van Meerijstad 8.724 TJ, tegenover 1.715.529 TJ voor geheel Nederland. Dit is exclusief het energiegebruik op auto(snelwegen). Voor de gehele Provincie Noord-Brabant zijn de volgende data gegeven:

Figuur 6 – energiegebruik Noord-Brabant

Indien de cijfers voor 2017 worden gerelateerd aan het aantal inwoners (80.148 voor Meerijstad en 2.513.700 voor Noord-Brabant) en worden omgezet van TJ in KWh (1 TJ = 277.000 KWh), kan het volgende worden geconcludeerd:

Tabel 17 - Energieverbruik Meerijstad versus de Provincie Noord-Brabant

Energieverbruik 2017	Meerijstad		Noord-Brabant	
	Totaal (TJ)	Per inwoner (KWh)	Totaal (TJ)	Per inwoner (KWh)
Gebouwde omgeving	3,083	10,655	96,980	10,687
Verkeer en vervoer	2,520	8,709	81,885	9,023
Industrie	3,552	12,276	68,683	7,569
Landbouw	419	1,448	17,853	1,967
Hernieuwbare warmte	250	864	12,822	1,413

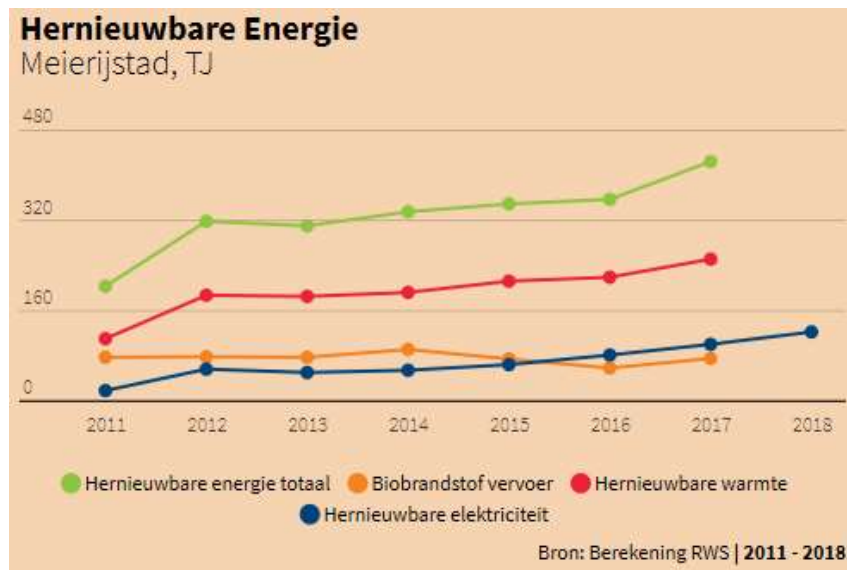
Hieruit kan worden geconcludeerd dat het energieverbruik per inwoner in de bebouwde omgeving (woningen en bebouwingen) in Meerijstad nagenoeg gelijk is aan het gemiddelde van de gehele Provincie en reeds een aantal jaren op hetzelfde niveau ligt. Het energieverbruik door verkeer en vervoer (exclusief auto(snel)wegen) per hoofd van de bevolking ligt iets lager dan het provinciale gemiddelde. De industrie daarentegen is nadrukkelijk vertegenwoordigd in Meerijstad, wat zich vertaalt in een aanzienlijk hoger energieverbruik per hoofd van de bevolking. Het energieverbruik door de landbouw lijkt op basis van deze

gegevens in Meerijstad lager dan het provinciaal gemiddelde, hetgeen afwijkt van de verwachtingen gezien de hoge graad van intensieve veeteelt binnen de gemeente.

Aandeel duurzame energie

CBS geeft aan dat het energieverbruik uit hernieuwbare bronnen in Nederland is in 2018 uitgekomen op 7,4 procent van het totale energieverbruik. Een jaar eerder was dit 6,6 procent. Deze toename werd voor ruim de helft veroorzaakt door een hoger verbruik van biomassa, vooral in de vorm van biodiesel en biobenzine.

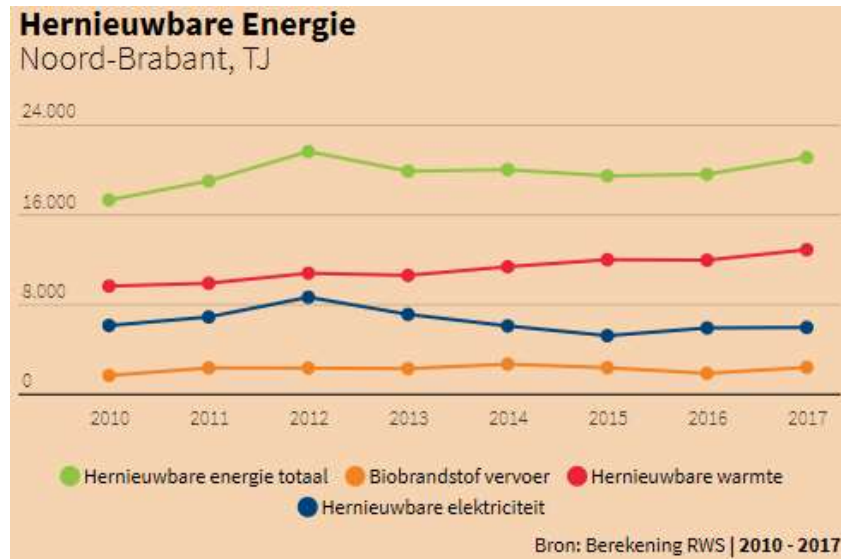
De Klimaatmonitor geeft een overzicht van de totale hernieuwbare energieopwekking. Voor Meerijstad gelden daarbij de volgende cijfers in de periode van 2011 – 2018.

Figuur 7 – Duurzaam energiegebruik Meerijstad

In 2017 bedroeg het totaal bekend duurzaam energiegebruik van Meerijstad 423 TJ (4,8% van het totale energieverbruik) tegenover 133.866 TJ (6,6% van het totaal) voor geheel Nederland. Daarin loopt Meerijstad achter bij het landelijk gemiddelde, hoewel er een opgaande lijn waarneembaar is sinds 2016.

Voor de Provincie gelden de volgende cijfers voor duurzaam energiegebruik in de periode van 2011 – 2018.

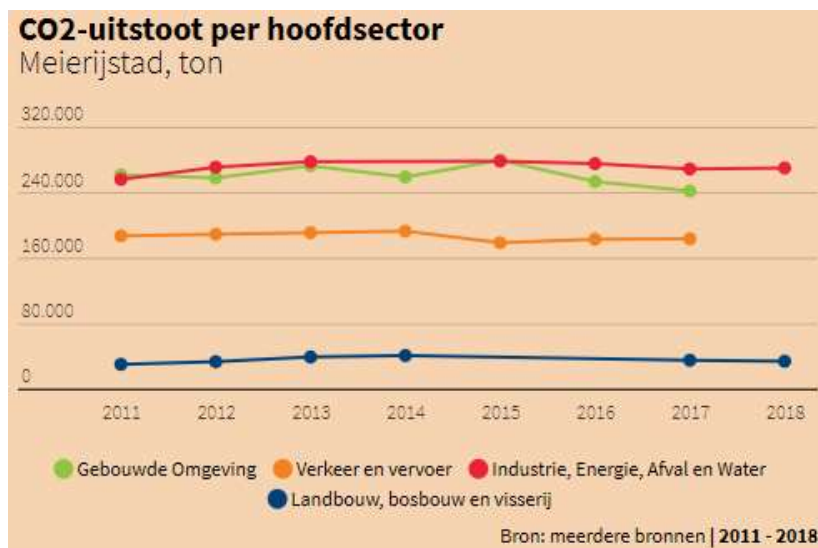
Figuur 8 – Duurzaam energiegebruik Noord-Brabant

In 2017 bedroeg het totaal bekend duurzaam energiegebruik van de Provincie Noord-Brabant op 21.047 TJ (8,7% van het total gebruik). Ref: <https://klimaatmonitor.databank.nl> Daartegen afgezet steekt Meierijstad (4,8% duurzaam van het totale energieverbruik in 2017) wat pover af.

Emissie broeikas gassen

De emissie van broeikasgassen hangt grotendeels samen met de verbranding van fossiele brandstoffen of organisch materiaal, maar kan ook ontstaan als gevolg van de natuurlijke afbraak van organische materialen zoals organisch afval. De klimaatmonitor geeft hierover aan dat de totaal bekende CO₂-equivalente uitstoot voor Meierijstad in 2017 een totaal van 727.500 ton bedroeg, tegenover een totaal van 20.243.400 ton voor de provincie Noord-Brabant en 136.992.600 ton voor Nederland als geheel. De veranderingen voor Meierijstad sinds 2011 zijn hierbij gering, hoewel er een dalende trend sinds 2015 waarneembaar is voor de CO₂ uitstoot specifiek voor de bebouwde omgeving. Het toenemend gebruik van zonnepanelen door woningen speelt hierbij waarschijnlijk een belangrijke rol.

De uitstoot binnen Meierijstad over 2011 – 2018 voor de verschillende sectoren staat hieronder weergegeven.

Figuur 9 – CO2 uitstoot Meerijstad

Inzomend op de CO2 uitstoot voor alleen de bebouwde omgeving zijn de volgende cijfers voor 2017 gegeven: Meerijstad: 241.499 ton; de provincie Noord-Brabant: 7.517.838 ton; voor Nederland: 50.327.708 ton. Indien de cijfers voor 2017 worden gerelateerd aan het aantal inwoners (80.148 voor Meerijstad; 2.513.700 voor Noord-Brabant en 17.080.000 voor Nederland) kan het volgende worden geconcludeerd:

Tabel 18 – CO2 uitstoot Meerijstad versus de Provincie Noord-Brabant en Nederland

CO2 uitstoot	Meerijstad		Noord-Brabant		Nederland	
2017	Totaal (kton)	Kg per inwoner	Totaal (kton)	Kg per inwoner	Totaal (kton)	Kg per inwoner
Bebouwde omgeving	241	3.007	7.517	2.990	50.327	2.947
Alle sectoren	727	9.071	20.243	8.053	136.993	8.021

Hierin is te zien dat de CO2 – uitstoot door de bebouwde omgeving per inwoner voor Meerijstad nagenoeg gelijk is aan het niveau voor Noord-Brabant en voor Nederland als geheel (rond de 3000 kg per inwoner over 2017). De totale CO2 uitstoot per inwoner ligt voor Meerijstad wel circa 1000 kg hoger dan het provinciale of nationale gemiddelde als gevolg van vooral het grote aandeel industrie binnen de gemeente.

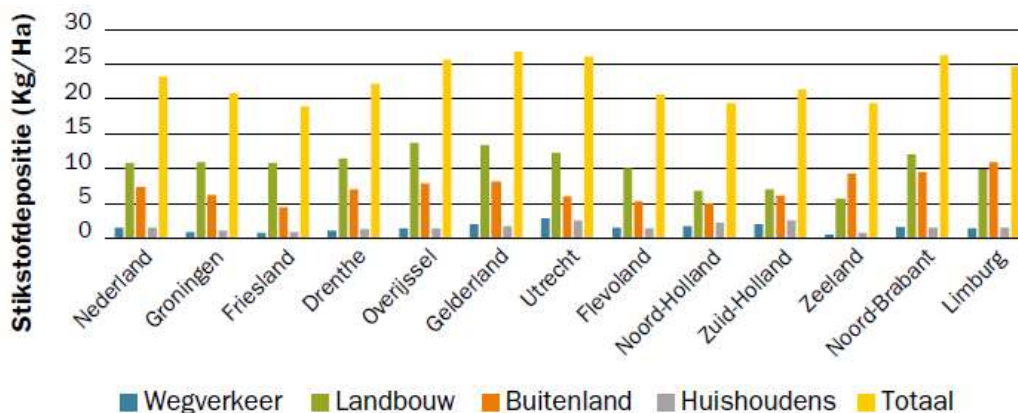
Emissie stikstof oxides

Slechts een klein deel van de stikstof in de bodem en de lucht is beschikbaar in de vorm van reactief stikstof. Dit zijn ammoniak (NH₃) en stikstofoxiden (NO_x); de som van stikstofmonoxide (NO) en stikstofdioxide (NO₂). Deze chemische stikstofverbindingen vormen belangrijke voedingsstoffen voor de natuur. Echter, in overmaat kan reactief stikstof een schadelijke werking hebben in termen van een verslechtering van de luchtkwaliteit en toenemende depositie in natuurgebieden, met vermeting en bodemverzuring tot gevolg.

In oktober 2019 heeft TNO een Factsheet “Emissies de Depositie van Stikstof in Nederland” gepubliceerd ten behoeve van de Tweede Kamer. Hieruit blijkt dat in 2017 Nederland ongeveer 132 miljoen kg NH₃, 242 miljoen kg NO_x en 183 miljoen kg N totaal uitstootte. Dit laatste betreft 109 miljoen kg stikstof (N) uit NH₃ (60%) en 74 miljoen kg N uit NO_x (40%).

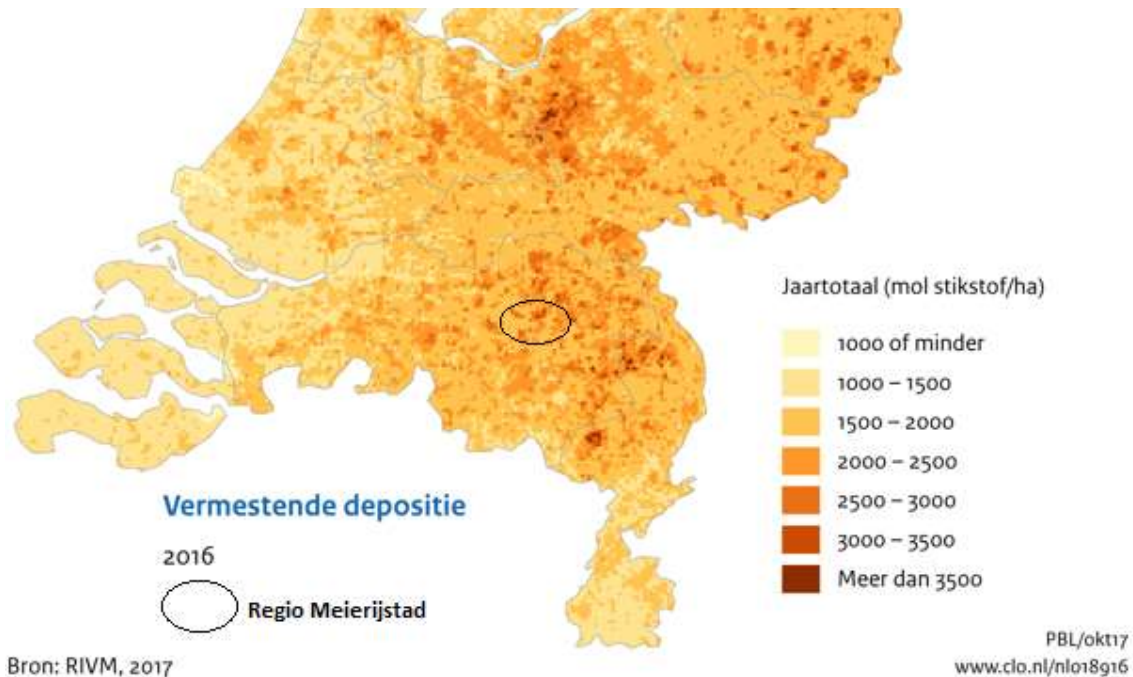
Ammoniak (NH₃) komt voor het overgrote deel uit mestproductie van de landbouw, waarbij runderen (49%) en varkens (15%) de grootste bijdrage leveren. Pluimvee, kunstmestgebruik, overige landbouw en huishoudens dragen elk circa 8%. Stikstofoxiden (NO_x) worden met name uitgestoten bij (motor)verbrandingsprocessen door het wegverkeer (31%), industrie (20%), landbouw (21%) en binnenvaart (11%). De emissies van wegverkeer worden gedomineerd door diesilverbruik door lichte voertuigen (o.a. personenauto's en bestelwagens; 14%) en zware voertuigen (vrachtwagens en bussen; 12%).

Voor Meierijstad zijn geen exacte gegevens bekend rond stikstof emissies en depositie. Wel kan een vergelijking gemaakt worden tussen de totale depositie in Nederland en in de diverse provincies. Zie overzicht hieronder (bron: TNO 2019). Hierin is de bijdrage aan depositie als gevolg van emissies uit het buitenland ook meegenomen.

Figuur 10 – bijdragen depositie per provincie door verschillende sectoren, inclusief het buitenland (TNO, 2019)

Ook het [RIVM rapport](#) over stikstof monitoring geeft hierover informatie. De ammoniakconcentratie in de lucht wordt sinds 1993 op acht locaties elk uur geautomatiseerd gemeten. Dit is vanaf 2015 teruggebracht naar zes locaties. Ook wordt sinds 2005 in een groot aantal Natura 2000-gebieden maandelijkse ammoniakconcentratie metingen uitgevoerd via het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden (MAN). Hieruit blijkt dat de regio Meierijstad, evenals de gehele regio Noord-oost Brabant, relatief hoge concentraties aan vermestende depositie (mol stikstof / ha) laat zien. Zie onderstaand figuur.

Figuur 11 – Vermestende stikstof depositie in de regio Meierijstad (RIVM)

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Meierijstad staat voor grote uitdagingen op het vlak van duurzame energieopwekking, zoals omschreven in de gemeentelijke duurzaamheidsvisie en de Regionale Energiestrategie (RES), die in ontwikkeling is. Naast de gemeente spelen de woningcorporaties, energiebedrijven, ondernemers en bewoners hierin een cruciale rol.

In 2020 zal de Regionale Energie Strategie voor de regio Noord-Oost Brabant in concept gereed komen, waaraan naast de gemeente Meierijstad ook Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, Landerd, Mill en Sint Hubert, Oss, s-Hertogenbosch, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Uden, Vught deelnemen. Hierin zal invulling gegeven worden aan het nationale Klimaatakkoord ten aanzien van hernieuwbare energieopwekking binnen deze gemeenten, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur.

In dit kader werkt de gemeente Meierijstad momenteel aan het opstellen van een strategie om in 2050 energieneutraal en aardgasvrij te maken, en daarmee volledig CO₂-neutraal te worden. Nieuwe wijken in Meierijstad worden al aardgasloos aangelegd en de overige wijken zullen in de toekomst ook van het aardgas af gaan, conform de gemeentelijke Warmtetransitie Visie die vanaf 2020 wordt ontwikkeld. Dit plan wordt ontwikkeld in overleg met inwoners, bedrijven en organisaties, netbeheerders, woningbouwcorporaties en andere betrokkenen. Het plan dient uiterlijk in 2021 klaar te zijn.

Verder streeft de gemeente binnen de transitieopgave voor de intensieve veeteelt ernaar om de intensieve veehouderij binnen de gemeentegrenzen te bewegen in een richting van een lagere milieubelasting met minder uitstoot van stikstof en betere diergezondheid en dierenwelzijn.

Deze ontwikkelingen zullen er richting 2030 naar verwachting aan bijdragen dat het totale energieverbruik binnen gemeentelijke grenzen wellicht niet zal dalen, maar dat het aandeel duurzame energie als

percentage van totaal energieverbruik substantieel zal toenemen. Daarmee zal ook de emissie broeikasgassen afnemen, met als doel een geheel CO₂-neutrale situatie in 2050. De emissie van stikstof zal eveneens naar verwachting afnemen, hoewel dit afhankelijk zal zijn van de concrete uitwerking van het gemeentelijk ondersteunend beleid rond de transitieopgave voor de veeteelt sector.

4.3 Factsheet Bodem en water

Het criterium “Bodem en Water” is vormgegeven aan de hand van drie indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 19 – Beoordelingskader voor de bepaling van het criterium Bodem en Water

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Bodem- en water	<i>Bodemkwaliteit en - vruchtbaarheid</i>	Als gevolg van landbouwactiviteiten (bestrijdingsmiddelen, bemesting, kunstmest, ploegen/omwerken van grond, etc)		
	<i>Grond- en oppervlaktewaterkwaliteit</i>	Mate waarin de normen van de Kader Richtlijn Water worden gehaald		
	<i>Hemelwaterafvoer</i>	Mate waarin hemelwaterafvoer is ontkoppeld van het rioolstelsel		

Huidige situatie (2019)

Bodemkwaliteit en vruchtbaarheid

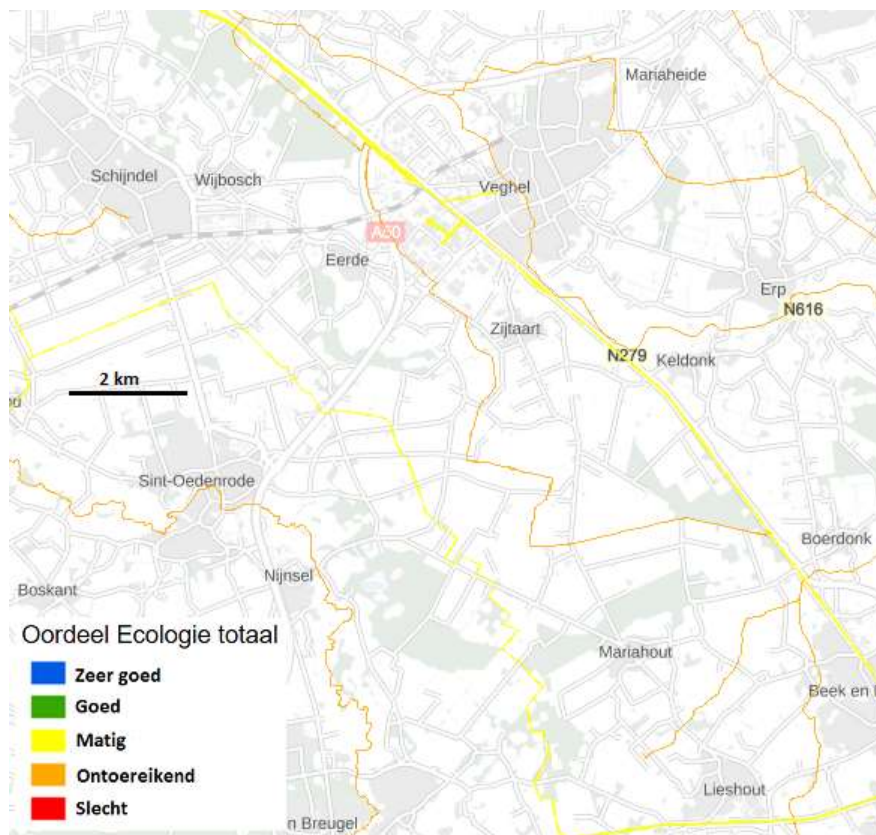
Onder “bodem” worden naast de voorkomende gronden en het ondiepe freatische grondwater verstaan. De provincie Noord-Brabant is tot 2021 bevoegd gezag in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) en draagt de verantwoordelijkheid voor bodemsaneringsoperaties in de provincie. De locaties met onaanvaardbare risico's bij het huidige gebruik, zijn in het bodemsaneringsbeleid gedefinieerd als spoedlocaties.

In juli 2018 heeft de rekenkamercommissie het rapport ‘Duurzaamheid en maatschappelijk initiatief’ aangeboden aan de gemeenteraad van Meierijstad. Hieruit blijkt dat de gemeente relatief slecht scoort op de kwaliteit van de bodem, die bedreigd wordt door vermisting, verzuring en de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen zoals zware metalen en bestrijdingsmiddelen. Ook het aantal spoedlocaties (een ernstige bodemverontreiniging die bij huidige gebruik onaanvaardbare risico's voor de mens of het milieu kan veroorzaken) in de gemeente is volgens dit rapport toegenomen en ook de verspreiding van deze spoedlocaties scoort negatief. De vereniging voor boeren en tuinders ZLTO en leden van de gemeenteraad hebben hier deels afwijzend op gereageerd.

Grond- en oppervlaktewaterkwaliteit

Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor mens, natuur en bedrijven. Industrie en landbouw stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van het water. Het beheer van het diepe grondwater onder de gemeente Meierijstad valt onder verantwoordelijkheid van de Provincie Noord-Brabant. De waterkwaliteit van de Zuidwillemsvaart is de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat; de kwaliteit van het stroomgebied van De Dommel wordt primair beheerd door het Waterschap De Dommel, terwijl de kwaliteit van het stroomgebied de Aa onder verantwoordelijkheid valt van Waterschap Aa en Maas.

In het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) werkt de provincie Noord-Brabant samen met waterschappen en Rijkswaterstaat aan de waterdoelen voor alle waterlichamen in de deelstroomgebieden voor De Dommel en De Aa. Deze staan omschreven in het Stroomgebiedbeheerplan Maas 2016 – 2021. Voor deze oppervlaktewaterlichamen zijn kwaliteitsdoelen vastgesteld die uiterlijk in 2027 moeten zijn gerealiseerd. Waterbeheerder voor deze gebieden zijn waterschap De Dommel en waterschap Aa en Maas. De KRW-doelen voor oppervlaktewater vallen uiteen in twee categorieën: chemische doelen voor prioritare stoffen (zeer giftige of moeilijk afbreekbare stoffen) en ecologische doelen. De laatste bestaan uit biologische doelen en chemische doelen voor overige verontreinigende stoffen die mede de ecologische toestand bepalen. De Ecologische kwaliteit van de oppervlaktewaterlichamen binnen Meierijstad zijn in onderstaande kaart weergegeven [atlas van de leefomgeving].

Figuur 12 - Ecologische kwaliteit oppervlaktewaterlichamen (atlas van de leefomgeving)

De ecologische kwaliteit van de Zuidwillemsvaart wordt hier als matig aangegeven. De kwaliteit van de grensoverschrijdende waterloop De Dommel is daarentegen ontoereikend. Een belangrijk knelpunt is daarbij de werking van de afvalwaterketen: tijdens regenperiodes stort vervuild water vanuit de rioolstelsels over naar waterlopen en werken de rioolwaterzuiveringen (rwzi's) niet altijd optimaal. Dit kan leiden tot verstoring van de zuurstofhuishouding en ammoniakvergiftiging in de beeklopen, waardoor de aanwezige flora en fauna wordt aangetast. Nabij gelegen bedrijventerreinen is tevens een aandachtspunt dat milieugevaarlijke stoffen in de waterlopen terecht kunnen komen. Met de EU gefinancierde project **IMPAKT!** streeft het Waterschap De Dommel naar verbeteren van deze waterkwaliteit. Hier liggen ook kansen voor de gemeente om via het ruimtelijk instrumentarium een bijdrage te leveren aan deze waterschapsdoelen.

De [Factsheet Aa en Maas](#) (zie ook [waterkwaliteitsportaal.nl](#)) geeft voor de Aa, die de afvoer vormt van vele bovenstroomse beken en in breedte varieert van tien tot veertig meter, aan dat de chemische toestand (2019) zeer goed is, terwijl de ecologische toestand met matig tot ontoereikend wordt aangeduid. De concentratie van specifieke verontreinigende stoffen wordt voor 2019 als slecht omschreven is, waarbij met name de normoverschrijdende stoffen ammonium, kobalt en zink genoemd worden. Met het Waterbeheerplan 2016-2021 werkt het waterschap Aa en Maas aan talrijke opgaven, zoals waterveiligheid en klimaatverandering, maar ook de aanpak van problemen rond de waterkwaliteit. Dit doet het waterschap in samenwerking met de gemeenten, maar ook met industriële en agrarische ondernemers, natuurverenigingen, de provincie, het Rijk en de inwoners.

Het grondwaterlichaam in de omgeving van Meierijstad wordt aangeduid met de codering NLGW0018 en is de verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Brabant. In het KRW Stroomgebiedsbeheerplan Maas wordt de algemene kwantitatieve toestand voor alle grondwaterlichamen, inclusief in de omgeving van Meierijstad, als goed beoordeeld. In dit grondwaterlichaam vindt geen overschrijding van de gemiddelde jaarlijkse onttrekking plaats ten opzichte van de beschikbare grondwatervoorraden.

Binnen de Duurzaamheidsvisie van de gemeente Meierijstad wordt een watersysteem nagestreefd dat is voorbereid op de gevolgen van klimaatveranderingen in termen van het voorkomen van droogteproblematiek, wateroverlast en van overstromingen en de waterbeleving. De ambities van de gemeente rond bodem- en waterkwaliteit zullen verder worden uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma van deze visie.

Hemelwaterafvoer

Met de toename van neerslagextremen neemt de noodzaak tot het bovengronds verwerken van regenwater toe. Op dit moment is het hemelwaterafvoer in de straten van de gemeente echter nog niet losgekoppeld van het rioolstelsel. In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan+ voor de periode 2017 – 2022 (“Waardevol Water”) worden keuzes gemaakt ten aanzien van investeringen in de infrastructuur om het rioolstelsel deze toekomstbestendig te maken in het kader van toenemende neerslagextremen, droogten en hittestress, ook in lijn met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Volksgezondheid staat daarbij voorop, primair via doelmatige inzameling en zuivering van afvalwater. Het college heeft in 2018 ingestemd met het beschikbaar stellen van het budget voor de uitvoering van het Operationeel Programma Riolering Meierijstad.

Ontkoppeling van afvloeiend regenwater is genoemd als belangrijk speerpunt. Als voorbereiding hierop is het pilot project Kienehoef ontwikkeld, waarbij een deel van de straten afgekoppeld zal worden van de riolering. Het regenwater wordt via een eigen systeem afgevoerd. Dit project gaat naar verwachting in 2020 in uitvoering. Aan de hand van de resultaten van dit pilot project zal de ontkoppeling van hemelwaterafvoer van het rioolstelsel vervolgens verder worden uitgerold binnen de gemeente. Het plan Waardevol Water gaat ook uit van meer waterberging binnen de openbare ruimte (zoals waterspeeltuinen), vergroenen van tuinen en de noodzaak van ook meer particuliere waterberging.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Om de bodemkwaliteit en -vruchtbaarheid als gevolg van landbouwactiviteiten (bestrijdingsmiddelen, bemesting, kunstmest, ploegen/omwerken van grond, etc) richting 2030 te verbeteren zal verdere uitwerking van beleid noodzakelijk zijn, met daarin aandacht voor de rol die de gemeente op dit vlak kan spelen versus de eigen verantwoordelijkheid van de veehouderij sector. Verbetering van de ecologische kwaliteit van de grensoverschrijdende waterloop De Dommel, die momenteel als ontoereikend wordt omschreven, zal naar verwachting verder vorm krijgen met de implementatie van het project IMPAKT! van Waterschap De Dommel. De verwachting is verder dat met het huidige beleid de ontkoppeling van

afvloeiend regenwater van het rioolstelsel richting 2030 verder vorm zal krijgen na afronding van de het pilot project Kienehoef, inclusief het verbeteren van waterberging binnen de openbare ruimte.

4.4 Factsheet Natuur en biodiversiteit

Het criterium “Natuur en biodiversiteit” is vormgegeven aan de hand van drie indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 20 – Beoordelingskader voor de bepaling van het criterium Natuur en Biodiversiteit

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Natuur en biodiversiteit	<i>Omvang en samenhang natuurgebieden</i>	Conform richtlijnen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurnetwerk Brabant (NNB)		
	<i>Natuurkwaliteit (land en water)</i>	Kwaliteit flora, fauna en biodiversiteit (terrestriaal en aquatisch), inclusief belevingswaarde		
	<i>Relatie landbouw en natuur</i>	Mate van afstemming en integratie van landbouw- en natuurfuncties		

Huidige situatie (2019)

Omvang en samenhang natuurgebieden

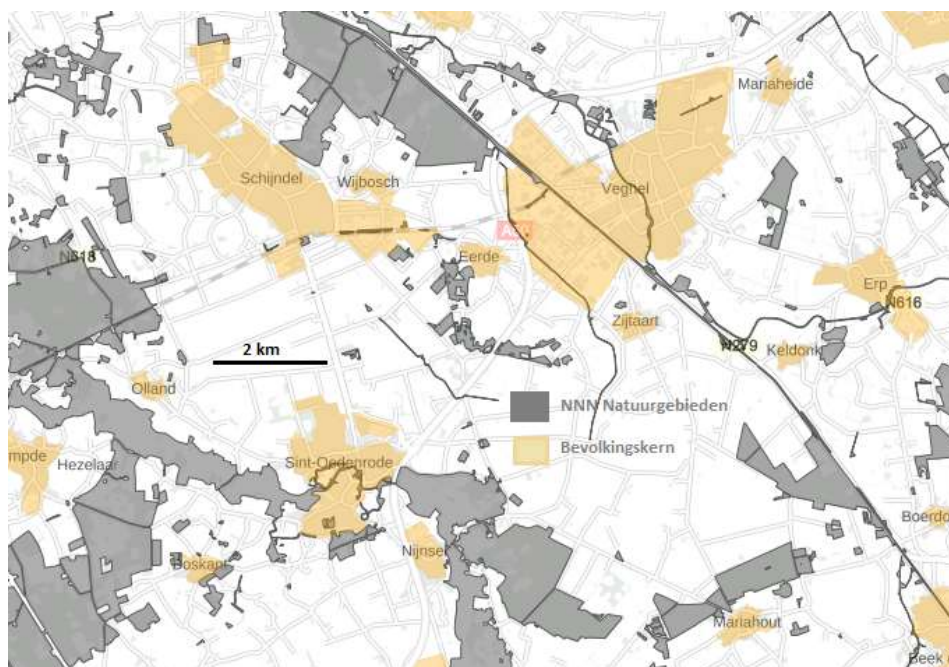
Het Nationaal Natuurnetwerk, voorheen de Ecologische hoofdstructuur (EH) is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden, waarin natuur de voorrang heeft. Het doel is hierin de voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden bedreigd worden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en ontwikkeling van dit netwerk. Tot 2027 willen de provincies minimaal 80.000 hectare nieuwe natuur inrichten om dit netwerk te versterken.

Het Natuurnetwerk Brabant is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Dit netwerk is in planologisch opzicht is vastgesteld in de Structuurvisie Ruimtelijke Ontwikkeling en op perceelsniveau weergegeven in de Interim Verordening Omgeving van de provincie Noord-Brabant en uitgewerkt in het Natuurbeheerplan van Noord-Brabant. Het ontwerp Natuurbeheerplan voor 2020 is in april 2019 vastgesteld en omvat een aangepaste beheertypenkaart. Gemeenten nemen daarbij de bescherming van het NNN over in bestemmingsplannen. De provincie werkt daarbij samen met verschillende Brabantse partners aan het Natuurnetwerk en ondersteunt partijen die natuurprojecten uitvoeren. Gemeenten, organisaties, particulieren en (agrarisch) ondernemers kunnen daarbij ook zelf natuur ontwikkelen en beheren.

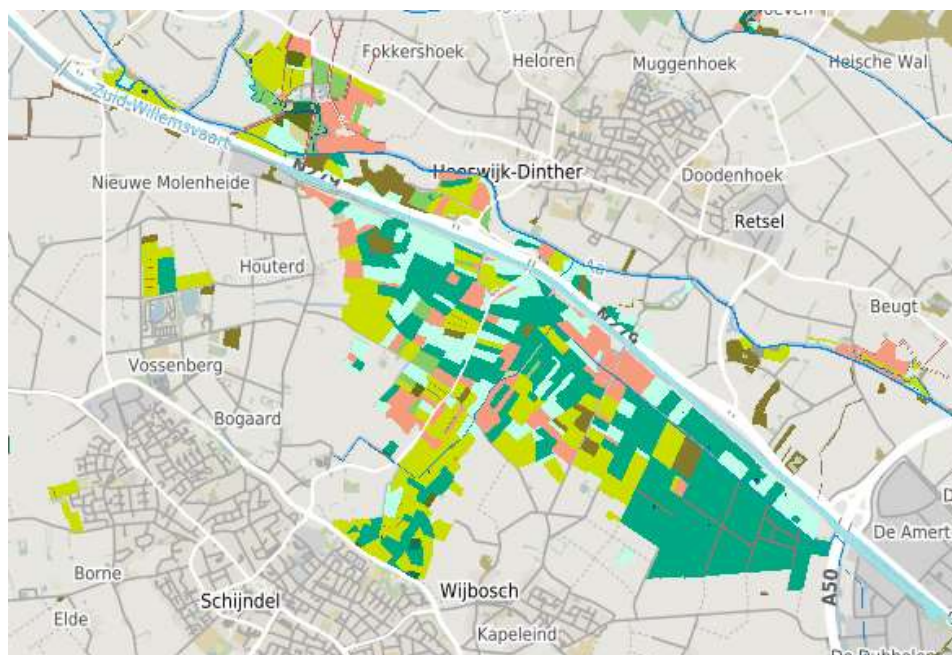
De aangewezen natuurgebieden in dit netwerk binnen Meierijstad zijn in onderstaande kaart weergegeven. Het beekdal van De Dommel is hierin duidelijk zichtbaar als een aaneengesloten netwerk van natuurgebieden. Dit beekdal vormt de basis van het Rooise landschap en staat in verbinding met ondermeer de natuurgebieden Geelders, Scheeken, Dommelbeemden en Vressels bos. Binnen de gemeentegrenzen zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig.

Binnen de gemeente is een Natuur- en Landschapvisie in ontwikkeling die verdere invulling heeft aan het natuurbeheer. Het doel daarvan is de blauw-groene structuren binnen de gemeente verder te versterken. Daarbij worden investeringen voorzien van circa 2 miljoen Euro in de vijf natuurgebieden: beekdal de Aa, beekdal de Dommel, het dal van de Leijgraaf, het Duits Lijntje en de Vlagheide, ook als vliegwiel voor co-financiering van een extra acht miljoen Euro.

Daarnaast is de gemeente aan de slag met het project “Vitaal Buitengebied” om dit gebied vitaal te houden. Daarbij wordt gezocht naar een juiste balans van natuur en landschap met agrarische bedrijvigheid, recreatie en toerisme en de inwoners van het buitengebied.

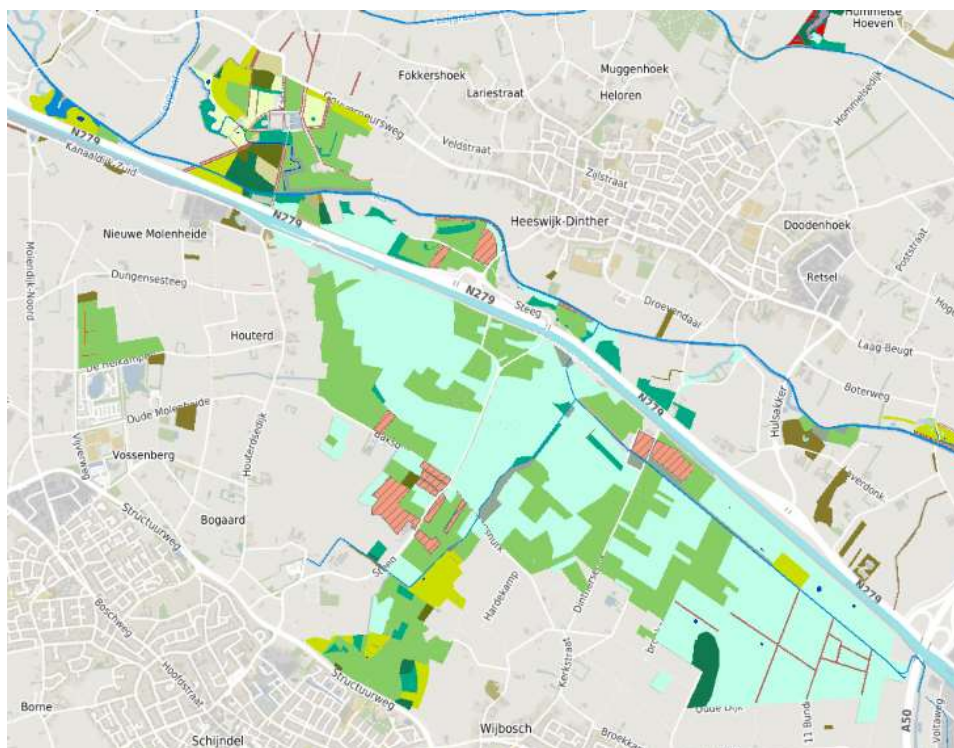
Figuur 13 – Nationaal natuurnetwerkgebieden in Meierijstad

Figuur 14 – Detail beheertypenkaart natuurbeheerplan NNB gebied ten noorden van Schijndel (kaartbank Brabant)

Natuurkwaliteit

De kwaliteitsdoelen van de natuur in de bovengenoemde gebieden van het Natuurnetwerk Brabant is deels weergegeven in de ambitiekaart van het Brabants Natuurbeheerplan 2020, waarin de gewenste natuurbeheertypen zijn aangeduid voor de verschillende gebieden.. In onderstaand overzicht is de ambitiekaart voor wederom het NNB gebied ten noorden van Schijndel weergegeven. Hierin is zichtbaar dat de provincie een groot deel van de huidige bossen (donker groen) en graslanden (lichtgroen) uit figuur 12 zou willen omvormen tot typisch rivier en beekbegeleidende (alluviale) bossen (licht blauw - categorie N14.01) in figuur 13.

Figuur 15 – Detail ambitiekaart NNB gebied ten noorden van Schijndel (kaartbank Brabant)

Het probleem van overmatige stikstofdepositie, zoals ook in factsheet 4.1. omschreven, is daarbij in het bijzonder voor stikstofgevoelige habitats binnen de natuurgebieden, zoals deze alluviale bossen, een potentiële bedreiging.

Ter bevordering van de beleving van deze natuurgebieden heeft de gemeente diverse wandelroutes ontwikkeld, in totaal 400 kilometer, die deels door deze natuurgebieden lopen.

Relatie landbouw en natuur

Zoals omschreven in factsheet Landbouw (3.4.) is de gemeente Meerijstad in 2018 het project “ Vitaal Buitengebied” gestart om het buitengebied vitaal te houden in een balans tussen agrarische bedrijvigheid, natuur en landschap, recreatie en toerisme en de wensen van de inwoners. Dit sluit ook aan bij het begrip “Natuurinclusieve landbouw”, een vorm van kringlooplandbouw die de biodiversiteit op en rondom het bedrijf benut en beschermt. Binnen Meerijstad kan het eerder genoemde productievoedselbos in Schijndel als voorbeeld genoemd worden.

De mate waarin de landbouw bijdraagt aan een vitaal beheer van de natuur en het buitengebied is verder echter nog gering. Daarbij speelt de relatief hoge uitstoot van nitraten en fosfaten een negatieve rol op de bodemkwaliteit, en daarmee de vitaliteit van het buitengebied. Binnen de natuur- en landschapsvisie wordt gezocht naar de uitwerking van doelen, opgaven en kansen voor natuur en landschap. Daarbij wordt ook gekeken naar de richtlijnen voor landschappelijke inpassing en een regeling voor kwaliteitsverbetering van de natuur en het landschap, waaronder de groen blauwe landschapsstructuur en de diversiviteit. Deze speerpunten zijn echter nog in de planfase en zijn nog niet in praktijk gebracht.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

Omvang van en samenhang tussen de natuurgebieden zullen conform de ambitiekaart van het Brabants Natuurbeheerplan 2020 verder worden versterkt. De mate waarin dit netwerk zich richting 2030 zal uitbreiden is echter ook afhankelijk van initiatieven van de gemeente en externe organisaties, particulieren en ondernemers. De mate waarin de kwaliteit van flora, fauna en biodiversiteit (terrestriaal en aquatisch), inclusief belevingswaarde verder zal verbeteren richting 2030 zal deels afhangen van de ontwikkeling van het nationale stikstofbeleid, de landbouwtransitie en de verdere interventies van de waterschappen rond de ecologische ambitiedoelen van de KRW. Op gemeentelijk niveau zullen de voorziene inversteringen in de vijf natuurgebieden beekdal de Aa, beekdal de Dommel, het dal van de Leijgraaf, het Duits Lijntje en de Vlagheide naar verwachting verder bijdragen aan robustere natuurkwaliteit en de belevingswaarde daarvan.

4.5 Factsheet Klimaatadaptatie

Het criterium Klimaatadaptatie is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 21 – Beoordelingskader voor de bepaling van het criterium Emissies en Energie

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Klimaat-adaptatie	<i>Waterveiligheid</i>	mate van bescherming van de leefomgeving tegen overstromingen (Dommel en Aa) en overige waterlopen		
	<i>Wateroverlast</i>	mate van wateroverlast bij extreme neerslag en afvoercapaciteit van regenwater		
	<i>Droogte</i>	mate van overlast / schade aan de landbouw, tuinen en plantsoenen als gevolg van extreme droogte perioden		
	<i>Hitte stress</i>	Negatieve gevolgen bij extreme hitte op kwetsbare groepen (ouderen, babies, zwakkeren)		

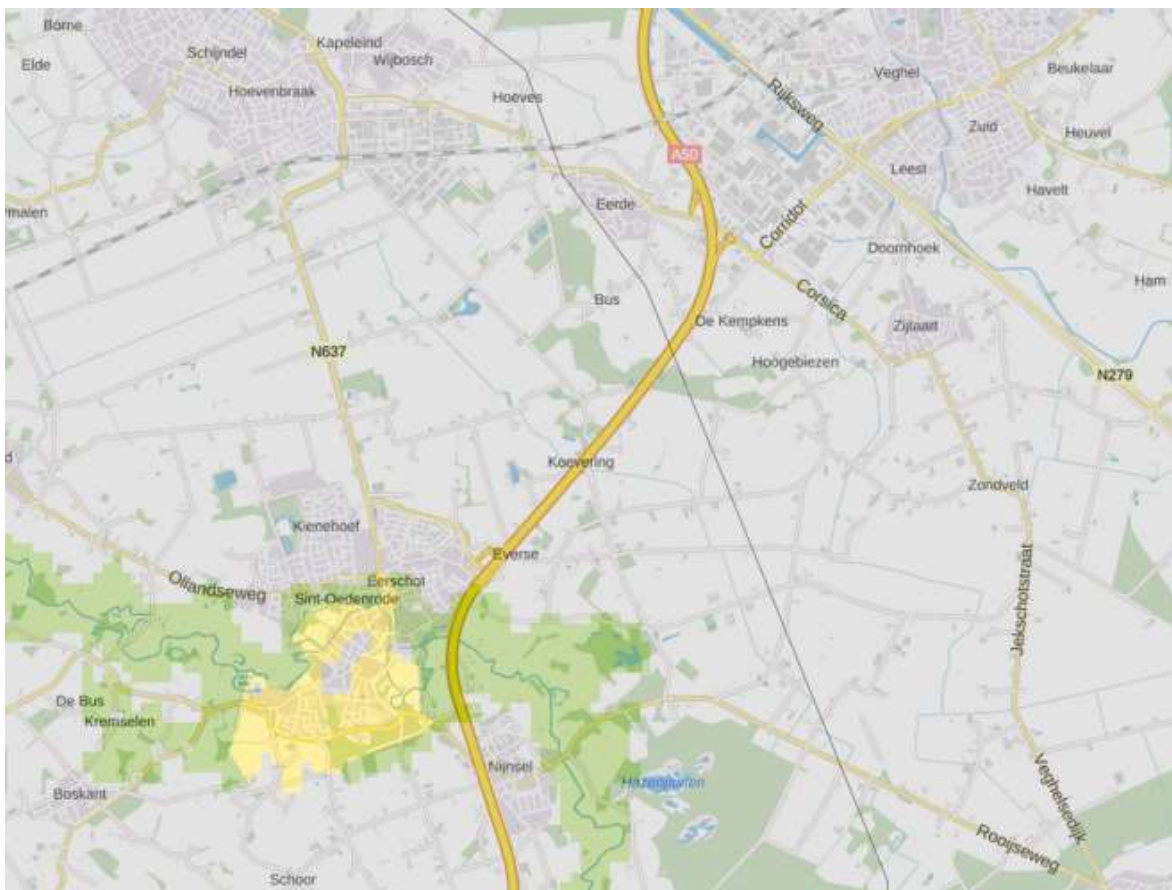
Huidige situatie (2019)

In Meierijstad worden de gevolgen van klimaatverandering steeds meer zichtbaar. Zo werd Sint Oedenrode getroffen door de extreme regenval in 2017, waardoor straten blank liepen en woningen (tijdelijk) onbewoonbaar werden. Overstromingsberekeningen van de Dommel door het waterschap bevestigden dat bij een overstroming met een herhalingstijd van 100 jaar een deel van de dorpskern van Sint-Oedenrode structureel onder water loopt. Daarnaast dreigt voor de natuur en de landbouw toenemende watertekorten. In de bebouwde gebieden van Meierijstad neemt de temperatuur steeds verder toe met het risico op hittestress.

Meierijstad werkt samen binnen de regio Noord-west Brabant aan gezamenlijke plannen voor klimaatadaptatie. Daartoe wordt een Strategische Agenda 2021-2028 voor de regio ontwikkeld, met aandacht voor voldoende ruimte voor de beken in geval van hevige regenval, voor vergroening en verblauwing in de stad in verband met wateropvang en hittebestrijding. Binnen de landbouw wordt in dit kader gewerkt aan innovatieve aanpassing van de productie en bodemverbetering om verdroging tegen te gaan. Voor bedrijventerreinen wordt een klimaatbestendig plan van aanpak gemaakt voor mogelijk toenemend wateroverlast. Ook werken de Noordoost- Brabantse gemeenten en waterschappen intensief aan de bewustwording van hun inwoners van de gevolgen van klimaatverandering en richtlijnen hoe hiermee om te gaan, zoals bij extreme hitte. Daarnaast wordt een klimaatstresstest ontwikkeld en uitgewerkt tot toepasbare richtlijnen voor de deelnemende gemeenten, partners en stakeholders.

Waterveiligheid

De klimaateffectatlas geeft een overzicht van overstromingskansen in Nederland en in Meierijstad. In onderstaand overzicht is te zien dat dergelijke risico's uitsluitend bestaan in het beekdal van de Dommel: extreem kleine overstromingskansen van minder dan 1:3000 voor het grootste deel hier het beekdal (groen) en een kleine kans voor het deel in en ten zuiden van Sint-Oedenrode van minder dan 1:100 (geel).

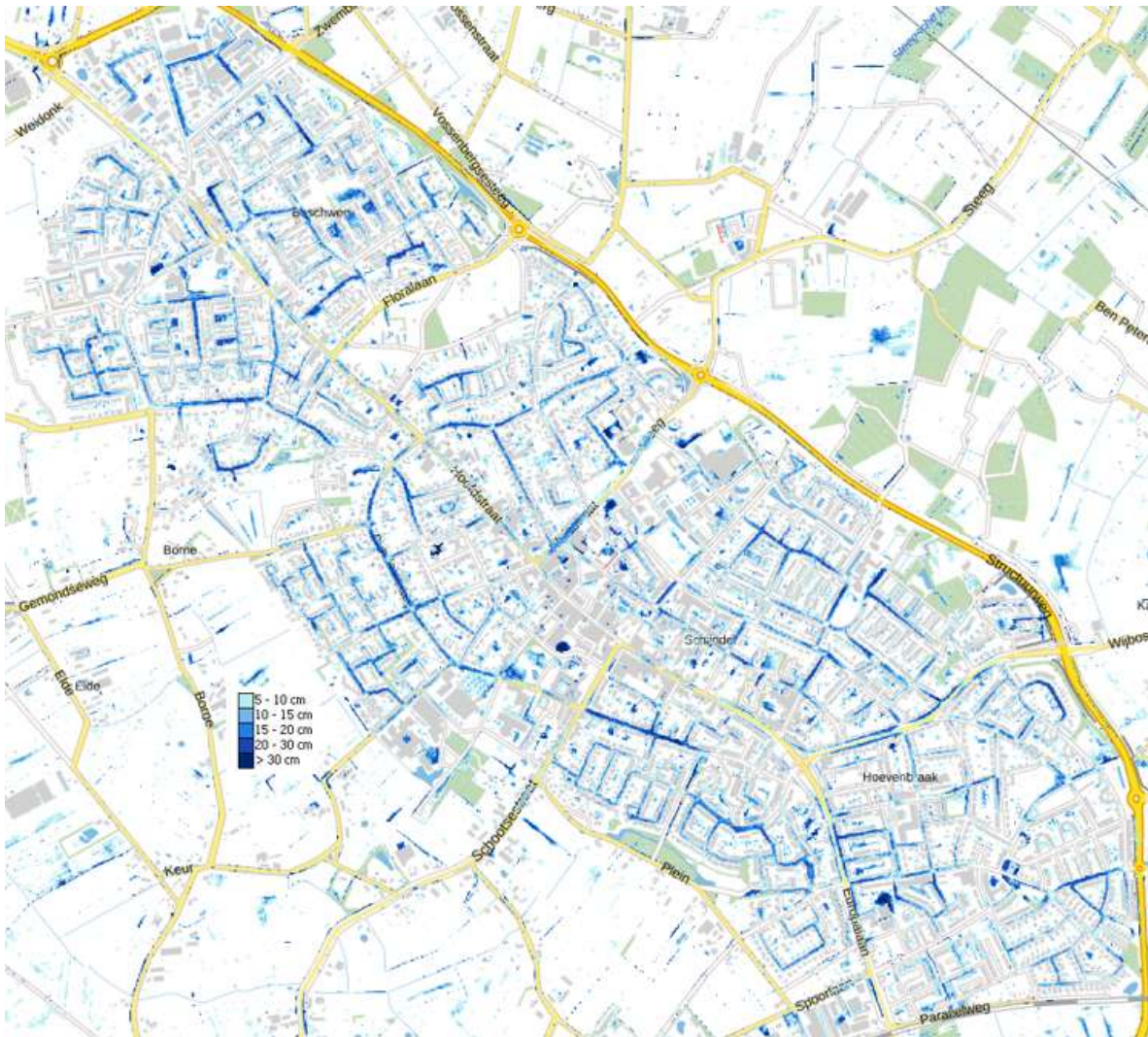

Figuur 16 - Plaatsgebonden overstromingskans Meierijstad (klimaat-effectatlas)

Om de waterveiligheid te verbeteren onderzoekt Waterschap De Dommel de mogelijkheden om in het gebied De Neul in Sint-Oedenrode en uiterwaarden (winterbed) te verbreden naar 12 meter. Ook wordt gekeken naar de optie van een winterbed van 25 meter breed in combinatie met een bredere hoofdwatergeul voor hoogwater afvoer.

Wateroverlast

De mate van wateroverlast in Nederland en Meierijstad bij extreme neerslag is eveneens in kaart gebracht door in de klimaat-effectatlas. Of extreme neerslag ook daadwerkelijk leidt tot meer wateroverlast hangt vanzelfsprekend ook samen met de afwateringscapaciteit.

Figuur 17 – Waterdiepten in Schijndel bij kortstondige hevige neerslag van 1:1000 jaar (klimaateffectatlas)

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van de waterdiepten die verwacht kunnen worden bij een kortdurende en hevige regenval die eens in de honderd jaar voorkomt. Hieruit volgt dat veel straten zullen kampen met wateroverlast tot 30 cm op straatniveau. Voor veel panden zal dit eveneens tot wateroverlast binnenshuis leiden. Een dergelijk patroon is ook zichtbaar in de overige plaatsen de woonwijken in Meierijstad. Ook zouden landelijke evacuatieroutes in gevaar kunnen komen als gevolg van wateroverlast, zoals via de A2 vanaf de laaggelegen Betuwe.

Om risico's op wateroverlast te verminderen wordt ontkoppeling van afvloeiend regenwater door de gemeente genoemd als belangrijk speerpunt. Zie ook Factsheet 4.2. Als voorbereiding hierop wordt momenteel het pilot project Kienehoef voorbereid.

Droogte

Vele functies binnen de gemeente zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van zoetwater. Tijdelijke watertekorten kunnen optreden als de neerslag en aanvoer via de grote rivieren en kanalen kleiner is dan de vraag, óf als het aangevoerde water van onvoldoende kwaliteit is. Als gevolg van de klimaatwijziging

komen droge zomers vaker voor en ontstaan op verschillende plekken tekorten, met schade voor landbouw en natuur als gevolg. Meierijstad is kwetsbaar voor de negatieve effecten van droogte. De klimaateffectatlas geeft aan dat er binnen de gehele gemeente inderdaad tekorten zullen ontstaan voor landbouw en natuur gedurende een extreem droog jaar.

Eens per 10 jaar zal in Meierijstad een neerslag tekort op jaarbasis plaatsvinden van meer dan 200 mm. Voor Veghel en Schijndel speelt dit frequenter een rol dan voor Sint-Oedenrode. De landbouwproductiviteit vooral in het “groene hart” van Meierijstad zal hierdoor met meer dan 10% afnemen. Grondwaterstanden zullen dalen. En ook zal de natte natuur (het aquatisch ecosysteem) langs de beken hier zware hinder van ondervinden. Bij extreme droogte zal het water in de Maas zakken, waardoor Meierijstad ook minder op dit water kan rekenen.

Hitte stress

Klimaatverandering zorgt in Meierijstad voor stijging van de luchttemperatuur met extremere hete perioden. Vooral kwetsbare groepen, zoals ouderen, jonge kinderen en zieken ondervinden hier last van. Hittestress kan leiden tot een verminderd thermisch comfort, slaapverstoring, gedragsverandering (grotere agressie) en verminderde arbeidsproductiviteit. Hittestress kan echter ook tot serieuze hitte gerelateerde ziekten leiden zoals: huiduitslag, krampen, oververmoeidheid, beroertes, nierfalen en ademhalingsproblemen. Soms kan hittestress zelfs sterfte tot gevolg hebben

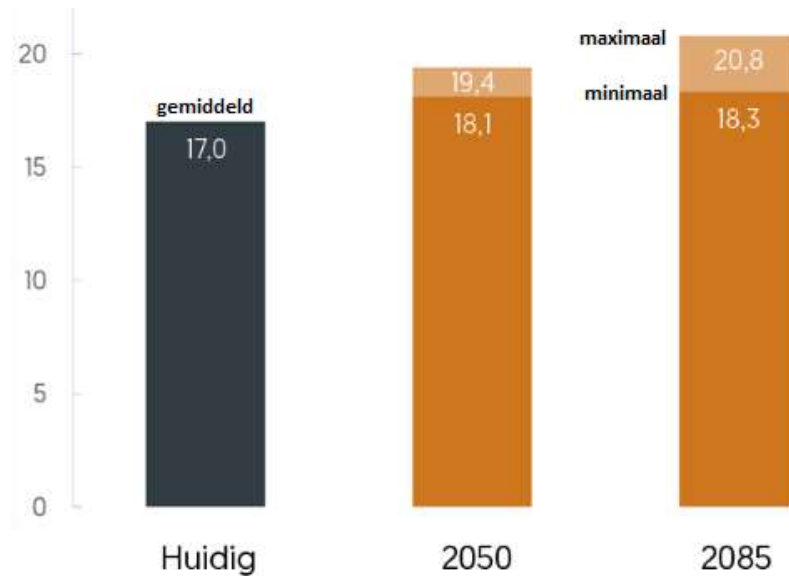
Ook de temperatuur van het oppervlaktewater stijgt. De watertemperatuur beïnvloedt de kwaliteit van het water en de ecologische toestand van een waterlichaam. Zo daalt de oplosbaarheid van zuurstof in water, terwijl de consumptie van zuurstof vaak toeneemt. Blauwalg en ziekteverwekkers groeien vaak makkelijker in warm water en de verspreiding van ziektes kan door klimaatverandering versterken. In gemeenten als Meierijstad, waar veel oppervlaktewater aanwezig is, is het belangrijk om de gevolgen van klimaatverandering niet alleen rond hittestress, maar ook voor watertemperatuur mee te nemen in adaptieve strategieën.

De klimaateffectatlas geeft aan de gehele bewoonde omgeving van Meierijstad één tot enkele dagen per jaar 's nachts te kampen zal hebben met hittestress als gevolg van tropische temperaturen (boven de 30 graden) en 30 tot 40 dagen per temperatuur tussen de 25 en 30 graden. Dit is vooral risicovol voor de ouderen, die juist overwegend in de centra van Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode wonen.

Goede groenvoorziening in de steden verschaft meer schaduw. Samen met gebouwaanpassingen kan dit extreme temperaturen naar beneden brengen. De groenindex voor Meierijstad (mate van groenvoorziening) is echter nog relatief laag. Naast airconditioning kan goede ventilatie, meer reflectering, dikkere muren en minder glas binnenshuis eveneens de effecten van hittestress verlagen. Preventief zijn vooral voorlichting en ondersteuning aan kwetsbare groepen tijdens voorkomende hitteperioden van groot belang.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

De bovenbeschreven effecten van klimaatverandering zullen de loop de 21ste eeuw verder toenemen. Als voorbeeld zijn de gemiddelde, minimale en maximale zomertemperaturen voor Meierijstad in onderstaand figuur weergegeven.

Figuur 18 – Autonome zomertemperratuurontwikkeling voor Meierijstad tot 2085

Het klimaatvraagstuk vraagt om krachtige ingrepen en actief beleid op gemeentelijk, provinciaal, landelijk en internationaal niveau. Het klimaatakkoord van het kabinet is in 2019 gepresenteerd en omvat talrijke ingrepen op het vlak van klimaatmitigatie en adaptatie, die ook op Meierijstad van toepassing zijn. Zo wil de gemeente in 2050 geheel aardgasvrij zijn. Duurzame energieopwekking wordt gestimuleerd. Meierijstad neemt deel aan de regional energiestrategie (RES) voor Noordoost Brabant. Hierin wordt voor 2030 gestreefd wordt naar een CO2 emissie reductie van 50%.

Ook op het vlak van klimaatadaptatie wordt veel gedaan, zoals rond de capaciteit van de Dommel in samenwerking met het waterschap; het verbeteren van stedelijke wateropvang in het kader van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan+ voor de periode 2017 – 2022 (‘‘ Waardevol Water’’) en meer. De meeste plannen zijn echter nog in de plan- of voorbereidende fase. De achterblijvende groenindex binnen de bebouwde omgeving is hier een voorbeeld van.

4.6 Factsheet Omgevingskwaliteit

Het criterium Omgevingskwaliteit is vormgegeven aan de hand van vier indicatoren, die hieronder staan omschreven. Daarbij is de beoordeling van de leefomgevingskwaliteit weergegeven voor de huidige situatie (2019) en de autonome situatie (2030).

Tabel 22 – Beoordelingskader voor de bepaling van het criterium Omgevingskwaliteit

Criterium	Indicator	Eenheid / omschrijving	Huidige situatie	Situatie 2030
Omgevingskwaliteit	<i>Kwaliteit centrumgebieden</i>	Mate van vitaliteit en kwaliteit van de centra voor de inwoners en ondernemers van de gemeente (vitale kernen), inclusief de kwaliteit van de gebouwde omgeving.		
	<i>Kwaliteit woonwijken</i>	Mate van vitaliteit en kwaliteit van de verstedelijkte gebieden voor de inwoners (vitale wijken), waaronder tegengaan van 'verrommeling'.		
	<i>Landschapskwaliteit</i>	mate waarin het landschap, natuur, parken en speelplaatsen bijdragen aan kwaliteit van leven (beleving, bewegen en recreëren)		
	<i>Kwaliteit bedrijfsterreinen</i>	Mate van voorzieningen en kwaliteit van de bedrijfsterreinen voor de ondernemers.		

Huidige situatie (2019)

Kwaliteit centrumgebieden

In oktober 2018 is de Centrumvisie gemeente Meerijstad gepubliceerd, gericht op de stadscentra van Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel, de overige dorpskernen en het cultuurcluster aan de Noordkade in Veghel. Deze visie omschrijft de vitaliteit en kwaliteit van de centra voor de inwoners en ondernemers, inclusief de kwaliteit van de gebouwde omgeving.

In deze Centrumvisie wordt aangegeven dat als gevolg van veranderende kooppatronen het centrum van Veghel, en in mindere mate die van Schijndel en Sint Oedenrode, geconfronteerd wordt met een toenemende winkelleegstand. Tegelijkertijd is er een tekort aan betaalbare en vooral kleinere wooneenheden voor jongeren en starters, waarbij vooral de centra in trek zijn. Vergrijzing zorgt ook voor een verandering van de woonbehoefte, waarbij veel ouderen kleinere wooneenheden wensen met goede zorg en voorzieningen, liefst ook rondom de centra. Zie ook Factsheet 2.2. De gemeente wil de woonopgave waar mogelijk via inbreiding tot stand brengen. De groenvoorziening binnen het centrumgebied is relatief gering in vergelijking met andere gemeenten. Meerijstad wil, ook in verband met het klimaatakkoord, tot 2030 deze "groenindex" laten stijgen van 0,4 tot 0,5. Tot slot is er een mobiliteitsopgave in de centrum gebieden, waarbij de verkeers- en parkeerdruk beheersbaar dient te worden gehouden.

De belevingswaarde van de centra is onderzocht via enquêtes. Daaruit blijkt dat het centrum van Sint-Oedenrode hoog scoort, waarbij de aantrekkelijke historische kern, mooie ligging en gezellige terrasjes als sterke punten genoemd worden. Ook de centrum van Schijndel scoort goed en wordt geprezen om de overzichtelijkheid en het aangename dorps karakter. Het centrum van Veghel scoort onvoldoende in termen van aantrekkelijkheid. De groeiende winkelleegstand wordt daarbij als belangrijke reden genoemd.

De uitdaging voor de gemeente ligt erin om de centrumgebieden te verbreden naar een gecombineerde maatschappelijke woon-, werk- en ontmoetingsplek, met aantrekkelijke horeca, appartementen, cultuur, dienstverlening, ambachten en leisure. Een specifieke uitdaging is hierbij de elkaar overlappende ruimteclaims (zoals inbreiding woonopgave, verhoging groenindex, de klimaatopgaven, in stand houden duurzame mobiliteit, waaronder elektrisch rijden) en om daarbij wellicht gecombineerde oplossingen te zoeken, bijvoorbeeld voor de toenemende winkelleegstand in combinatie met de toenemende vraag naar appartementen in de centrumgebieden.

Kwaliteit woonwijken

De gemeente heeft de overtuiging dat een aantrekkelijke gebouwde omgeving belangrijk is voor alle inwoners. Goede kwaliteit van de woonwijken voorkomt verloedering en draagt bij aan behoud van economische waarde van afzonderlijke gebouwen. Om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de woonwijken wordt een enquête gehouden onder de 19.000 huishoudens om weten wat zij vinden van hun eigen buurt. Aan bod komen de thema's zoals vervuiling, sociale contacten, onderhoud van wegen en groen, veiligheid, verlichting en kwaliteit voor voorzieningen.

Met de informatie die de gemeente ophaalt wil zij in 2020 in kaart brengen op welke manier de leefbaarheid en veiligheid in Meierijstad verbeterd kan worden. De opgehaalde gegevens worden samen met informatie van ondermeer woningcorporaties, welzijnsinstellingen en politie samengebracht in een *leefbaarheidsmonitor*. Deze monitor beoogt een representatief beeld te geven van de leefbaarheidssituatie van zo'n 40 woonwijken in Meierijstad.

Vooruitlopend op deze informatie kunnen wel een aantal zaken al worden benoemd: 1) Een ruimte meerderheid van mensen met verhuishwensen zoeken een nieuwe woning binnen de gemeente, waaruit een zekere tevredenheid met de gemeente als woonplek blijkt; 2) de vergrijzing, gezinsverdunding en nieuwe inclusieve samenlevingsvormen stellen wijzigende eisen aan de aard van de woonvoorraad in de woonwijken; 3) Er ligt een uitdaging rond het verhoging van de groenvoorziening in bebouwd gebied en tot zekere hoogte aanpassing van speelplaatsen en bewegingsmogelijkheden; 4) de klimaatopgave in termen voor duurzame energieopwekking (zonnepanelen), elektrisch rijden (laadpalen), stedelijk wateropvang en afvoer en woonaanpassingen ter voorkoming van hittestress; 5) Op het vlak van veiligheid behoort Meierijstad tot één van de best presenterende (grotere) gemeenten in Nederland volgens de Veiligheidsmonitor; 5) de verrommeling van de openbare ruimte dient op punten te worden aangepakt.

Daarnaast liggen er binnen de woonwijken uitdagingen op het vlak van tegengaan van zwerfafval en geluidhinder, het bevorderen van verkeersveiligheid, circulair bouwen, betaalbaar wonen, kansen bieden aan woonstarters, het splitsen van grote woningen, het inspelen op vergrijzing, huishoudensverdunding en een bevolkingsomvang die zich stabiliseert, en ruimte bieden aan het initiatief en de participatie van inwoners. Het is nodig dat bouwbedrijven en bewoners anders omgaan met gebouwen en terreinen in termen van water, warmte, materialen en beplanting.

Landschapskwaliteit

De mate waarin het landschap, de natuur, parken en speelplaatsen bijdragen aan kwaliteit van leven (beleving, bewegen en recreëren) kan als goed worden gekenschetst. Natuurliefhebbers kunnen in en rondom Meierijstad genieten van kilometers aan wandelroutes door natuurgebieden, over dijken, langs rivier de Aa en de Dommel, door de kerkdorpen en langs tientallen monumenten. Bij de VVV kantoren in de centra en het UITpunt te Veghel is veel relevante informatie hierover verkrijgbaar. In 2019 is een landschapsanalyse gemaakt dat inzicht geeft in de kenmerken, kwaliteiten en gevoeligheden van het landschap binnen de gemeente. De aanbevelingen zullen worden meegenomen in het programma Vitaal

Buitengebied, waarin uitwerking zal worden gegeven aan de doelen, opgaven en kansen voor natuur en landschap voor de toekomst.

Verder bevat de gemeente een totaal aan 218 speelplekken. Als gevolg van het te verwachte afname van het aantal kinderen in Meierijstad zal dit teruggebracht worden naar 180 speelplekken, waarbij 60 speelplekken zullen worden omgevormd naar grotere speeltuinen in wijken en dorpen, wat tot een betere uitnodiging voor bewegen leidt. Verder zal het gebied De Blauwe Kei aan rivier de Aa in Veghel, tussen Rembrandtlaan en Julianastraat worden veranderd in een stadspark, wat eveneens tot meer bewegen uitnodigd. Ook de welstandnota Meierijstad 2018 heeft de ambitie om bij te dragen aan een hoogwaardige kwaliteit van de woon- en leefomgeving in Meierijstad.

Kwaliteit bedrijfterreinen

Als belangrijke industriestad omvat de gemeente een groot aantal bedrijventerreinen. Veghel bevat zes bedrijventerreinen: 1) De Dubbelen is het grootste bedrijventerrein van Meierijstad en ligt vrijwel direct aan de A50 en de Zuid-Willemsvaart. Het is 256 ha groot en bevat zowel lokale, nationale als internationale grote logistieke ondernemingen en in mindere mate detailhandel en kantoren; 2) Binnen de wijk Eikelkamp ligt bedrijventerrein Eikelkamp-Zuidkade, een onderdeel van het grotere Bedrijventerrein Oude Haven; en Oliemolen, een combinatie van bedrijfspanden met woonfunctie; 3) De Amert - Dorshout is een relatief jong bedrijventerrein; 4) Doornhoek ligt ten zuid-oosten van De Dubbelen en is 97 ha groot. Dit industrieterrein is nog in ontwikkeling; 5) het nieuwe bedrijventerrein Foodpark focust op vernieuwing, samenwerking, versterking en profilering van de voedingsindustrie met 70 hectare aan beschikbare kavels. De intentie is om Foodpark binnen de regio Noordoost-Brabant te laten uitgroeien tot een toplocatie waar 'food en feed' zich concentreren; 6) en tot slot de havens van Meierijstad, gelegen aan het kanaal de Zuid-Willemsvaart en bereikbaar voor schepen van vaarklasse IV. Dit is één van de grootste binnenvaart havens van Oost-Brabant met een jaarlijkse overslag van 1,4 miljoen ton bulk, veevoeder, zand en grint.

Schijndel bevat vier bedrijventerreinen: 1) het bedrijventerrein Duin (ca. 120 ha.) ligt ten zuidoosten van de kern Schijndel. Het accent ligt op bedrijven in de industrie, productie, handel, logistiek en bouw; 2) het bedrijventerrein Molendijk (ca. 18 ha.) ligt ten noordwesten van de kern Schijndel en kenmerkt zich door een gevarieerd functioneel gebruik; 3) het bedrijventerrein Nieuwe Molenheide (ca. 7,6 ha.) ligt ten noorden van de kern Schijndel aan de Zuid-Willemsvaart. Hier zijn relatief grootschalige bedrijven gevestigd; 4) het bedrijventerrein Rooiseheide (ca. 36 ha.) ligt ten zuidoosten van de kern Schijndel aan het Duits Lijntje en kenmerkt zich ook door een gevarieerd functioneel gebruik.

Sint-Oedenrode bevat één bedrijventerrein "De Kampen" en is omringd door woonwijken het huisvest maakindustrie, bouwnijverheid, handel en reparatie, detailhandel en dienstverlening. Het dorp Erp bevat het bedrijventerrein Molenakker, dat vanaf eind jaren zeventig is ontwikkeld. Het dorp Nijnsel bevat bedrijventerrein Nijnsel (23,5 hectare), ten oosten van de A50 en huisvest industrie, bouwnijverheid, reparatie en handel en verder bouw- en installatiebedrijven, transportbedrijven en dienstverlenende bedrijven.

Uit de Bedrijventerreinenvisie voor Meierijstad van april 2019 blijkt dat de bedrijventerreinen over het geheel genomen bovengemiddeld scoren in vergelijking met andere bedrijventerreinen in de regio, vooral op het vlak van ruimtelijke kwaliteit. De ligging en externe bereikbaarheid van de terreinen is in het algemeen goed, afgezien van files tijdens de spits. Verder hebben de terreinen over het algemeen een verzorgde uitstraling en is de openbare ruimte (groen, infrastructuur, verlichting) voldoende ingericht. De meeste terreinen beschikken ook over een KVO-B keurmerk. Volgens de analyse voor de bedrijventerreinenvisie zijn er wel enkele kleinere bedrijventerreinen aan het einde van levenscyclus die

opgeknfietsapt dienen te worden. Verder ligt er een belangrijke uitdaging rond het beter faciliteren van fietsverkeer en voetgangers op de bedrijventerreinen met fietspaden en stoepen.

Daarnaast komen veel van de uitdagingen die in de voorgaande factsheets beschreven staan hier samen: de noodzaak van infiltreren en beter vasthouden van hemelwater, het verduurzamen van de gebouwen, het meer opwekken van duurzame energie, het ontwikkelen van een meer circulaire economie met mogelijk onderlinge uitwisseling van herbruikbare afvalstromen en restwarmte, een betere aansluiting op het beschikbare arbeidsaanbod binnen de gemeente, in het bijzonder voor hoogopgeleide jongeren; het beter benutten van de Zuid-Willemsvaart en het verbeteren van collectief vervoer voor zakelijk en woon-werkverkeer, een betere ontsluiting van de bedrijventerreinen De Dubbelen, Doornhoek en Foodpark via de A50 en de N279 en het faciliteren van parkmanagement.

Autonome trends en ontwikkelingen (2030)

De centrumgebieden binnen de gemeente Meierijstad staan voor belangrijke uitdagingen die van invloed zijn op de inwoners, de winkeliers en vastgoedeigenaren. Of de kwaliteit van de centrumgebieden richting 2030 zal verbeteren is voor een belangrijk deel afhankelijk van de implementatie van de Centrumvisie rond het verbreden van de centra naar een gecombineerde maatschappelijke woon-, werk- en ontmoetingsplekken, en daarbij de overlappende ruimteclaims op een effectieve wijze vorm de geven. De wijze waarop de kwaliteit van de woonwijken verder kan worden verbeterd richting 2030 hangt samen met resultaten en opvolging van de enquête onder 19.000 huishoudens rond zaken als vervuiling, sociale contacten, onderhoud van wegen en groen, veiligheid, verlichting en kwaliteit voor voorzieningen.

De Landschapskwaliteit zal met afronding van het project Vitaal Buitengebied naar verwachting richting 2030 op een hoog niveau blijven, zeker als de benodigde klimaataanpassingen daarbij effectief worden doorgevoerd. De mate waarin voorzieningen en kwaliteit van de bedrijfsterreinen voor de ondernemers richting 2030 verder zal verbeteren, zal afhangen van de wijze waarop invulling gegeven wordt door de gemeente aan bovenstaande uitdagingen in samenwerken met de hier gevestigde bedrijven en hun organisaties.

5 Conclusies

De foto van de leefomgeving toont aan dat op veel indicatoren Meierijstad goed tot bovengemiddeld presteert in vergelijking met de leefomgeving van andere gemeenten in Nederland. Het laat een gemeente zien die vitaal en economisch veerkrachtig is, gesitueerd in een landschappelijk aantrekkelijke omgeving met veel ruimte voor sport en recreatie, waar mensen graag wonen en werken. Maar de foto legt ook een aantal specifieke uitdagingen bloot binnen de fysieke leefomgeving.

Circulaire economie

Het ingezette gemeentelijke beleid Van Afval Naar Grondstof (VANG) kent een stevige ambitie met minder dan 30 kg restafval per persoon in het jaar 2025, waar nu nog 133 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar wordt ingezameld. Met de Duurzaamheidsvisie wil de gemeente in 2050 geen (rest)afval en verspilling meer en wenst alle materialen en gebouwen terug te laten keren in gezonde kringlopen. Dit vereist voor alle betrokkenen binnen de gemeente een stevige schaa sprong en stelt nieuwe eisen aan de processen en ketens die bedrijven onderling vormen, maar ook aan particuliere huishoudens, inwoners en bezoekers.

Energietransitie

Meierijstad staat voor grote uitdagingen op het vlak van duurzame energieopwekking en gebruik. Het totale energieverbruik binnen de gemeente was in 2017 circa 8724 TJ (23 MWh per inwoner), waarvan slechts 4,8% duurzaam, zonder fossiele brandstoffen, werd opgewekt. Dit genereerde totaal circa 727 kton aan CO₂ emissies.

In lijn met het klimaatakkoord wil de gemeente in 2050 geheel aardgasvrij zijn. In het kader van de regionale energiestrategie (RES) voor Noordoost Brabant, waar Meierijstad aan deelneemt, wordt voor 2030 gestreefd naar een CO₂ emissie reductie van 50%. Deze reductie kan wellicht deels door duurzame energieopwekking bij bestaande bebouwing en energiebesparende maatregelen gerealiseerd kunnen worden, maar zal voor het grootste deel via nieuwe duurzame energieprojecten dienen te worden gerealiseerd (één hectare zonneweide levert momenteel circa 2 TJ energie per jaar op). Dit zal een stevige ruimtelijke claim leggen op de beschikbare gronden binnen de gemeente.

Wonen

De vraag naar woningen is groot, in het bijzonder het beperkte woningaanbod voor starters en ouderen binnen de centrumgebieden. Naast nieuwbouw speelt ook het scheefwonen hier een rol: de stagnatie van de doorstroming vanuit sociale en lage huurwoningen naar hogere segmenten.

Centrumgebieden

De uitdaging in de centrumgebieden ligt erin deze te verbreden naar een gecombineerde maatschappelijke woon-, werk- en ontmoetingsplek, met aantrekkelijke horeca, appartementen, cultuur, dienstverlening, ambachten en leisure. Een specifieke uitdaging vormen de concurrerende ruimteclaims, zoals rond de woonopgave én de groenvoorziening, de opgave rond klimaatadaptatie, energietransitie en die rond duurzame mobiliteit. Dit vraagt om creatieve en gecombineerde oplossingen met voldoende flexibiliteit om op veranderende economische ontwikkelingen en de sociale en woonbehoeften in de centra te kunnen inspelen.

Bereikbaarheid

Ook op het vlak van mobiliteit kent Meierijstad een aantal uitdagingen. De bereikbaarheid van Meierijstad per openbaar vervoer is beperkt, mede gezien het ontbreken van directe treinverbindingen en er zijn knelpunten rond doorstroming over de A50. Dit leidt tot beperkte bereikbaarheid van de Noordkade en

tussen de dorpen. De economisch belangrijke bedrijventerreinen van Veghel liggen allemaal tegen het kanaal en zijn slechts bereikbaar via twee autobruggeten, wat tot veel verkeerscongestie leidt.

Duurzame bedrijventerreinen

Op de bedrijventerreinen komen verschillende uitdagingen samen, zoals de klimaatopgave en de noodzaak van het vasthouden van hemelwater, het verduurzamen van de gebouwen, het opwekken van duurzame energie, de circulaire economie met meer uitwisseling van herbruikbare afvalstromen en restwarmte, en een betere aansluiting op het beschikbare arbeidsaanbod binnen de gemeente, in het bijzonder het aanbod voor hoogopgeleide jongeren. Ook speelt het verbeteren van voorzieningen voor de fiets en voetganger een rol.

Landbouw en Veeteelt

De agrarische sector kent een aantal grote uitdagingen, waaronder het verminderen van de uitstoot van nitraat, aanpak van de bodemkwaliteit en het verminderen van risico's rond ziektekiemen rond de intensieve veeteelt, maar ook dierenwelzijn, waterkwaliteit, de energietransitie en de circulaire economie spelen in op het agrarische bedrijf. In combinatie met de economische vooruitzichten en de toenemende vergrijzing leidt dit tot een groei van bedrijfsbeëindigingen. Dit alles vereist oplossingen met vaak persoonlijk complexe, en ook ruimtelijke consequenties.

Ruimteclaim in het buitengebied

De water- en natuurfuncties leggen een claim op de beschikbare ruimte van het buitengebied. Ook toerisme, recreatie, landbouw en de energietransitie speelt hier een rol. Het integraal zoeken naar de beste balans tussen deze vaak tegengestelde ruimtelijke eisen in het buitengebied is dan ook een belangrijke uitdaging waar de gemeente voor staat. Ook hier geldt dat het zoeken naar gecombineerde en flexibele oplossingen belangrijk is.

A1 Literatuur en websites

<https://www.brabantinzicht.nl/toestand-natuur-water-en-milieu/milieu/>

<https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>

<https://flamingo.bij12.nl/risicokaart-viewer/app/Risicokaart-openbaar>

<https://allecijfers.nl/gemeente/meerijstad/>

<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/>

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

<https://www.cbs.nl>, <https://opendata.cbs.nl>

https://www.meerijstad.nl/home/alle-onderwerpen_3130/product/omgevingswet_1540.html

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl0290-geurhinder-per-bron>

http://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

<https://www.gezondheidsraad.nl/documenten>

<https://www.monitorgezondheid.nl/>

<https://www.kimnet.nl>

<https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energiegebruik/>

<https://ontwerpnovi.nl>

<https://www.brabant.nl/onderwerpen/omgevingsbeleid/omgevingsvisie>

<https://www.rivm.nl>

<https://www.rivm.nl/veehouderij-en-gezondheid>

<https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energiegebruik/>

PAS monitoring 2018: <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2018-0144.pdf>

<https://www.dommel.nl/impakt>

[Factsheet Aa en Maas](#)

De Bodemwijzer van de omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (nov 2018)

KRW Stroomgebiedbeheerplan Maas (2016-2021)

Bedrijventerreinenvisie voor Meierijstad (april 2019)

A2 Begrippenlijst

Begrip	Betekenis
Aardkundige waarden	: Geologische, geomorfologische en bodemkundige verschijnselen en processen die iets vertellen over de ontstaansgeschiedenis van het landschap.
Archeologie	: Leer die zich bezighoudt met oudheidkundige zaken.
Autonome ontwikkeling	: Op zichzelf staande ontwikkeling die plaats vindt als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd.
Beleidsuitspraak	: Wijziging ten opzichte van het vigerend beleid zoals vastgelegd wordt in het Omgevingsplan
Bevoegd gezag	: Overheidsinstantie die bevoegd is over de voorgenomen activiteit een besluit te nemen.
Bodemkwaliteit	: Chemische samenstelling van de bodem met name in de context van potentiële verontreinigingen.
Ecologie	: Wetenschap van de relaties tussen planten, dieren en hun omgeving.
Ecologische verbindingzone	: Zone waarlangs dieren en planten zich van het ene natuurgebied naar het andere kunnen verplaatsen en verspreiden.
Emissie	: Uitstoot van stoffen.
GS	: Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland
Habitat	: Standplaats van een organisme. Het gaat hier om de soort specifieke levensruimte van een plant of dier.
m.e.r.	: (de) Milieueffectenrapportage (de procedure).
Hittestress	: Stress op het menselijk lichaam veroorzaakt door een periode van uitzonderlijk warm weer
Maaiveld	: Een aanduiding voor de hoogte van het grondoppervlak; het maaiveld wordt meestal uitgedrukt ten opzichte van NAP.
Meerlaagsveiligheid	: Gezamenlijke waterveiligheidsstrategie van waterbeheerders en ruimtelijke ordenaars (provincie/gemeenten) gebaseerd op drie lagen.
Maatlat	: Methode om het effect van maatregelen ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie plus autonome ontwikkeling) te bepalen.
Mitigerende maatregelen	: Maatregelen die genomen worden om effecten te beperken.
NNZ	: Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een samenhangend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het Brabantse deel van dit natuurnetwerk heet Natuurnetwerk Brabant (NNB).
MER	: (het) Milieueffectrapport.
NO _x	: Stikstofoxide
PM ₁₀	: Fijn stof, waarbij de stofdeeltjes kleiner zijn dan 10 µm
PAS	: Programmatische Aanpak Stikstof
PS	: Provinciale Staten van Noord-Brabant

Referentiesituatie : Situatie die als uitgangspunt wordt genomen om het voorgenomen beleid mee te vergelijken.

Thema ('s) : Aspecten waaraan de verschillende alternatieven getoetst worden om een afweging tussen de alternatieven te maken.

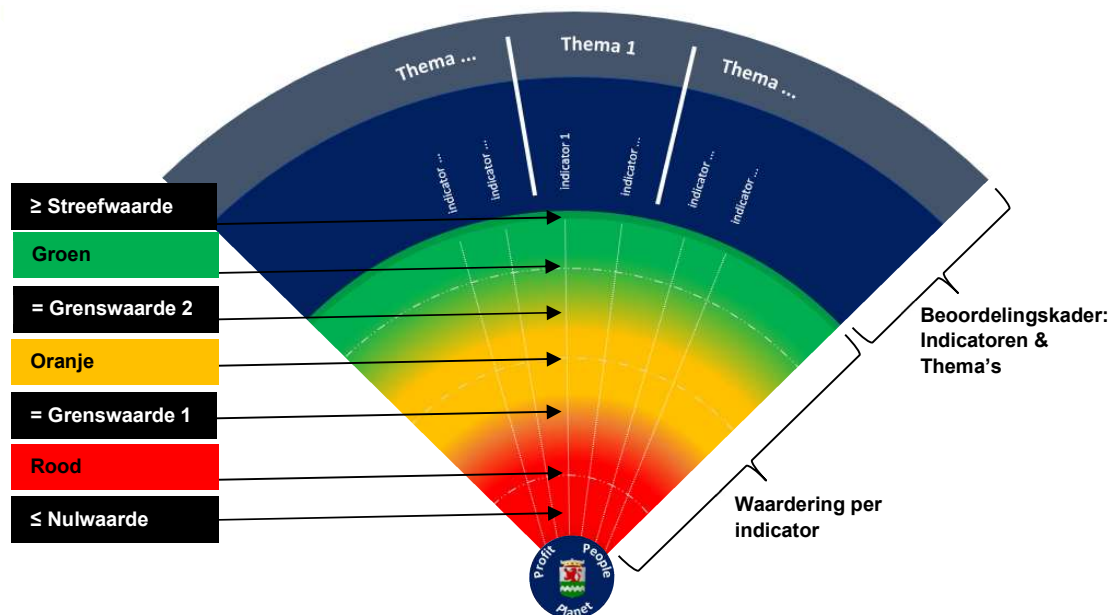
A3 De schaalat

Belangrijk bij de waardering van de kwaliteit van de leefomgeving voor de indicatoren in het beoordelingskader is de navolgbaarheid en reproduceerbaarheid van leefomgevingskwaliteiten en effectscores. Daarvoor zijn de indicatoren in deze bijlage nader gedefinieerd en is per indicator een duidelijke en navolgbare schaalat opgesteld.

Bepalend voor de definitie is de beschikbaarheid van informatie in de huidige situatie en autonome ontwikkeling (2030 en waar mogelijk met een doorkijk naar 2040), de (milieu)wetgeving, het beleid en expert judgement o.b.v. tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Noord-Brabant).

Daarnaast heeft elke indicator uit het beoordelingskader een eigen schaalat en waardering¹ die de stand van zaken weergeeft. In deze bijlage is per indicator een verantwoording gegeven voor de schaalat. Hierbij worden de volgende waarden omschreven (zie onderstaand figuur met uitsnede uit het RAD):

- De nulwaarde vormt de meest negatieve waarde die kan voorkomen, het nulpunt (slechter kan niet).
- De overgang tussen rood en oranje (grenswaarde 1) markeert de grens waarbij sprake is van directe schade, veel knelpunten en direct ingrijpen noodzakelijk is.
- De grens tussen oranje en groen (grenswaarde 2) geeft aan dat er op korte termijn extra aandacht nodig is.
- De grens tussen groen en de streefwaarde is het lange termijn doel.

Algemene schaalat van de indicatoren zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving

De schaalat van elke indicator is bepaald op basis van wet en regelgeving, beleid, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd), geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie) en expert judgement. Hierbij is gestreefd naar een zo objectief

¹ Bij het waarderen van de indicatoren wordt geen rekening gehouden met de mogelijke samenhang van de verschillende indicatoren

mogelijke waardering. In het RAD van de leefomgeving wordt de huidige situatie visueel weergegeven met een wit transparant vlak.

Het is echter mogelijk om voor alle indicatoren direct aan te sluiten bij wat als een maatschappelijke consensus over grenswaarden, nulwaarde en streefwaarde gezien mag worden en daarom heeft Royal Haskoning DVH zelf het bepalen van de schaal ter hand genomen. Hierbij is gestreefd naar een zo objectief mogelijke waardering.

A4 Vigerend gemeentelijk beleid

Bestemmingsplan Sint-Oedenrode Noord
 Bestuursfilosofie Meierijstad
 Bijlage Omgevingsanalyse Beleidsplan Meierijstad 2018-2022
 Centrumvisie Meierijstad
 Citymarketing en profilering - raadsinfobrief
 coalitieakkoord 2017-2022 Meierijstad zijn we samen
 Concept Gezondheidsbeleid Meierijstad 2018-2021
 Concept Omgevingskoers NOB_ versie 12 juni 2017
 Duurzaamheid - motie klimaatbestendigheid
 Duurzaamheidsvisie 2050 Meierijstad
 Eindrapport Visie en actieprogramma RenT Meierijstad
 Eindrapport visie RenT Bijlagendocument Visie en actieprogramma def
 Grondbeleid - beleidsnota
 Herijking Armoedebestrijding 2019
 Hoogwaterbescherming Sint-Oedenrode - 2 memo integrale aanpak
 Horecavisie - beleidsnota
 Infographic Omgevingsvisie milieueffectrapport
 Integraal beheerplan openbare ruimte
 Integrale visie openbare ruimte - visie
 Kader evenementen - 1 beleidsnota
 Kadernota 2019
 Klimaatstresstest Meierijstad
 Koersdocument Omgevingswet Meierijstad
 Meierijstad_begroting 2019
 Mijlpalen van Meierijstad 2017-2022
 Mijlpalen van Meierijstad
 Nota Preventief Jeugdbeleid 2019-2022
 Omgevingskoers NO-Brabant - rapport
 Omgevingswet - Infosheet kernwaarden GOVI
 Programmalijn water As50plus
 Sportnota Meierijstad 2018
 Structuurvisie gemeente Veghel 2030
 Structuurvisie ruimte gemeente Schijndel
 Toekomstvisie voor fusie tot Meierijstad
 Vaststelling bestemmingsplan uitbreiding Foodpark Veghel

Samenvatting vigerend EU en nationaal beleid

Europees beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
M.e.r.-richtlijn	De basis van de milieueffectrapportage wordt gevormd door deze richtlijn van 27 juni 1985 (85/337/EEG).
Vogel- en habitatrichtlijn	De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (79/409/EEG en 92/43/EEG) hebben tot doel om de wilde vogels, habitats en flora en fauna in de EU in stand te houden. Elke lidstaat heeft speciale beschermingszones vastgesteld. Deze gebieden vormen samen een Europees netwerk van natuurgebieden: Natura 2000.
NEC-richtlijn	De NEC-richtlijn (2001/81/EG) stelt nationale emissieplafonds voor verontreinigende stoffen naar de lucht, waaronder NH ₃ .
Kaderrichtlijn water	De Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) geeft invulling aan een integratie van de bescherming en het duurzame beheer van water in andere beleidsterreinen, waaronder landbouwbeleid.
Richtlijn luchtkwaliteit	Deze richtlijn bepaalt dat de luchtkwaliteit in de EU aan bepaalde kwaliteitsnormen moet voldoen. De grenswaarden voor maximale concentraties zijn vastgelegd in dochterrichtlijnen.
Verdrag van Malta	Het Europese Verdrag van Valletta uit 1992, ook wel het Verdrag van Malta genoemd, regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling.

Nationaal beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
Nationale Omgevingsvisie	De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) bevat de toekomstige urgente opgaven op nationaal en internationaal niveau. Deze opgaven zullen van grote invloed zijn op de toekomst van Nederland. De vier prioriteiten die de basis van de NOVI vormen zijn: ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie; duurzaam economisch groeipotentieel; sterke en gezonde steden en regio's; en toekomstigbestendige ontwikkelingen van het landelijk gebied. Met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van deze prioriteiten en daarmee van de leefomgeving in Nederland.
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)	In de SVIR staan de plannen voor ruimte en mobiliteit. Met deze structuurvisie gooit het Rijk het roer om in het nationale ruimtelijke beleid en kiest het voor een selectievere inzet van rijksbeleid. Zo beschrijft het kabinet in de Structuurvisie in welke infrastructuurprojecten zij de komende jaren wil investeren. En op welke manier de bestaande infrastructuur beter benut kan worden. Provincies en gemeentes krijgen in de plannen meer bewegingsvrijheid op het gebied van ruimtelijke ordening. De SVIR vervangt verschillende bestaande nota's zoals de Nota Ruimte, Nota Mobiliteit, agenda Landschap, agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta.
Besluit ruimtelijke ordening (Bro)	In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de duurzaamheidsladder opgenomen. Deze ladder is een procesvereiste bij de realisatie van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. In artikel 1.1.1 lid 1 onder i Bro is geformuleerd dat een ruimtelijke ontwikkeling de ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaven terrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen betreft.
Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)	Voor de ruimtelijke onderwerpen die de rijksoverheid van 'nationaal belang' acht, heeft de Minister van Infrastructuur & Milieu een beschermende regeling opgenomen in het Barro. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) dient een gemeentebestuur bij het vaststellen van een ruimtelijk plan de algemene regels van het Barro in acht te nemen. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische Hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening,

Nationaal beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
	Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).
Wet ruimtelijke ordening (Wro)	De Wet ruimtelijke ordening regelt hoe de ruimtelijke plannen van Rijk, provincies en gemeenten tot stand komen.
Energieakkoord	Met het Energieakkoord 2013 ambieert het kabinet-Rutte II een duurzame energievoorziening. Het akkoord is een resultaat van onderhandelingen tussen kabinet, bedrijfsleven en maatschappelijk vertegenwoordigers onder leiding van de Sociaal Economische Raad (SER). Naast de Rijksoverheid tekenden ook natuur- en milieuorganisaties, vakbonden, energieproducenten, netbeheerders, de bouwsector, woningcorporaties, chemiesector en vertegenwoordigers van burgerinitiatieven het Energieakkoord. Het Energieakkoord is van belang voor het Sloegebied met haar energiecentrales en industrie. Het akkoord bestaat uit tien pijlers. • Een eerste pijler onder het akkoord is energiebesparing. • Het opschalen van hernieuwbare energieopwekking vormt de tweede pijler. In het Energieakkoord is vastgelegd dat in 2020 14% van alle energie duurzaam moet zijn opgewekt. In 2023 moet dat 16% zijn. • Een derde pijler is decentrale opwekking. Decentrale opwekking is het verspreid opwekken van energie. Het is een nieuwe trend in de opwekking van warmte en elektriciteit. Voorbeelden van decentrale opwekking zijn zonneboilers, zonnepanelen en windturbines. Maar ook warmtekrachtkoppeling bij kantoren en in de tuinbouw en vergistingsinstallaties bij boerenbedrijven. • De energietransitie zal gevolgen hebben voor de netwerken die vraag en aanbod bij elkaar moeten brengen. De vierde pijler zorgt ervoor dat het energietransportnetwerk gereed is voor een duurzame toekomst. • Een goed functionerend Europees systeem voor emissiehandel (ETS) is, als vijfde pijler van het akkoord, een cruciale factor in de lange termijn ontwikkeling richting een duurzame energievoorziening. • Als zesde pijler is met energiebedrijven afgesproken – in samenhang met pijler 2 en 3 – dat vijf oude en relatief vervuilende kolencentrales eerder worden gesloten. De eerste drie centrales sluiten in 2016, de resterende twee centrales die gebouwd zijn in de jaren 80 volgen in 2017. • De laatste vier pijlers (7 t/m 10) zijn gericht op mobiliteit, werkgelegenheid, innovatie en financiering.
Deltaprogramma (2015)	Het Deltaprogramma bevat onder meer maatregelen ter bevordering van de waterveiligheid. In Meierijstad staan op termijn opgaven voor waterveiligheid en hogere rivierafvoeren. Door klimaatverandering (lagere rivierafvoeren) ontstaan ook opgaven voor de zoetwatervoorziening bij de inlaatpunten Het waterveiligheidsbeleid wordt op een nieuwe leest geschoeid. De afgelopen decennia is gewerkt aan het verbeteren van de bescherming tegen hoogwater volgens de huidige wettelijke norm (overschrijdingskans). Dankzij nieuwe kennis wordt de overstromingsrisicobenadering toegepast in het waterveiligheidsbeleid, door rekening te houden met de kans op een overstroming én de gevolgen. Voor de zoetwatervoorziening komt er een samenhangend pakket van maatregelen in het hoofdwatersysteem, de regionale watersystemen en bij de zoetwatergebruikers (onder meer landbouw, industrie en drinkwatervoorziening).
Wet natuurbescherming	De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden. In de Wet Natuurbescherming is de gebiedsbescherming, soortenbescherming en houtopstanden in Nederland geregeld. <i>Natura 2000 gebieden (N2000-gebied)</i>

Nationaal beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
	De nieuwe Wet natuurbescherming heeft als één van haar doelen het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in principe niet toegestaan. <i>Programma Aanpak Stikstof (PAS)</i> In mei 2015 werd de PAS geïntroduceerd om ruimtelijke activiteiten die stikstof uitstoten in de nabijheid van Natura 2000 gebieden mogelijk te maken. Dit werd gecompenseerd met extra natuurherstelmaatregelen in Natura 2000 gebieden. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State de PAS ongeldig verklaard. <i>Soortenbescherming</i> In de Wet Natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes (vogelrichtlijnen, habitatrichtlijnen en andere soorten) voor soorten gehanteerd, waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wav richt zich op de bescherming van zeer kwetsbare gebieden, welke worden aangewezen door de provincies. Bijbehorende Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) bevat emissie-factoren voor verschillende dier categorieën en stalsystemen.
Besluit huisvesting ammoniak en veehouderijen (Amvb Huisvesting)	In dit besluit zijn maximale emissiewaarden opgenomen voor een aantal dier categorieën. Deze waarden zijn gebaseerd op gangbare en de best beschikbare stalsystemen.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	De Wgv vormt het toetsingskader voor geurhinder vanuit veehouderijen. In deze wet staan onder andere afstandsbepalingen opgenomen. De Regeling geurhinder en veehouderij bevat voor bepaalde dier categorieën geuremissiefactoren.
Wet milieubeheer (Wm)	De Wet milieubeheer bevat grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijn stof, lood, koolmonoxide en benzeen. Hierbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk langs wegen vooral de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaargemiddelde12) en fijn stof (jaar- en daggemiddelde) van belang. Op 1 augustus 2009 is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) in werking getreden. Het NSL is goedgekeurd door de Europese Commissie waardoor Nederland uitstel heeft gekregen van de grenswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof. Andere stoffen uit de Wm hebben een beperkte invloed op de luchtkwaliteit bij wegen en worden daarom bij deze toetsing buiten beschouwing gelaten. De grenswaarden gelden voor de buitenlucht, met uitzondering van een werkplek in de zin van de Arbeidsomstandighedenwet. Op grond van artikel 5.16 van de Wet milieubeheer kunnen bestuursorganen bevoegdheden die gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit (zoals de vaststelling van een bestemmingsplan) uitoefenen indien: • de bevoegdheden/ontwikkelingen niet leiden tot een overschrijding van de grenswaarden; • de concentratie in de buitenlucht van de desbetreffende stof als gevolg van de uitoefening van die bevoegdheden per saldo verbetert of ten minste gelijk blijft; • bij een beperkte toename van de concentratie van de desbetreffende stof, door een met de uitoefening van de betreffende bevoegdheid samenhangende maatregel of een door die uitoefening optredend effect, de luchtkwaliteit per saldo verbetert; • de bevoegdheden/ontwikkelingen niet in betekenende mate bijdragen aan de concentratie in de buitenlucht; • het voorgenomen besluit is genoemd of past binnen het omschreven NSL.

Nationaal beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
Waterbeleid 21ste eeuw (WB21)	Om te voorkomen dat het klimaat tot wateroverlast leidt is het Waterbeleid voor de 21ste eeuw (WB21) ontwikkeld. Het waterbeleid wordt o.a. ingevuld door de drietraps-strategie van vasthouden–bergen– afvoeren (waterberging). Als onderdeel van het nieuwe waterbeleid is begin 2002 de Watertoets ingevoerd.
Waterwet	Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening.
Wet geluidshinder (Wgh)	De Wet geluidshinder regelt voorkoming en bestrijding van geluidshinder.
Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB)	Dit beleid is gericht op het realiseren van een verwaarloosbaar bodemrisico bij bodembedreigende activiteiten.
Besluit externe veiligheid inrichtingen milieubeheer (Bevi)	Het Bevi regelt o.a. veiligheidsafstanden tussen woningen en risicovolle bedrijven. Op basis van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) geldt voor het PR een grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten op een niveau van 10 ⁻⁶ per jaar ¹⁰). Binnen de PR 10-6-contour mogen dan ook geen nieuwe kwetsbare functies mogelijk worden gemaakt. Uitsluitend om gewichtige redenen mogen nieuwe beperkt kwetsbare objecten binnen de PR 10-6-contour worden gerealiseerd. Daarnaast bevat het Bevi een verantwoordingsplicht ten aanzien van het GR rondom deze inrichtingen.
Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)	In dit besluit van 11 november 2013 zijn de milieukwaliteitseisen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en binnenwater opgenomen. Het besluit bevat de ruimtelijke uitwerking van het basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Voor routes die in dit basisnet zijn opgenomen is een basisafstand met een maximale 10 ⁻⁶ contour voor het PR vastgesteld. Daarnaast zijn in het Bevt risiconormen opgenomen voor het PR. De grenswaarde voor het PR ter plaatse van kwetsbare objecten is 10 ⁻⁶ per jaar; voor beperkt kwetsbare objecten geldt een richtwaarde van 10 ⁻⁶ per jaar. Indien een besluit is gelegen binnen het invloedsgebied van een transportroute waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd moet in de toelichting van het Besluit worden ingegaan op de mogelijkheden voor personen om zichzelf in veiligheid te brengen en de mogelijkheden tot voorbereiding en bestrijding van rampen. Een verantwoording van het groepsrisico is nodig voor het gebied dat op minder dan 200 meter van een route of tracé ligt (het groepsrisico-inventarisatiegebied), tenzij het groepsrisico lager is dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde en het groepsrisico niet meer dan 10% toeneemt.
Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)	Voor ruimtelijke plannen in de omgeving van leidingen waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) relevant. Met het Bevb wordt aangesloten bij de risiconormering uit het Bevi (PR). Ook geldt een oriënterende waarde voor het GR. Tevens dient rekening te worden gehouden met belemmeringszones.
Structuurvisie buisleidingen	In de Structuurvisie buisleidingen is een hoofdstructuur vastgelegd van ruimtelijke reserveringen (buisleidingstroken) voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen in Nederland van nationaal en internationaal belang voor de komende 25 á 30 jaar. Uitgangspunt daarbij is een zo beperkt mogelijke aanspraak op de ruimte. De ruimtelijke reservering zal te zijner tijd opgenomen worden in het Barro, waarmee gemeenten de plicht krijgen in hun bestemmingsplannen rekening te houden met deze leidingstroken. Conform de structuurvisie geldt voor alle buisleidingenstroken op locaties waar voldoende ruimte beschikbaar is een strookbreedte van 70 m. Voor het plaatsgebonden risico (PR) wordt een grenswaarde van 10 ⁻⁶ per jaar gehanteerd voor kwetsbare objecten. Deze dient binnen de leidingenstrook te liggen. Er geldt voor de leidingenstrook op basis van de Structuurvisie buisleidingen geen belemmeringszone.

Nationaal beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
Erfgoedwet 2016	Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. Met deze wet is de Monumentenwet 1988 ingetrokken. In de Erfgoedwet zijn onder andere de bepalingen over aanwijzing van Rijksmonumenten – waaronder ook archeologische monumenten vallen - opgenomen. Alle bepalingen uit de Monumentenwet 1988 die direct betrekking hebben op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving blijven voorlopig nog van toepassing totdat de Omgevingswet in werking is getreden. Het gaat dan onder andere om de bepalingen uit de Monumentenwet 1988 die betrekking hebben op het beschermingsregime voor Rijksmonumenten, de bevoegdheid van de Gemeenteraad om een beschermd stads- of dorpsgezicht aan te wijzen en de bevoegdheden van de Gemeenteraad t.b.v. het belang van de archeologische monumentenzorg.
Wet archeologische monumentenzorg (Wamz)	Deze wet is per 1 september 2007 bij Koninklijk Besluit in werking getreden. De wet betreft een herziening van de 'Monumentenwet 1988' en een aanvulling op of wijziging van bepaalde artikelen in de 'Woningwet', de 'Wet milieubeheer' en de 'Ontgrondingswet'. Het doel is duurzaam behoud van de informatie van archeologische vindplaatsen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is behoud in situ van archeologische resten, zodat ook toekomstige generaties, met betere methoden en technieken en vanuit andere vraagstellingen, een authentiek bodemarchief kunnen raadplegen. Wanneer behoud in situ niet mogelijk is, dienen waardevolle vindplaatsen door middel van opgravingen te worden veiliggesteld. Ter bescherming van het bodemarchief heeft de archeologie een vaste plaats gekregen in de ruimtelijke ordening.
Wet bodembescherming (Wbb)	Deze Wet geeft een wettelijk kader voor de bescherming tegen verontreiniging van de bodem en voor de sanering van gevallen van ernstige verontreinigde bodemverontreiniging.
Besluit bodemkwaliteit (Bbk)	Vanaf 1 januari 2008 is het Besluit bodemkwaliteit van kracht. Het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) heeft betrekking op hergebruik van ontgraven bodem. Het toepassen van licht verontreinigde grond als bodem en het toepassen van licht verontreinigde grond in een werk vallen onder het Bbk. Hergebruik van sterk verontreinigde grond is niet toegestaan.
Richtlijnen trillingen	In het kader van schade en hinder door trillingen zijn op dit moment nog geen wettelijke normen voorhanden. Er zijn echter wel richtlijnen opgesteld door de Stichting Bouw Research. Uit vaste jurisprudentie ten aanzien van het systeem van vergunningverlening Wet milieubeheer is af te leiden dat deze richtlijn beschouwd kan worden als de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten op het gebied van trillingen voor mensen. Voor de uit te voeren kwalitatieve beoordeling binnen dit project is er voor gekozen SBR richtlijnen trillingen deel B "Hinder voor personen in gebouwen; Meet- en beoordelingsrichtlijn" van augustus 2002 te volgen. Woningen binnen de hinderafstand voor trillingen als gevolg van wegverkeer bedraagt circa 30 meter. Dit is een permanent effect.

A5 Algemene trends en ontwikkelingen

In deze bijlage worden de algemene trends en ontwikkelingen uitgelicht op de volgende onderwerpen:

- Klimatologische trends en ontwikkelingen
- Demografische trends en ontwikkelingen
- Technologische en economische trends en ontwikkelingen

Klimatologische trends en ontwikkelingen

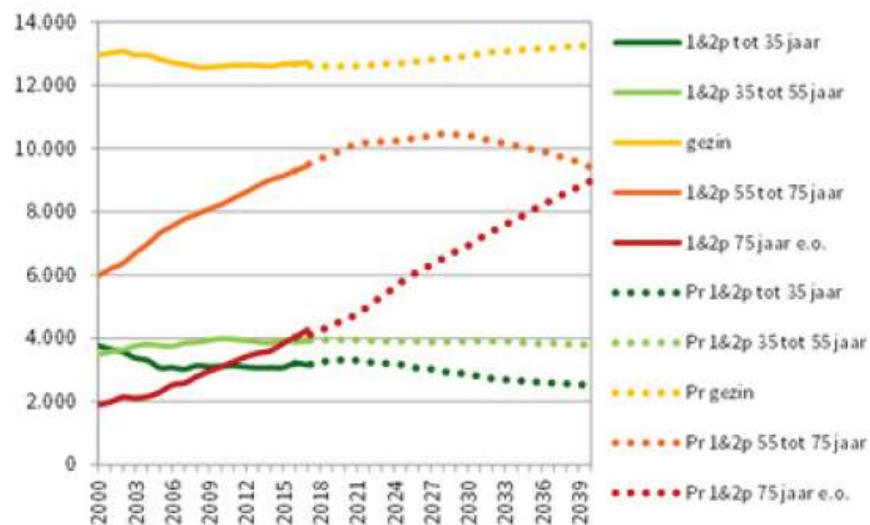
“Nederland krijgt de komende eeuw te maken met gemiddeld hogere temperaturen, veranderende neerslagpatronen en een stijgende zeespiegel. De kans op hittegolven in de zomer neemt toe en neerslagextremen zullen vaker voorkomen” [KNMI, 2015].

Demografische trends en ontwikkelingen

De Nederlandse bevolking zal naar verwachting de komende decennia blijven groeien, tot bijna 19,6 miljoen inwoners in 2060. In 2024 bereikt het inwonertal naar verwachting de 18 miljoen, in 2039 de 19 miljoen. In 2040 zijn er twee keer zo veel personen van 80 jaar en ouder als nu. Dat blijkt uit de bevolkingsprognose van het CBS (2019).

De Woonvisie Meierijstad (2018) constateert dat de gemeente op 1 januari 2017 een totaal van 79.800 inwoners bevatte. Naar verwachting zal het aantal inwoners toenemen naar 83.375 inwoners in 2030. Een toename van bijna 4,5%. De jaren daarna blijft Meierijstad groeien, maar minder in omvang. Namelijk met 1,4% naar 84.530 inwoners in 2040.

Op 1 januari 2017 telde de gemeente 33.613 particuliere huishoudens, waarvan 48% in de voormalige gemeente Veghel, 30% in de voormalige gemeente Schijndel en 22% in de voormalige gemeente Sint-Oedenrode. De provincie Noord-Brabant prognosticeert een toename van ruim 4.400 extra huishoudens in de gemeente Meierijstad (een toename van 13%). Dit betekent dat er ruim 5.400 woningen extra nodig zijn tot 2040. Dit is uitgaande van de hoge prognose waarbij de achterstand die er op de woningmarkt is ontstaan, geheel wordt ingehaald.

Huishoudens prognose Meierijstad [ref. Woonvisie 2018]

Technologische en economische trends en ontwikkelingen

Wat betreft de technologische trends en ontwikkelingen zijn er uiteenlopende verwachtingen. Technologische ontwikkeling heeft twee belangrijke gevolgen voor de arbeidsmarkt, namelijk voor de omvang van de werkgelegenheid en voor de aard van het werk.

Werkgelegenheid

De effecten op de werkgelegenheid zijn tweeledig. Enerzijds leidt het toepassen van nieuwe technologieën tot een hogere productiviteit. Er kan meer geproduceerd worden in hetzelfde tijdsbestek. Om een zelfde productie te realiseren zijn er minder mensen nodig wat leidt tot een daling in de werkgelegenheid. Anderzijds, zal een efficiëntere productie leiden tot een lagere kostprijs wat leidt tot een grotere verkoop van producten. Dit kan leiden tot een vergroting van de werkgelegenheid [Universiteit van Amsterdam, 2016]. Zoals in factsheet 3.2. is aangegeven is de verwachting dat de werkgelegenheid in Meierijstad de aankomende jaren toeneemt.

Kennis

Het tweede effect omvat de verandering in de aard van het werk. Technologische ontwikkelingen kunnen leiden tot het verdwijnen van banen en het creëren van banen. Er heerst consensus over het feit dat ontwikkelingen in technologie leidt tot meer hoogwaardig werk. Er is sprake van een skill-bias waardoor er relatief meer banen ontstaan voor hoogopgeleide arbeidskrachten en het aantal banen voor laagopgeleide arbeidskrachten zal dalen door substitutie van het werk door automatisering [Universiteit van Amsterdam, 2017].

Innovatie

Meierijstad maakt deel uit van AgriFood Capital waarin veel innoverende investeringen worden gedaan. Dit trekt hoogopgeleiden naar de regio. Aanwezigheid van kennis zal verdere innovatie binnen de agrifood sector, en andere aanwezige sectoren laten toenemen. Innovatie is nodig om de positie van deze sector op de wereldmarkt te behouden, waar de vraag niet alleen bestaat uit enkel productie maar ook de ontwikkeling van niche-markten.